

SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 1/2009 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Helmikuun 18. päivänä 2009

Mauno Uusitalon muistokivi paljastettiin Lahdessa Marskinaukiolla 5. joulukuuta (sivu 8).

Suomen-pojat järjestivät Mustapäiden talolla Tallinnassa Suomen 91. itsenäisyyspäivän juhlan. Eturivissä (vas.) Finn-Göran Wennström, Seppo Lahtela ja Liisa Löyttyniemi puolisonsa Pekka Saarisen kanssa (sivu 26).

**Veteraani-
aikakaudelle
historia** sivu 3

**Valtiollisen
historian
museo** sivu 3

**43. sotaveteraani-
viikko** sivu 3

**Kansallisen
veteraanipäivän
pääjuhla
Iisalmessa** sivu 8

**Sotilaspojasta
veteraanityöhön,
Juhani Soila** sivu 14

**Paluu Kurkijoelle,
Ilmi Kärävä
muistelee** sivut 16–19

**Yhdistysten
lehdet** sivu 27

**Historia jakaa
Viron veteraani-
järjestöt** sivut 28–30

**Kisatoiminta jatkuu
vilkkaana** sivut 44–45

Sotiemme veteraanien varainhankinta lähelle 3 milj. euroa (sivu 12)

Helsingissä 18. helmikuuta 2009

Katseet eteenpäin kohti tavoitteita

Mennyt vuosi oli merkityksellinen liittomme historiassa. Turun liittokokouksessa tehdyillä päätöksillä uudistettiin hyväksyttyjen sääntömuutosten myötä liiton valtuuston ja hallituksen työnjakoa paremmin vastaamaan edessä olevien toimintavuosien haasteita. Liiton valtuuston marraskuisella tasapainoisella ja yksimielisellä päätöksellä valittiin toimintavuonna 2009 työnsä aloittavaan hallitukseen kolme sotaveteraanijäsentä ja kolme nuoremman polven edustajaa. Valitut varsinaiset jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä edustavat sekä pitkäaikaista ja monipuolista sotaveteraanityön tuntemusta että sitä erityistietämystä, joka on tarpeen tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa. Ensimmäisessä yhteisessä kokoontumisessaan hallituksen kaikki jäsenet perehdyttiin sotiemme veteraanien hyväksi yhteistyössä muiden veteraaniliittojen kanssa tehtävän työn tämänhetkiseen tilanteeseen ja oman liittomme osuuteen tässä työssä. Samoin tarkasteltiin meidän kannaltamme keskeisiä ensimmäisen toimintavuoden jo hyväksyttyjä tavoitteita sekä keinoja niiden saavuttamiseksi.

Uuden hallituksen ei onneksi tarvitse lähteä nollilta, kuten kulunut sanonta kuuluu. Lahden liittokokouksen jälkeen aloitettu johdonmukainen työskentely liiton toiminnan kehittämiseksi ja tehdyt johdonmukaiset päätökset antavat lujan perustan edessä olevien tehtävien käsittelyyn. Hallituksen ensimmäisenä tehtävänä on päätöksillään tukea sotaveteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään niin pitkään kuin tukitoimintaa tarvitaan. Toisena hallituksen päätehtävänä näen liittomme rakenteiden kehittämisen niin,

että kykenemme ajoissa ja ennakoiden otamaan huomioon erityisesti kunnallishallinnossa tapahtuvat muutokset. Kolmantena hallituksen työpöydällä olevana keskeisenä asiakokonaisuutena on valmistelutyö perinneajakautta varten. Nämä asiaryhmät liittuvat toisiinsa ja vaativat sekä akuutteja päätöksiä että päämäärätietoista pitkäjänteistä suunnittelua ja hyväksyttyjen suunnitelmien mukaisia päätöksiä. Hallitukselle liiton säännöissä asetettu raportointivelvoite valtuuston suuntaan määrittää työskentelylle välitavoitteita, mikä osaltaan jännevoittaa työtä.

Hallitus tulee käyttämään asioiden valmistelutyössä tukenaan tietyn kokonaisuuden selvittämiseksi jo asetettuja tai asetettavia työryhmiä. Ne liittyvät esimerkiksi kuntaliitosten heijastusvaikutusten selvittämiseen organisaatiorakenteeseemme. Tarkastelun kohteeksi otetaan myös liiton yhdistyksille siirtämien tukivarojen jakoperusteet. Hallitus ottaa uuden näkökulman sekä sosiaalisektorin että viestinnän osalta ja perustaa näiden asioiden parissa työskentelevät toimikunnat. Liiton tulevaisuussuunnitelman kehittämiseksi suoritetaan kevään kuluessa laaja kysely jäsenyhdistyksille. Tällä kyselyllä kartoitetaan tämänhetkinen tilanne kentällä ja saadaan perusteet Kuopiossa 2010 pidettävää liittokokousta ja tulevaisuusseminaaria varten.

Hallituksella on kovat haasteet edessään, mutta se lähtee siitä, että ei ole yksin. Yhdessä kentän kanssa kaikki esteet ovat voitettavissa. Hyvää toimintavuotta 2009.

Finn-Göran Wennström

Tukea sotiemme veteraanien arkipäivään

Valtakunnalliset veteraanijärjestöt ovat vuosittain tehneet yksimieliset esitykset sotiemme veteraanien kotona selviytymisen tukien parannuksiin. Edellisen hallituksen aikana valtioneuvosto laati Veteraanipoliitikka 2004-2007 ohjelman. Sen mukaisesti edettiin vaalikauden ajan. Työ sotiemme veteraanien hyväksi ei kuitenkaan ole päättynyt. Elämme lähivuodet veteraaniaikakauden vaikeinta ja haastavinta vaihetta.

Viime vuonna veteraanijärjestöt laativat ehdotuksensa vuoden 2009 talousarvioon. Näistä ei yksikään kohta edennyt. Eduskunta tosin lisäsi syksyn käsittelysään noin 57 000 rintamaveteraanin kuntoutuksen määrärahaa 1,8 milj. euroa ja noin 10 000 sotainvalidin etuuksien indeksikorotuksiin 7 milj. euroa.

Näköpiirissä on Veteraanipoliitikka 2004-2007 linjauksessa luvattua rintamaveteraanien vuosittaisen kuntoutuksen vesittymisen. Veteraanien määrä on tosin laskenut, mutta toisaalta kuntoutuksen kustannukset ovat edellisestä vuodesta nousseet 6-7 %. Lisäksi osa veteraaneista on vasta nyt hakenut kuntoutukseen. Kuntoutettavien määrä ei ole merkittävästi laskenut.

Tätä kirjoitettaessa veteraanijärjestöt ovat parhaillaan valmis-

telemassa sotiemme veteraanien kannalta tarpeellisten ja kotona selviytymistä edistävien toimien ehdotusta vuodelle 2010. Ehdotus jätetään helmikuussa valtakunnalliselle rintamaveteraani-asiain neuvottelukunnalle, jossa sitä ovat käsittelemässä poliittisten puolueiden, veteraanijärjestöjen sekä eri viranomaisten edustajat. Neuvottelukunnan sosiaali- ja terveysministeriölle lähettämä ehdotus on perusteellisesti valmisteltu asiakirja. Sen etenemistä virkamiesten käsittelyssä ja poliittisessa päätöksenteossa jäämme odottamaan.

Nyt on aika veteraanijärjestöjen ja valtion toimijoiden yhdessä laatia veteraaniaikakauden toimenpideohjelma sotiemme veteraanien etuuksien parantamiseksi seuraavien vuosien ajalle. Eräs toimenpide-ehdotus olisi säilyttää sotiemme veteraanien etuuksien kokonaistaso vuoden 2009 tasolla ja veteraanien määrän vähenemisen kautta säästyvillä varoilla parantaa sotiemme veteraanien asemaa seuraavien vuosien ajan. Varojen käytön suuntauksen käsittelee rintamaveteraani-asiain neuvottelukunta veteraanijärjestöjen ehdotuksesta.

Markku Seppä

Sotiemme Veteraanien kirkkopäivät uudessa muodossa

Veteraaniliittojen yhteistä hengellistä toimintaa ja erityisesti sotiemme veteraanien kirkkopäiviä ohjaa tämän vuoden alusta alkaen Veteraanivastuury:n yhteyteen perustettu Hengellisen työn toimikunta. Vastaavia tehtäviä hoiti vuosina 1991-2008 liittojen perustama neuvottelukunta.

Toimikunnan jäseniksi on valittu seuraavat henkilöt: Sotainvalidien Veljesliitosta Väinö Salokorpi ja Martti Toivanen, Sotaveteraaniliitosta Pentti Tapio ja Seppo Väättäinen, Rintamaveteraaniliitosta Jaakko Granlund ja Eero Holma, Rintama-naisten Liitosta Annikki Reinikainen ja Inkeri Kivisaari.

Toimikunta piti järjestäytymisko-

kouksensa 14.1. Tälle vuodelle valittiin puheenjohtajaksi Pentti Tapio, varapuheenjohtajaksi Väinö Salokorpi ja sihteeriksi Seppo Väättäinen.

Sotiemme veteraanien kirkkopäiviä, siis yhteisesti kaikille veteraaneille suunnattuja hengellisiä tapahtumia on kymmenen vuoden ajan vietetty maamme kolmella alueella. Veteraanien iän karttuessa on nähty hyväksi, että tästä vuodesta alkaen näitä päiviä järjestettäisiin useampia eri seutukunnilla, jolloin juhlatmatkat olisivat lyhyempiä, ja kokoontumispaikkoja pienemmille joukoille olisi yksinkertaisempi löytää, kun juhlaväki sopisi kirkkoihin.

Tällaisia seutukunnallisia sotiemme veteraanien kirkkopäiviä ol-

laan valmistelemassa jo tänä vuonna useille paikkakunnille. On ilmeistä, että seuraavana vuonna jo muutkin seutukunnat lähtevät mukaan samoin kuvioin, vaikka ne nyt järjestävät vielä piirikohtaisia kirkkopäiviä. Vuonna 2009 seutukunnallisten kirkkopäivien päivämäärät ja paikkakunnat ilmenevät oheisesta luettelosta.

Veteraanivastuu ry on varautunut korvaamaan näitten päivien järjestelykuluja. Tarkemmat tiedot päivien tapahtumista toimittaa kukin seutukunta jäsenistöilleen.

Väinö Salokorpi

15.3.	Imatra
4.5.	Hämeenlinna
5.5.	Västerås (Ruotsi)
12.5.	Joensuu
21.5.	Orimattila
29.5.	Vöyri
31.5.	Toholampi
5.6.	Pello
2.8.	Nivala
7.8.	Orivesi
12.8.	Ivalo
19.8.	Kemijärvi
19.8.	Pori
30.8.	Hämeenlinna
Elokuu	Kajaani
16.9.	Kuusamo
7.10.	Kuortane

Vetoomus Valtioneuvostolle Suomeen valtiollisen historian museo

Joukko nimekkäitä henkilöitä on tehnyt Valtioneuvostolle ehdotuksen Suomen valtiollisen historian museon perustamisesta. Museo vihittäisiin vuonna 2017, jolloin Suomen valtiollinen itsenäisyys saavuttaa sadan vuoden iän.

Museon tehtävänä olisi kertoa Suomen valtiollinen historia lähtien esihistoriasta, Ruotsin vallan ajasta ja sen perinnöstä keskittyen kuvaamaan autonomisen valtion perustamisen 1809, sen instituutioiden luomisen, autonomian ajan kehityksen, valtiopäivälaitoksen, eduskuntauudistuksen, itsenäisyystaistelun kaikkine vaiheineen, tasavallan synnyn, itsenäisyyden ajan rakennustyön, Suomen sodat 1939-45, karjalaisen siirtoväen asuttamisen, sodanjälkeisen jälleenrakennustyön ja suomalaisen hyvinvointivaltion kehittämisen 1900-luvun jälkipuolella sekä liittymisen Euroopan unioniin.

Valtiollisen historian eri vaiheet on tuotava esille tasapuolisesti ja tasapuolisesti. Museon suunnittelun ja toteutuksen tulee tapahtua poliittisen ja yhteiskunnallisen yksimielisyyden vallitessa.

Museon luominen olisi erityinen kunnianosoitus sille suomalaisten sukupolvelle, joka suurin inhimillisin uhrauksin taisteli vuosina 1939-45 itsenäisyytemme puolesta, jälleenrakensi maan ja loi perustan nykyiselle hyvinvoinnille.

Kirjelmään yhtyvät henkilöt

esittävät, että Valtioneuvosto ottaisi asian käsiteltäväkseen, eduskunta myöntäisi tarvittavat varat ja että valtionhallinto kävisi yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa valmistelemaan asiaa.

Claes Andersson
Fredrik Forsberg
Christoffer Gröndahl
Heikki Haavisto
Satu Hallenberg
Veli Matti Huittinen
Lauri Ihalainen
Jaakko Iloniemi
Jaakko Itälä
Gunnar Jansson
Kristiina Kaihari-Salminen
Sakari Kiuru
Kalevi Kivistö
Aarne Kopisto
Aarno Lampi
Olli Lehtovuori
Raili Malmberg
Ville Marjomäki
Veijo Meri
Ole Norrback
Jaakko Numminen
Kleemet Näkkäljärvi
Kaarina Peltola
Helena Pesola
Pär Stenbäck
Aarno Strömmer
Pekka Tarkka
Onni Toljamo

Julkilausuman allekirjoittaineiden joukossa ovat neljän sotaveteraaniliittomme puheenjohtajat ja sen jättivät Valtioneuvostolle 20. tammikuuta 2009 Jaakko Numminen, Aarno Strömmer, Olli Lehtovuori ja Raili Malmberg.

43. Sotaveteraaniviikko 8.–15. maaliskuuta

Avausjuhla Joensuussa

Vuoden 2009 Sotaveteraaniviikon avausjuhla järjestetään Joensuussa sunnuntaina 8. maaliskuuta. Sotaveteraaniviikon avausjuhlan lisäksi Joensuun Sotaveteraanit viettävät 50-vuotisjuhlaansa.

Juhlapuheen pitää maakuntajohtaja **Pentti Hyttinen**. Musiikista vastaa Salonki-yhtye Joensuun konservatoriosta ja Karjalan Sotilassoittokunta. Liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** avaa Sotaveteraaniviikon.

Sotaveteraaniviikon päätösjuhla Liedossa

Sotaveteraaniviikon päätösjuhla pidetään Liedossa 15. maaliskuuta. Tilaisuus on samalla Liedon Sotaveteraanit ry:n 40-vuotisjuhla ja naisjaoston 35-vuotisjuhla. Tilaisuudessa juhlalpuhujana on Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Eeri Hyrkkö**.

Juhlan musiikista vastaa Lavaston Sotilassoittokunta ja **Tuija Saura**. Juhlan päätössanat esittää Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Aarno Strömmer .

Historiahanke liikkeelle

Tammenlehvän Perinneliitto on tehnyt dosentti Ari Uinon kanssa sopimuksen veteraaniaikakauden historiaa koskevasta tutkimus- ja kirjoitustyöstä. Hankkeen työnimenä on ”*Veteraanit politiikan puristuksessa*”. Tavoitteena on veteraaniaikakauden historian julkaiseminen vuonna 2012.

Nyt alkaneessa työssä on tarkoitus tarkastella veteraanisukupolven asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa ja poliittisessa ympäristössä vuoden 1940 jälkeen sekä luoda kokonaiskuva veteraanijärjestöjen toiminnasta ja suhteesta valtiotaltaan, poliittisiin päättäjiin sekä muihin järjestöihin. Keskeisellä sijalla ovat myös vertailut veteraanien asemaan muissa maissa.

Hankkeen johtajana on professori Ohto Manninen ja tutkimuksen tekijänä dosentti Ari Uino. Tutkimus- ja kirjoitustyötä ohjaa Kansallisarkiston pääjohtaja Jussi Nuortevan johtama tieteellinen johtoryhmä. Hanketta tukemaan on lisäksi kutsuttu neljän veteraanijärjestön sekä Kaatuneitten Omaisten Liiton ja Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtajien muodostama valtuuskunta.

Ajatus veteraaniaikakauden historiasta sai alkunsa veteraaniliittojen valtuuskunnan vuonna 2002 asettamassa työryhmässä ja sen kehittelyä jatkettiin vuodesta 2006 lähtien Tammenlehvän Perinneliiton toimenpitein. Tutkimus- ja kirjoitustöiden käynnistämisen nyt vuoden 2009 alussa ovat mahdollistaneet Jenny ja Antti Wihurin sekä Alfred Kordelinin rahastoilta saadut apurahat.

Dosentti Ari Uinon kanssa tehty sopimus ulottuu aluksi tulevan kesäkuun loppuun. Hankkeen myöhempi eteneminen ja loppuun saattaminen edellyttävät jatkuvaa useamman vuoden rahoitusta.

Nyt käynnistynyt hanke on sekä kansallisesti että kansainvälisesti merkittävä. Se on tärkeä osa oman menneisyytemme hallintaa ja tarpeellinen lisä ajankohtaiseksi osoittautuneeseen keskusteluun, jota käydään viime sotiin ja myöhemmän yhteiskunnan jälleenrakentamiseen osallistuneitten miesten ja naisten saavutuksista ja kokemuksista.

Pertti Suominen
Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja

Naisjärjestön valtakunnalliset sisarpäivät

Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön XX valtakunnalliset sisarpäivät ovat 13.–14.5. Ikaalisten Kylpylässä, Hämyläntie 2.

Alustavan ohjelman mukaan ilmoittautuminen alkaa keskiviikkona 13.5. klo 14.00.

Sisarilta alkaa kello 18.00 ja sen jälkeen on iltapala.

Torstaina 14.5. klo 10.00 pidetään jumalanpalvelus. Sen jälkeen klo 11.30 on lounas ja pääjuhla alkaa klo 13.00.

Lopullinen ohjelma julkaistaan Sotaveteraani-lehden seuraavassa numerossa.

Piirien naistoimikunnat lähettävät ilmoittautumislomakkeet kentälle.

Sisaret ja veljet tervetuloa joukolla Ikaalisiin !

Vuosi on vaihtunut - on aika tehdä kuntoutushakemus

Kuntoutushakemus jätetään oman kunnan/kaupungin kuntoutusasioista vastaavalle yksikölle. Sotaveteraaniliitto kokoaa vuoden varrella tietoja kunnilta kuntoutusmäärärahojen käytöstä ja riittävyydestä.

Veteraaneja pyydämme edelleen kertomaan kokemuksistaan kuntoutukseen pääsemisessä ja toisaalta kuntoutuskokemuksistaan. Palautteet toivomme lähettävän liittoon osoitteella:

Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Anni Grundström
PL 600, 00521 Helsinki

Anni Grundström

Talvisodan henki

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 70 vuotta talvisodan syttymisestä. Elämme itsenäisessä isänmaassa. On syytä kiittää.

Kärsimisyhteys on syvintä yhteyttä. Talvisodan henki oli mitä ankarimman koetelemuksen paineessa syntynyttä koko kansakunnan kärsimisyhteyttä, jota silloin eläneet eivät voi unohtaa.

Kärsimys oli ruumiillista, henkistä ja hengellistä. Se oli tuskaa, kipua, vaivaa, ahdistusta, surua, murhetta, huolta.

Talvisodan ensimmäinen ihme oli poliittinen. Suomi oli yksimielinen. Koko Suomi laidasta laitaan puolusti nuorta itsenäisyyttään. Kansallistunne voitti kaikki kansainväliset aatteet.

Talvisodan toinen ihme oli sotilaallinen. Suomi kesti. Suomalaiset kestivät sodan kaikki paineet. Oltiin veitsen terällä. Se oli Daavidin taistelua Goljatia vastaan.

Talvisodan kolmas ihme oli uskonnollinen. Suomi rukoili ja veisasi. Kirjassa Täällä Pohjantähden alla Koskelan poikien äiti kirjoitti rintamalle: ”Äiti toivoo, että jos tulee paha aika, niin kääntyisitte Jumalan puoleen. Hänellä on valta sodan ja pahuuden yli, ja vain hän voi pelastaa onnettomuudesta.”

Suomi rukoili ja veisasi. Talvisodan Taipaleen-Sjoella veisattiin jouluvirsiä. Korsun ovi potkaistiin auki, että kaikki, sekä suomalaiset että venäläiset, kuulivat, kuinka kansakoulussa ja kotona opittua jouluvirttä veisattiin. Virsi Enkeli taivaan oli kaikille suomalaisille tuttu. Siihen liittyi hyviä ja turvallisia muistoja lapsuusvuosien koulun joulujuhlasta. Jouluvirsi Enkeli taivaan oli kulkenut mukana joulusta jouluun, rauhanajan joulusta sota-ajan jouluun.

Virsi loi yhteyttä, yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kun korsussa veisattiin jouluvirttä, se liittyi välittömästi niihin aikaisempiin kokemuksiin, joissa samaa virttä oli viimeksi veisattu.

Talvisodan toinen virsi oli Jumala ompe linname. Kansakunta on veisannut sitä rukouksenaan vaiheissa, joissa on pelätty ja kamppailtu oman olemassaolon puolesta. Virren juhlaava sävelmä ja uskonvarmuutta huokuvat sanat luovat turvallisuutta tulevaisuuden edessä.

Virsi Jumala ompe linname on kiusatun kilvoittelijan rukous. Se on väkevä pyyntö. Se on vahva avunhuuto. Se on luottavaista turvallisuutta Jumalaan, yksin Jumalaan.

Näitä Martti Lutherin virsihelmiä, klassikoita, on hyvä veisata nytkin. Kaipaus soi aina virressä. Kaipaus pitää elossa, uskossa ja toivossa.

Tapani Mäki-Panula

100 vuotias - ja konsertoi

Ennätystenori Vilho Kekkonen 100 vuotta.

Jyväskyläläinen tenorilaulaja, sotaveteraani **Vilho Kekkonen** (UKK:n pikkuserkku) täyttää 21. helmikuuta 100 vuotta. Hänen edellisestä konsertistaan Taulumäen kirkossa on kulunut kaksi kuukautta. Guinnessin ennätysten

kirjasta löytyy Vilhosta merkintä maailman vanhimpana edelleen konsertoivana tenorina.

Kekkonen opintovuodet sijoittuvat 30- ja 40-luvuille, jolloin hän erikoistui muun muassa kirkkomusiikkiin. Myöhemmin Kekkonen täydensi musiikkiopintojaan Saksassa, Sveitsissä ja Itävallassa. Mitavimman työuransa hän teki Jyväskylän maaseurakunnan kanttorina sekä konservatorioon ja musiikkiopiston opettajana. Vilho Kekkonen osamista kuvaavia työnimikkeitä ovat kanttori, pedagogi, kuoronjohtaja, säveltäjä, sanoittaja, sovittaja ja ennen kaikkea laulaja. Hänen mielimusiikkiaan ovat saksalainen lied ja suomalainen yksinlaulu. Erityisesti

Onnitlemme

Rintamalotta Helvi Rönkä 100 vuotta

Kunnioitettavan 100 vuoden iän saavuttaa 20.2. Helvi Rönkä, o.s. Mäkelä Huittisissa. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Turussa v. 1930 ja suoritti alemman oikeustieteen tutkinnon Helsingin yliopistossa 1933. Helvi Rönkä toimi kassanhoitajana Linn.RP 555:ssä ensin linnois-

tustöissä Suomussalmella, josta hänen tiensä kulki Raatteen tietä Vienan ja Uhtuan suunnalle ja sodan loppuvaiheissa Kivennavalle Karjalankannakselle. Erikoisesti Vienan ja Uhtuan suunnalla hän sai nähdä ja kokea paljon, sillä hänen vastuullaan olivat 500 työvelvollisen palkat ja palkkarahojen kuljetukset. Varuillaan sai olla aina Vienan ja Uhtuan teillä, sillä pataljoona seurasi koko ajan etulinjaa rakentaen teitä, siltoja ja korsuja. Rauhan vuosina Helvi Rönkä on osallistunut innokkaasti veteraanijärjestön työhön ja veteraanien sekä lottien juhlissa hän on vakituinen vieras. Helvi Rönkä nauttii Huittisissa veteraaniveljien ja -sisarten keskuudessa suurta arvontaa.

Paavo Punkari

Uolevi Lassander 85 vuotta

Toiminnanjohtaja Uolevi Lassander saavutti 85 vuoden iän 6. tammikuuta. Hän on syntynyt ja viettänyt nuoruutensa Lieksassa. Äitinsä puolelta Uolevi on virolaista sukua. Yhtey-

det Viroon eivät ole katkenneet. Uolevi oli keskeisissä tehtävissä Viron uudelleen itsenäistymisen aikoihin 1990-luvun alussa uuden johdon kanssa. Ansioistaan hänelle on myönnetty Viron Maarjamaan kunniamerkki sekä Sotaveteraanien kultainen ansioristi.

Uolevi Lassanderin harrastuksena oli viime vuoden loppuun asti Sotaveteraani-lehden Sana-kilpailusta huolehtiminen.

Sotaveteraaniliitto ja Sotaveteraani-lehti onnitlevat aloitteellista yhteistyökumppaniaan ja toivottavat vireitä vuosia.

Markku Seppä

Kekkonen hallitsee äänen käytön kirkon akustiikassa eri voimakkuuksin ja eri korkeuksilla. Vilhon esikuvia ovat ensisijassa Benjamino Gigli ja Jussi Björling.

Uttera Vilho Kekkonen ehti myös esiintyä 17 elokuvasakin sota-ajalta vuoteen 1962. Musiikin tekijänä mainitaan Kekkonen Teoston luettelossa yli 100 musiikkikappaleelle.

Talvisotaan Kekkonen osallistui Laatokan koillispuolella.

Jatkosodassa puolestaan Vilho komennettiin Helsinkiin opasosastoon. Täällä liikenevän ajan hän pystyi opiskelemaan Sibeliusakatemiassa.

Helmikuun 22.-25. järjestetään Jyväskylässä Vilho Kekkoselle omistettu tenorikilpailu jo toisen kerran.

Teksti ja kuva: Kalevi Reiman

Aarre Annala 90 vuotta

Savonlinnan Seudun Sotaveteraanit ry:n kunniapuheenjohdaja, majuri evp. Aarne Annala vietti 90-vuotismerkkipäiviään Punkaharjulla 15. marraskuuta. Laaja joukko ystäviä, tuttavita ja eri järjestöjen edustajia kävi onnittelemassa päiväsankaria.

Aarre Annala, joka syntyi Kauhavalla, on talvi- ja jatkosodan veteraani. Talvisodan aikana hän toimi joukkueenjohtajana 6/JR23:ssa. Ansioistaan hänelle on myönnetty kaksi kertaa Vapaudenristi, Panssari-tuhoojan solki, Mikkelin Sotilasläänin hopeinen ansiomitali ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi.

Hänet on kutsuttu Suur-Savon Sotaveteraanipiirin kunniajäseneksi. Sotaveteraaniliiton valtuuston jäsenenä ja va-

rajäsenenä hän oli 1976-88.

Suomen Sotaveteraaniliitto ja Sotaveteraani-lehti onnittelevat 90 vuoden iän saavuttanutta veteraania.

Markku Seppä

Arvo Kuikka 85 vuotta

Helsingin Sotaveteraanikuoron laulunjohtaja, musiikkineuvos, musiikkieverstiluutnantti Arvo Kuikka saavutti 85 vuoden iän 11. helmikuuta. Hän on syntynyt Impilahdella.

Arvo Kuikan musiikkiura alkoi 1937 Wiipurin Rykmentin soitto-oppilaana. Yli neljä vuosikymmentä puolustusvoimissa kestänyt ura huipentui 1967-84 toimintaan puolustusvoimain ylikapellimestarina.

Maanpuolustus- ja veteraaniansioistaan Arvo Kuikalle on myönnetty mm. VR 2, SVR R1, SL R1, Sotaveteraanien kultainen ansioristi sekä useita ulkomaisia kunniamerkkejä. Lisäksi hänelle on myönnetty

director musices- ja musiikkineuvoksen arvonimet.

Arvo Kuikan vuodesta 1991 johtaman Helsingin Sotaveteraanikuoron toiminta on ollut aktiivista ja menestyksellistä. Lukuisat kiertueet ulkomaille, perinteiset itsenäisyyspäivän aaton kirkkojuhlat ja sadat muut tilaisuudet ovat antaneet tuhansille kuulijoille miellyttävän musiikkinautinnon.

Sotaveteraanikuorojen ja myöhemmin mukaan tulleiden perinnekuorojen yhteisten laulujuhlien järjestämisessä Arvo Kuikan panos on ollut vertaansa vailla. Sotaveteraanikuorojen ja niiden perinnekuorojen X laulujuhlien suunnittelu vuodeksi 2010 on alkanut. Ohjelmatoimikuntaa johtaa musiikkineuvos Arvo Kuikka.

Suomen Sotaveteraaniliitto ja Sotaveteraani-lehti kiittävät Arvo Kuikkaa pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta toiminnasta sotaveteraanikuorojen ja niiden perinnekuorojen yhteisesiintymisten ohjelmajohtajana sekä toivottavat hänelle vireitä toimintavuolia.

**Aarno Strömmer
Markku Seppä**

**Veteraani,
muista hakea kuntoutukseen.**

Kuolleita

Orvar Nilsson 1919-2008

Talvi- ja jatkosodan vapaaehtoinen, ruotsalainen everstiluutnantti Orvar Nilsson, 89, kuoli kotikaupungissaan Halmstadissa Ruotsissa 21.12.2008.

Nilsson nousi 1990-luvulla Ruotsin vapaaehtoisten keulahahmoksi Svenska Finlandsfrivilliga -veteraaniiyhdistyksen puheenjohtajana. Hän on ratkaisevalla tavalla vaikuttanut siihen, että Ruotsissa nykyisin ymmärretään talvi- ja jatkosodan torjuntajen merkitys. Tämä sai viralliset muotonsa kun kaksi Ruotsin pääministeriä, Carl Bildt vuonna 1994 ja Göran Persson vuonna 2004 kiittivät Suomea ja sen sotilaita siitä, ettei Neuvostoliitosta tullut Ruotsin rajanaapurina vuonna 1944.

Ruotsissa oli vuosikymmeniä pidetty Suomen rintamilla taistelleita vapaaehtoisia vähintäänkin omituisina. Nilssonille oli siksi hyvin suuri

asia, että kuningas Kaarle XVI Kustaa laski seppeleen Suomen puolesta kaatuneiden ruotsalaisten vapaaehtoisten muistokivellä Hietaniemen hautausmaalla elokuussa 2003. Nilsson seisoi tuolloin kunniavartiossa Tasavallan presidentin hänelle vasta luovuttama toisen luokan vapaudenristi ja kolme muuta vapaudenristiä rinnassa.

Orvar Nilsson tuli tunnetuksi myös kirjailijana ja esitelmöitsijänä ja lopuksi myös veteraaniasiantuntijana ja Åke Lindmanin yhteistyötoverina kahden sotaelokuvan, Etulinjan edessä ja Tali-Ihantala 1944, yhteydessä. Karjalan kannaksen ankariin torjuntataisteluihin menestyksellisesti osallistunut Nilsson ei liioitellut ruotsalaisten vapaaehtoisten roolia, vaan lähinnä korosti sen symboliarvoa. Hän kuitenkin mielellään kertoi suomalaisil-

le Ruotsin ja ruotsalaisten Suomalaiselle antamasta muusta merkittävästä ja monipuolisesta avusta ja tuesta.

Omaa sotaansa Kannaksella Nilsson kuvasi ensi kertaa vuonna 1983 ilmestyneessä kirjassa ”Liten bricka i stort spel”. Sävyiltään kirja on asiallinen ja pidättyväinen, mutta vapaaehtoisten päättäväinen ja uhrautuvainen toiminta ei kuitenkaan jää lukijalle epäselväksi. Kronologisesti eteneviä tapahtumia Nilsson kuvaa poikkeuksellisen yksityiskohtaisesti ja terävästi. Nilssonin laajempi hieno teos ”Suomen asiasta tuli omani” (Schildts, 2003) jatkoi samaa rataa, mutta ei saanut ansaitsemaansa huomiota.

Orvar Nilssonin kunnianarvoinen työ Suomen vapauden puolesta säilyy kirkkaana vielä pitkään.

Stefan Forss

Jalo E. Liinamaa 1919-2008

Eteläpohjalaisen sotaveteraaniväen valmistautuessa joulunviettoon se sai yllättäen tiedon, että piirin kunniapuheenjohdaja Jalo Liinamaa oli saanut iäisyyskutsun.

Liinamaan pitkäaikainen ja monipuolinen sotaveteraanityö jatkui loppuun saakka. Luovutetaan piirin puheenjohtajan tehtävästä hän jatkoi edelleen osallistumista eri tilaisuuksissa.

Jalo Liinamaa syntyi ylihärmäläiseen maanviljelijäperheeseen. Kodin perintönä saatu isänmaallinen ja kristillinen henki kantoi häntä läpi elämän.

Jalon sotataival alkoi talvisodassa Viestikoulutuskeskuksessa. Jatkosodassa hän palveli ryhmän- ja joukkueenjohtajana mm. Äänisen Rannikkoprikaatissa ja Itä-Suomen Rannikkoprikaatissa. Ruk:n hän suoritti Merisotakoulussa. Jalo valmistui opettajaksi Kajaanin seminaarista heti sodan jälkeen kurssilta, joka oli keskeytynyt sodan takia. Pääasiallisen elämäntyönsä hän teki Seinäjoen Törnävän koulun rehtorina. Musiikki eri muodoissaan kuului aina hänen elämäänsä. Harrastus alkoi jo 30-luvulla Ylihärmän Suojeluskunnan soittokunnassa. Kuorolaululla

oli Jalo Liinamaan sydämessä oma sijansa. Hän oli Etelä-Pohjanmaan Mieslaulajien ”Jussien” perustajajäsen ja lauloi siinä yli 50 vuotta. Seinäjoen kirkkokuorossa hän yhdessä puolisonsa kanssa oli mukana kymmenet vuodet.

Sotaveteraanityö hänen osaltaan alkoi jo varhain Seinäjoen Sotaveteraanit ry:ssä jatkuen Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin Tukisäätiön hallituksessa ja puheenjohtajana. Piirin puheenjohtajaksi hänet valittiin v. 2000. Puheenjohtajan tehtävään hän paneutui tarmolla ja erityisellä vastuuntunnolla. Jalon johtoajatus oli aina ”ryhtyminen on vapaaehtoista, mutta osallistuminen pakollista”. Piirin johtamisen hän toteutti kuuntelevalla, rauhallisella ja sovitteluvalla otteella, jossa huumorikin oli usein mukana. Tällä tyyliillä hän saavutti koko maakunnan sotaveteraaniväen luottamuksen ja arvostuksen. Jalo Liinamaan elämäntyö nuorisokasvattajana

näkyi myös hänen suhtautumisessaan kannattajajäsenkuntaan. Se oli kannustavaa ja ohjaavaa, erilaisetkin ideat ja tyylihyväksyvä.

Luottamukseen perustuva toimintavapaus näkyi myös piirin hyvässä taloudessa.

Tärkeily ja itsensä korostaminen eivät kuuluneet hänen tyyliinsä. Hän oli kaikille Jalo Einari.

Hän ymmärsi jo varhain sen tosiasian, että koko sotaveteraanityön tulevaisuus ja loppuun saattaminen tulee olemaan toimivien kannattajajäsenten varassa.

Eteläpohjalaisena kotiseutuihmisena hän kantoi huolta perinteen siirrosta. Jalo korosti usein nuoremmille toimijoille veteraaniperinteen merkitystä ja sen säilymisen tärkeyttä.

Jalo Einari siunattiin Seinäjoen Törnävän kirkossa 17.1.2009 suuren saattojoukon läsnäollessa.

Pertti Kortensniemi

KIITOS

Lämmin kiitos kaikille Teille, jotka muistitte minua 85-vuotispäivieni merkeissä.

Harry Matso

Sotaveteraaniliiton hallituksella järjestäytymiskokous

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston kokouksessa marraskuussa valittu hallitus piti järjestäytymiskokouksen tammikuun 27. päivänä Helsingissä. Kokouksessa valittiin varapuheenjohtajat, jäsenet eri toimikuntiin ja liiton edustajat eri yhteisöihin.

Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin Olavi Eronen Haminasta ja toiseksi varapuheenjohtajaksi Seppo Yli-Norppa Kannuksesta. Olavi Eronen on Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja ja Seppo Yli-Norppa Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja.

Valtuuston syksyllä valitsemat muut hallituksen jäsenet ovat seuraavat. Suluissa varajäsenet.

Heikki Talvela (Matti Viitanen), Vuokko Hurme (Kyllikki Falbén), Erkki Heikkinen (Ahti Sirkiä), Erkki Hokkanen (Riitta Huittinen)

Kaksi uutta toimikuntaa

Liiton hallitus perusti kaksi uutta toimikuntaa, sosiaali- ja terveyspalvelun toimikunnan ja viestintätoimikunnan.

Sosiaali- ja terveyspalvelun toimikunta korvaa aikaisemman kuntoutus- ja palvelutoimikunnan. Sen tehtävänä on seurata veteraanien sosiaali- ja terveyspalveluiden toteutumista, valmistella liiton hallitukselle kannanotot veteraanien sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseksi, edistää tiedotusta kuntiin veteraanien erityisuuksista normaalien vanhustenhuollon palveluiden lisänä ja tukea liiton sosiaali-sihteerin ammatillista ja sosiaalineuvojen vapaaehtoista toimintaa.

Uuden viestintätoimikunnan tehtävänä on käsitellä liiton ulkoista kuvaa, mediasuhteita sekä liiton internetsivujen sisältöä, käyttökelpoisuutta ja muuta näkyvyyttä.

Sotaveteraaniliiton edustajat Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnassa (VEVA)

Varsinaiset jäsenet: Aarno Strömmer, Finn-Göran Wennström, Markku Seppä

Varajäsenet: Pentti Laamanen, Olavi Eronen, Anni Grundström

Liiton hallituksen puheenjohtajat potretissa valinnan jälkeen. Vasemmalta liiton hallituksen I varapuheenjohtaja Olavi Eronen Haminasta, liiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström Helsingistä ja II varapuheenjohtaja Seppo Yli-Norppa Kannuksesta.

Ansiomerkkitoimikunta

Puheenjohtaja, Juhani Penttilä, Tammela

Jäsenet: Vuokko Hurme, Paimio, Pentti Hautaniemi, Vantaa, Jouko Mattila, Kerava

jäsen ja sihteeri Markku Seppä

Toimikunnan työryhmä

Puheenjohtaja Juhani Penttilä, jäsen Pentti Hautaniemi

jäsen ja sihteeri Markku Seppä

Hengellinen toimikunta

Puheenjohtaja Pentti Tapio, Pieksämäki

Jäsenet: Henry Byskata, Vaasa, Jaakko Granlund, Oulu, Pekka J. Heikkilä, Sodankylä, Vuokko Hurme, Paimio, Mikael Kriisin, Helsinki, Timo Kökkö, Vammala, Jaakko Leinonen, Mäntsälä, Erkka Nurmi, Turku, Jussi Peltö-Piri, Pori, Toivo Ruotsalainen, Mikkeli, Pertti Vesenterä, Lahti, Seppo Väättäinen, Kerava, Asiantuntijajäsen Hannu Niskanen, Helsinki

Sihtööri Seppo Väättäinen

Sosiaali- ja terveyspalvelun toimikunta

Puheenjohtaja Erkki Hokkanen, Lahti

Jäsenet: Aarno Forsius, Lahti, Matti Helin, Hamina, Pirkko Karjalainen, Helsinki, Juha Laikari, Oulainen, Tapani Tölli, Tyrvävä

Sihtööri Anni Grundström

Liikunta- ja kisatoimikunta

Puheenjohtaja Kalevi Raatikainen, Mikkeli

Jäsenet: Veikko Javanainen, Pori, Toivo Hartikainen, Kou-

vola, Olavi Löönen, Kontio-lahti

Sihtööri Anni Grundström

Sotaveteraani – Krigsveteranen -lehden toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Finn-Göran Wennström, Helsinki

Jäsenet: Anni Grundström, Vantaa, Antti Henttonen, Helsinki, Olavi Karttunen, Kuopio, Matti Lukkari, Helsinki, Pirkko Kuorehjärvi, Turku, Pertti Nieminen, Kouvola, Aarno Strömmer, Oulu, Markku Seppä, Helsinki, Jyrki Vesikansa, Helsinki

Sihtööri Marja Riukka

Tositteiden tarkastajat

Seppo Yli-Norppa, Kannus

Pentti Korpimies, Lahti

Neuvottelukunnan jäsenet 2009-2010

Puheenjohtaja Ossi Sunell, Helsinki

Jäsenet: Ilkka Aspara, Helsinki, Hannes Berner, Helsinki, Hannele Helkama-Rågård, Helsinki, Irmeli Lemberg, Helsinki, Veikko Löyttyniemi, Helsinki, Timo Korhonen, Oulu, Raili Malmberg, Helsinki, Ohto Manninen, Helsinki, Antti Matilainen, Helsinki, Esko Muhonen, Helsinki, Pekka Paatero, Turku, Erkki Puumalainen, Helsinki, Anneli Taina, Hämeenlinna, Yrjö Tuokko, Inkoo

Viestintätoimikunta

Puheenjohtaja Erkki Heikkinen, Helsinki

Jäsenet: Ahti Sirkiä, Espoo, Antti Matilainen, Helsinki, Risto Uimonen, Helsinki, Finn-Göran Wennström, Helsinki, Markku Seppä

Veva kokoontui käsittelemään edunvalvontaa

Suomen veteraaniliiton valtuuskunta, jonka muodostavat Sotainvalidien Veljesliiton, Suomen So-

taveteraaniliiton, Rintamaveteraaniliiton ja Rintamanaisten Liiton edustajat, kokoontuivat Runebergin päivänä 5. helmi-

Vuoden ensimmäisen Vevan neljännesvuosikokous pidettiin Runebergin päivänä 5. helmikuuta. Kokouksen isännöityä hoiti Sotainvalidien Veljesliitto ja kokouksen puheenjohtajuutta liiton puheenjohtaja Veli Matti Huittinen (seisomassa).

Rintamaveteraaniain neuv

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan VEVAN esitys valtion vuoden 2010 talousarvioon

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan VEVAN esitys rintamaveteraaniain neuvottelukunnalle valtion vuoden 2010 talousarvioon on käytännössä jokseenkin sama kuin vuosi sitten tehty esitys, koska se ei toteutunut eikä perusteita sen muuttamiseen ole. Veteraanien joukko supistuu nopeasti. Heitä oli vuoden alkaessa elossa noin 66 500, joista naisia noin kolmannes ja sotainvalideja noin 11 000. Sotainvalideja, veteraaneja ja heidän puolisoitaan koskevien esitysten hyväksymisellä ja niiden toteuttamisella huomioon ottaen heidän korkea ikänsä ja kuntosaa heikentyminen on erittäin kiire.

Veteraanien ja sotainvalidien kuntoutuksessa on tärkeää nykyistä huomattavasti voimakkaampi panostus kotikuntoutukseen. Kunnat on saatava entistä enemmän suuntaamaan voimavaroja kotikuntoutuksen tehostamiseen ja kehittämiseen

ja RINE:ssä pitäisi pohtia tapoja ja keinoja asian hoitamiseksi. Jo tehtyjen kokeiluhankkeiden tuloksia on tehokkaasti hyödynnettävä ja RINEN tulee levittää tehokkaasti tietoa esimerkiksi veteraanien asiat hoitaneista kunnista ja niiden toimintamalleista.

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta Veva ehdottaa jälleen kerran tehostettavaksi toimenpiteitä, joilla edesautetaan veteraanien ja heidän puolisoitensa kotona selviytymistä.

Peruslinjauksessamme korostuvat kiireelliset käytännön toimet sotiemme veteraanien kotona selviytymisen tukemisessa.

Veteraanien ja sotainvalidien kotona selviytymisen edistäminen

1. Veteraanilisä eläkettä saavan korotettuun ja ylimpään hoitotukeen

Keski-ikältään yli 86-vuotiaat sotiemme veteraanit muodostavat erityisryhmän, joka rintamasotilaseläkelaila on oikeutettu rintamalisään ja ylimääräiseen rintamalisään. Tämän lähivuotina nopeasti supistuvan ryhmän vanhuu-

kuuta kokoukseen pohtimaan yhteisiä edunvalvonta-asioita ja muita järjestöjen yhteishankkeita. Puheenjohtajavuorossa oleva Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja Veli Matti Huittinen muistutti avauspuheen-
vuorossaan J.L.Runebergin merkityksestä veteraani-innostuksen luoja-
jana. Suomen Sodan veteraanit olivat näkyvästi esillä Runebergin runoissa Vänrikki Stoolin tarinat -kirjassa.

Tälle vuodelle valtion talousarvio-
ossa ei ollut lainkaan parannuksia veteraanietuuksiin. Elämme kuitenkin veteraaniaikakauden haastavinta ja vaikeinta aikaa. Sotiemme veteraanit tarvitsevat lähivuosina lisääntyvässä määrin tukea ja palveluita, jotta he voisivat asua itsenäisesti omassa kodissaan. Veva laati järjestöjen yksimielisen ehdotuksen Rintamaveteraanasiaien neuvottelukunnalle lähettäväksi.

Joissain yhteyksissä on nähty puutteena Veteraanipoliittisen linjauksen puuttuminen, jollainen oli Vanhasen I hallituksella 2004-2007. Veva päätti lähettää valtioneuvostolle kirjeen, jossa se ehdottaa, että se asettaisi toimikunnan valmistelemaan ainakin vuoteen 2015 asti ulottuvan veteraanihuoltoa koskevan linjauspäätöksen.

Kirje Valtioneuvostolle

Asia: Esitys veteraanihuollon vuoteen 2015 saakka ulottuvan hallituksen linjauspäätöksen aikaansaamiseksi

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta VEVA esittää kunnioittavasti, että valtioneuvosto asettaa toimikunnan valmistelemaan ainakin vuoteen 2015 asti ulottuvan veteraanihuoltoa koskevan linjauspäätöksen. Mainitun vuoden jälkeenkin veteraaneja ja heidän puolisoitaan tuki on vielä elossa.

Päätöksessä tulee vahvistaa veteraanihuollon tulevaisuuden linjaukset, tavoiteohjelma ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja toteuttamisaikataulut

- sotainvalidien ja muiden veteraanien sekä hei-

dän puolisoidensa ja leskiensä tarpeiden hoitamiseksi loppuun saakka ja -heidän sosiaaliturvasaan vielä olevien epäkoh-
tien korjaamiseksi.

Toimikunnassa tulee ilmeisesti olla ainakin STM:n, Valtiokonttorin, Kelan, Kuntaliiton ja kaikkien veteraaniliittojen edustus. Tarvittaessa toimikunta voisi kuulla asiantuntijoita ja asettaa työryhmän tai työryhmiä valmistelemaan jotain erityisasiaa.

Linjauspäätös on saatava aikaan mahdollisimman nopeasti ottaen huomioon maamme 66 500 veteraanin korkea ikä ja heistä monen heikko kunto. Toimikunnan toimikauden tulee tämän vuoksi olla lyhyt. Kiireelliset toimenpide-esitykset pitää tarvittaessa tehdä

jo kesken toimikauden, jotta ne voidaan ottaa huomioon jo valtion vuoden 2010 budjetissa. Toimikunnan tulee selvittää esitystensä toteutustavat, kiireellisyysjärjestys ja kustannusvai-
kutukset sekä tehdä niistä aikatauluehdotuksensa. Erityisen tärkeitä ovat toimenpiteet, joilla helpotetaan veteraanien ja heidän puolisoidensa kotona selviytymistä. Kotikuntoutuksen lisääminen ja erilaiset palvelut ja apu kotiin ovat perusasioita.

Linjauspäätöksessä on tärkeää turvata sotainvalideja hoitavien ja kuntoutusta ja muita palveluja heille ja veteraaneille antavien laitosten ja sairas/veljeskoti-
tien mahdollisuudet toimia kaikkia sotainvalideja ja veteraaneja palvelevina yk-

sikköinä niin pitkään kuin he niiden palveluista voivat saada apua ja hyötyä. Tämä edellyttää nykyisten sotavamman prosenttirajavaatimusten poistamista tai ainakin niiden lieventämistä nopeasti vaiheittain.

Hallituksen linjaukset voitaisiin julkistaa talvisodan alkamisen 70-vuotismuistopäivänä 30.11.2009. Veteraanipoliittisten linjausten ja tavoiteohjelman julkistaminen olisivat hallituksen ja eduskunnan arvokas kunnianosoitus ja kiitos sotiemme veteraaneille.

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta VEVA

Veli Matti Huittinen
puheenjohtaja
Juhani Saari
sihteeri

ottelukunnalle

denhuollon turvaaminen edellyttää lisätukea kotihoitoon. Lisäämällä hoivapalvelujen hankintamahdollisuuksia ehkäistään veteraanin laitoshoi-
toon joutumista.

Esitys:
Erillisenä määrärahana talousarvioon esitetään 200 euron suuruista **veteraanilisää** niille pienituloisille rintamaveteraaneille, jotka saavat kuukausittain Kelan maksamaa eläkettä, ylimääräistä rintamalisää sekä korotettua tai ylintä hoitotukea. Vuoden 2008 lopussa korotettua tai ylintä hoitotukea maksettiin vajaalle 6 000:lle ylimääräisen rintamalisän saajalle. Tuki kohdistuu kotona asuviin, hoitoa tarvitseviin pienituloisiin rintamaveteraaneihin, joilla muutoin vähäisten tulojen vuoksi ei ole mahdollisuutta hankkia tarvitsemiaan palveluita.

Kustannusarvio:
Määrärahatarvearvio
14,4 milj. euroa
Edellytämme, että tämä määrärahaesityksemme ei vähennä rintamaveteraanien kuntoutuksen määrärahaa.

2. Sotainvalidien palvelujen haitta-asterajojen lieventäminen

Avopalvelut
Sotilasvammalain nojalla valtio korvaa kunnille niiden vähintään 20 prosentin sotainvalideille järjestämät sosiaali- ja terveydenhuollon avopalvelut. Ne tukevat selvästi sotainvalidien ja heidän puolisoidensa kotona selviytymistä ja vähentävät painetta laitoshoi-
toon. Valtion korvaamien palvelujen saantimahdollisuus tulee laajentaa koskemaan asteittain kaikkia niiden tarpeessa olevia sotainvalideja.

Kunnan sotainvalideille järjestämiin avopalveluihin oikeuttava haitta-asteraja tulee poistaa tai ainakin sitä lieventää ja varata tähän määräraha valtion vuoden 2010 talousarvioon. Ruotsissa asuvat sotainvalidit tulee saattaa tasa-arvoiseen asemaan Suomessa asuvien sotainvalidien kanssa myös muiden avopalvelujen kuin ateriapalvelujen osalta.

Laitoshoido
Laitoshoidon tarpeessa olevala sotainvalidilla on mahdollisuus sotilasvammalain nojal-

la korvattavaan pitkäaikaiseen laitoshoi-
toon, jos hänellä on vähintään 25 %:n sotavamma. Jaksottaisessa laitoshoidossa haitta-asteraja on 20%.

Ikääntymisen myötä myös lievävammaisten sotainvalidien ja veteraanien laitoshoidon tarpeet lisääntyvät kotona selviytymisen tuesta huolimatta. Vaikeavammaisten sotainvalidien lukumäärän vähetessä valtion ja Raha-automaattiyhdistyksen tuella rakennetuissa sotainvalidien sairaskodeissa ja kuntoutussairaaloissa vapautuu lähivuosina runsaasti hoitopaikkoja. Nämä vapautuvat paikat tulee suunnata niin kauan kuin sotainvalideja ja veteraaneja on elossa laitosten käytötarkoituksen mukaisesti ensisijaisesti heille järjestettävään jaksoittaiseen ja pitkäaikaiseen laitoshoi-
toon sekä päiväsairalatoimintaan. Yhteiskunnan olisi vastattava kokonaan näistä laitoshoidon kustannuksista.

Laitoshoidon haitta-asteraja tulee poistaa tai ainakin alentaa sitä.

3. Veteraanille vuosittain tarvetta vastaavaa kuntoutusta
Veteraani tulee kutsua vuosittaiseen palvelutarpeen arviointiin, jossa selvitetään vete-

raanin toimintakyisyyteen ja muut kotona selviytymiseen liittyvät tekijät. Samalla hänet ohjataan tarpeita ja veteraanin toiveita vastaavaan kuntoutukseen. Kotikuntoutukseen tulee tarvittaessa sisällyttää kotisairaanhoidajan, lähihoitajan, kodinhoitajan tai kotiaavustajan antamia palveluja. Veteraanin puolisollla tulee olla oikeus osallistua päiväkuntoutukseen samoin edellytyksin kuin laitostuntoutukseen. Puolisoiden mukanaolo kuntoutuksessa on aiempaa useammin tarpeen, mikä on myös otettava huomioon kuntoutusmäärärahan suuruudesta päätettäessä.

Veteraanikuntoutuksen tulee toimia osana kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää.

Esitys:
Kuntoutukseen osoitettavan määrärahan tulee olla riittävä varmistamaan vuosittaisen kuntoutusoikeuden toteut-
misen kaikille kuntoutusta ha-
luaville rintamaveteraaneille.

4. Vaikeavammaisten sotainvalidien puolisoiden, leskien ja soteleskien kuntoutus
Valtion talousarviossa varatun määrärahan puitteissa on

osalla vaikeavammaisten sotainvalidien aviopuolisoista ja leskistä ollut mahdollisuus päästä kuntoutukseen. Määrärahan niukkuuden vuoksi jäävät edelleen kuntoutuksen ulkopuolelle kokonaan ennen vuotta 1961 kuolleen sotainvalidien lesket. Sotainvalidien kotihoidon tukemisen kannalta epäkoh-
tana on myös kuntoutuksen rajautuminen koskemaan vain vähintään 50 prosentin sotainvalidien aviopuolisoita. Määrärahan suurentaminen mahdollistaisi nykyisten tiukkojen pääsyedellytysten lieventämisen.

Valtion vuoden 2010 talousarvioon sotainvalidien puolisoiden, leskien ja soteleskien kuntoutustoimintaan esitetään suurempaa määrärahaa kuin tälle vuodelle varattu 3,1 miljoonaa euroa.

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta VEVA

Veli Matti Huittinen
puheenjohtaja
Juhani Saari
sihteeri

Iisalmessa aika kantaa viestiä

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallista pääjuhlaa vietetään 27. huhtikuuta Iisalmessa. Juhlajärjestelyistä vastaa Iisalmen kaupunki apunaan kaupungin veteraani-, kulttuuri- ja maanpuolustusjärjestöt sekä puolustusvoimat. Juhlajärjestelyt on käynnistetty viime toukokuussa ja ne etenevät suunnitellusti.

Iisalmen kaupungille on kunniatehtävä saada järjestää tämä arvokas ja arvostettu sotiemme veteraanien juhla, iloitsee kaupunginjohtaja **Martti Harju**.

Haluamme juhlamme olevan iisalmelaisen näköinen perinteitä kunnioittaen. Laaja tekijäjoukko on erittäin innostunut tästä haasteesta ja kokee juhlaajärjestelyt todellisena luottamuksen osoituksena, hän jatkaa.

Pääjuhla järjestetään maanantaina 27.4.2009 Iisalmen liikuntahallissa ja se televisioidaan TV1:llä. Pääjuhlaan odotetaan noin tuhatta veteraania läheisineen.

Juhlan teemana on *Aika kantaa viestiä*, jolla halutaan kiinnittää huomiota siihen, että veteraaniemme perintöä vaalitaan huolellisesti ja sitä saatetaan aktiivisesti nuorempien

sukupolvien tietoon. Vuoden aikana veteraaniaasia on monipuolisesti esillä Iisalmen kouluissa ja myös pääjuhlan ohjelmassa sukupolvet kohtaavat.

Juhlan ohjelmaa ja rakennetta on uudistettu yhteistyössä päätoimikunnan kanssa. Mukana on muun muassa tanssillista ja teatterillista ohjelmaa sekä otteita aidoista rintamakirjeistä. Ohjelmavastaavamme ohjaaja **Heli Löytynoja** on luonut upean kokonaisuuden, jonka yläpäänä huhtikuussa esittelemme, kertoo järjestelytoimikunnan puheenjohtaja **Arto Niemelä**.

Iisalmen juhlaajärjestelyissä näkyy monella tapaa naisten käden jälki, sillä naiset ovat merkittävässä rooleissa organisaatiossamme. Tapahtumatuottaja **Hanna Iiskola-Kesonen** on ensimmäinen nainen kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan projektipäällikkönä, Niemelä iloitsee.

Perinnekuja esittelee Iisalmen historiaa

Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan uutuuksena on perinnekuja, joka rakennetaan juhlapäiväksi pääjuhlapaikan ja ruokailutilan välillä. Perinne-

kuja esittelee iisalmelaista ja yläsavolaista sotahistoriaa kahdensadan vuoden ajalta asuin, henkilö- ja esinein. Perinnekujaa reunustaa kolmisenkymmentä veteraani- ja maanpuolustusjärjestön lippua.

Perinnekujan suunnittelu- ja toteutuksesta vastaavat iisalmelaiset veteraani- ja maanpuolustusjärjestöt Iisalmen rintamaveteraanien puheenjohtaja **Martti Rytkösen** johdolla.

Ainutlaatuinen perinnekuja rakennetaan paitsi juhlaavieraille myös Iisalmen koululaisille, joiden toivotaan tutustuvan tähän historialliseen kävelyreit- tiin Kansallisena veteraanipäivänä.

Ohjelma

Sunnuntai 26.4.2009

klo 19.00 Ohjelmallinen aseveli-ilta, Olvi-halli

Maanantai 27.4.2009

Klo 10.00 Lipunnosto

Klo 10.30 Hartaustilaisuus

Klo 11.00-12.30 Ruokailu

Klo 13.00 Kansallisen veteraanipäivän pääjuhla Iisalmen liikuntahallissa

Ilmoittautumiset 2.2.2009 alkaen

www.kansallinenveteraanipaiva.fi

Lisätietoja

Projektipäällikkö Hanna Iiskola-Kesonen

GSM 0400 569 792

e-mail hanna@intosponsoring.com

Mauno Uusitalolle muistokivi Lahteen

Lahden Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtajan, ylimetsänhoitajan ja patriootti Mauno Uusitalon muistotilaisuudessa tuotiin esiin ajatus Maunon muiston vaalimisesta pysyvämmällä tavalla.

Harkitsevina hämäläisinä mietimme talven ja keväällä kokoonnuimme Lahden Sotaveteraanipiirin toimesta miettimään muistomerkin toteuttamista. Asiasta kuultuaan hankkeeseen mukaan ilmoittautuivat myös Sotainvalidien Lahden piiri, Rintamaveteraanien Päijät-Hämeen Piiri ja Lahden Seudun Rintamanaiset. Olihan Mauno viime vuosina ajanut johdonmukaisesti kaikkien järjestöjen yhteistyötä tavoitteena maakunnallinen veteraaniyhteistyö.

Alusta alkaen olimme yksimielisiä, että muistamisen tulee tapahtua Marskinaukiolla, joka vuosikymmeniä oli ollut yksi Maunon ehtymättömän tarmon ja ideoinnin kohde. Veteraanien asioissa tuskin

kukaan viipyi päivää Lahdessa niin, että hänelle ei olisi esitelty Marskinaukiota. Niin tapahtui myös Aarno Strömmerin ja Markku Sepän ollessa Naisjärjestön valtakunnallisilla sisäpäivillä toukokuussa 2007. Mauno kertoi vieraille aukiosta ja mainitsi sen olevan nyt muuten valmis, paitsi että tähän ehkä jotain pientä mahtuisi.

Sillä kohdalla on nyt Mauno Uusitalon muistokivi.

Kivi pronssilaatalla oli kaupungin julkisen taiteen toimikunnan linjaus. Aukiolla on vain yksi patsas ja muut on huomioitu enintään laatalla.

Tämä sopi hyvin myöskin talouden kannalta, koska Mauno oli pitänyt aina tärkeänä, että veteraanien kuntoutusta ym. varten saatuja varoja ei tule käyttää mihinkään muuhun. Uskoimme kyllä saavamme maakunnan isänmaan ystäviltä tarvittavat varat kalliimpaankin toteutukseen. Nyt kuitenkin tämän asian hoiti Lahden kaupunki kaikkien kiven osalta ja Paasikivi Oy laatan

osalta. Molemmat ovat olleet toteuttamassa lukuisia Maunon ideoimia muistomerkkejä.

Muistomerkin paljastuspäiväksi valitsimme joulukuun viidennen päivän aamun, jolloin lahtelaiset opiskelijat ovat perinteisesti tehneet kunnia-käynnin Marskinpatsaalle, tämäkin kunnianosoitus Maunon aloitteesta.

Paljastustilaisuus 5. joulukuuta

Muistomerkin paljastamisen suoritti kenttäpiispa **Hannu Niskanen**. Tilaisuudessa puhuivat lisäksi kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, kansanedustaja **Ilkka Viljanen** ja Maunon poika, professori **Hannu Uusitalo**. Veteraanijärjestöjen puolesta muistomerkin luovutuspuheen piti Lahden Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Eero Lehtonen**. Kaupunginjohtaja **Jyrki Myllyvirta** otti muistomerkin vastaan kaupungin haltuun ja hoitoon.

Lahden kaupunki järjesti kutsuvieraille kahvitarjoilun

kaupungintalolla paljastustilaisuuden jälkeen. Kahvin aikana Mauno Uusitalon veli professori **Arto Uusitalo** muisteli Maunon elämää. Suomen Sotaveteraaniliiton kunniapuheenjohtaja **Aarno Lampi** piti mieliä kohottaneen, tilanteeseen sopivan puheenvuoron. Eero Lehtonen kiitti kaupunkia ja kaik-

kia osallisia myönteisestä asian hoitamisesta.

Itsenäisyyspäivän aikaan ilma oli niin suotuista, että muistomerkillä paloivat vaivat kaksivuorokautta kynttilät, joihin oli liimattu tammenlehdet ja Suomen liput.

Lauri Pastila

Muistokiven laatussa on teksti:

Mauno Uusitalo 1922-2007

Lahden Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja (1967-2007) Mauno Uusitalo toimi Sotiemme Veteraanien arvostuksen ja elinolojen parantamisen hyväksi sekä veteraaniperinteen tallentamiseksi tuleville sukupolville.

Hänen johdolla on tälle aukiolle ja maakuntaamme pystytetty yli sata Sotiemme Veteraanien muistomerkkiä.

Mauno Uusitalon johtoajatus oli: "Kaveria ei jätetä, Isänmaata ei unohdeta".

Vaasan sotaveteraanipiirissä vaihtui puheenjohtaja

Vaasan Sotilaskodissa pidettyssä Vaasan Sotaveteraanipiirin syyskokouksessa 27. marraskuuta suoritettiin puheenjohtajan vaihdos. Seitsemäntoista vuotta piiriä johtanut **Holger Strandberg** luovutti puheenjohtajan tehtävän seuraajalleen **Anders Knipille**. Samanaikaisesti kanslianeuvos Holger Strandberg kutsuttiin piirin kunniapuheenjohtajaksi.

Meiltä kaikilta erittäin suuri kiitos Holgerille, hänen suurenmoisesta työstään liiton, piirin, sen jäsenyhdistysten, veteraanien sekä kaikkien jäsenten hyväksi. Toivotamme hänelle virkeitä ”eläkepäiviä ” veteraanityön ja muiden vaativien harastusten parissa.

Kiitospuheessaan Holger Strandberg kiitti meitä kaikkia miellyttävästä yhteistyöstä sekä mainitsi mm. seuraavaa: voidakseen pitää huolta jäsenistä heidän ehtoollaan ja voidakseen viedä veteraanien perintö ja heidän perinteensä seuraaville sukupolville tarvitaan suuren tukijoukon työpanoksia, mutta myös yhteistyötä niiden kansalaisjärjestöjen kanssa, jotka arvostavat veteraanisukupolvien saavutuksia. Puheensa lopuksi hän kiitti mm. seuraavin sanoin: Onni ja menestys seuratkoon Teitä kaikkia tärkeässä työssänne liittomme, piirimme, jäsenyhdistystemme ja jäsentemme hyväksi. Näiden toivotusten kanssa käännyn lopuksi tulevan piirimme uuden puheenjohtajan puoleen. Anders Knip! Tiedäthän, että Sinulla on vastuunalaisessa työssäsi yksimielinen joukko jäseniä takanasi. Me tiedämme, että sydämesi sykkii Isänmaan ja sen puolusta-

Anders Knip

jien puolesta. Tämä tunne on aito. Jäsenet kiittävät Sinua, että olet ottanut tehtävän vastaan ja he tulevat tukemaan Sinua samalla, kun he yhdessä kanssani toivottavat Sinulle onnea ja menestystä työssäsi.

Reservin majuri Anders Knip, 64 on kannattajajäsen, entinen Mustasaaren Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja sekä aikaisempi piirin varapuheenjohtaja. Knip on Pohjanmaan Maanpuolustuskilolan varapuheenjohtaja ja on toiminut myös Vaasan Reserviupseeripiirin puheenjohtajana. Uusi puheenjohtajamme on vielä työelämässä Wärtsilän tehtailla (Wärtsilä Information Management). Siellä hänen tehtävänsä on Senior Process Manager. Anders jää eläkkeelle toukuussa. Hän asuu Mustasaaren Koi-vulahdessa vaimonsa kanssa ja heillä on kolme aikuista lasta.

Toivotamme Andersille onnea ja menestystä hänen uudessa vaativassa ja haasteellisessa tehtävässään.

Tuula Harjunpää

Veteraanipalkinto

Kaatuneiden Muistosäätiö on päättänyt perustaa vuosittain jaettavan Veteraanipalkinnon, jonka tarkoituksena on palkita veteraanityössä tai veteraanien perinnetyössä erityisesti kun nostautuneita henkilöitä ja samalla näiden henkilöiden esimerkin avulla kannustaa seuraavia sukupolvia tähän arvokkaaseen työhön.

Palkittavaksi voidaan valita henkilöitä, ei yhdistystä tms., jotka ovat poikkeuksellisen merkittävällä ja pyyteettömällä henkilökohtaisella työllä paikallisella tasolla osoittaneet, että veljeä ei jätetä. Palkittavaksi ei siis haluta henkilöitä, jotka ovat /ovat olleet piirin ja / tai valtakunnan tason luottamustehtävissä.

Ehdotukset palkittavista henkilöistä tekevät Rintamanaisten Li-

iton, Rintamaveteraaniliiton, Sotainvalidien Veljesliiton ja Suomen Sotaveteraaniliiton hallitusten ja valtuustojen puheenjohtajat. Kukin liitto voi ehdottaa enintään kolmea ehdokasta. Ehdokkaat nimetään maaliskuun 31. päivään mennessä ja ehdotukset lähetetään Kaatuneiden Muistosäätiön hallitukselle.

Palkittavat valitsee toimikunta, jonka nimittää palkinnon perustaja. Toimikunnalla on oikeus palkita ehdotusten ulkopuolinen henkilö ja/tai vähentää palkittavien määrää. Valinnan vahvistaa Kaatuneiden Muistosäätiön hallitus. Palkinto jaetaan ennen Kansallista Veteraanipäivää.

Veteraanien ja sotainvalidien asuntojen korjausten tuet 2009

Veteraanien ja sotainvalidien asuntojen muutostöihin on saatavissa yhteiskunnan tukia. Tukien tarkemmista ehdoista kannattaa soittaa Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojille. Korjausneuvojat avustavat hakemusten tekemisessä.

VETERAANIT (Huom. hakuaika päättyy 3.4.)

Veteraanien asuntojen korjausavustusta haetaan kunnalta, joka saa määrärahat Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuselta (ARA). Avustus myönnetään sosiaalisin perustein, asunnossa asuvan ruokakunnan tulot ja varallisuus eivät saa ylittää asetettavia rajoja. Veteraaneilla on muuta vanhusväestöä korkeammat tulorajat. Myös veteraanien leskille myönnetään avustuksia näillä korkeammilla tulorajoilla. Avustusten hakuaika päättyy 3.4.

Henkilöluku	1	2	3	4
Tulot (brutto) euroa/kk	1230	2055	2745	3495

Tulorajoja korotetaan 795 eurolla kutakin lisähenkilöä kohden.

Jos ruokakuntaan kuuluu rintamaveteraani tai rintamaveteraanin leski, sovelletaan seuraavia tulorajoja:

Henkilöluku	1	2	3	4
Tulot (brutto) euroa/kk	1600	2670	3570	4545

SOTAINVALIDIT

Sotainvalidien tuet haetaan Valtiokonttorilta. Tuen saamisen edellytyksenä on sellainen toimintakykyä häittäava vamma tai sairaus, jonka vuoksi muutostyö on välttämätön ja tarkoituksenmukainen.

VETERAANIENT JA SOTAINVALIDIENT ASUNTOJENT KORJAUSNEUVONTA

Vanhustyön keskusliitolla on 15 alueellista korjausneuvojaa, jotka avustavat veteraaneja ja sotainvalideja asunnossa tarvittavien muutostöiden suunnittelussa. Korjausneuvoja tekee tarvittavan paperityön eli tekee hankkeen luonnospiirustukset ja kustannusarvion sekä laittaa avustushakemukset liikkeelle. Tarvittaessa korjausneuvoja avustaa myös sopivan urakoitsijan löytämisessä. Korjausneuvojan tekemä työ on asiakkaille maksutonta, mutta remontin teko tietysti maksaa.

VANHUSTYÖN KESKUSLIITONT KORJAUSNEUVOJAT:

ETELÄ-POHJANMAA	Harri Hietikko	(06) 414 2970	0400 260 962
HELSINKI	Tom Holmlund	(09) 412 2903	0400 609 577
KANTA-HÄME	Kari Tahvanainen	(03) 734 0509	0500 494 766
(osa Kanta-Hämeen kunnista jaettu muille)			
KYMI	Arja Hinkkanen	(05) 377 6777	040 545 2096
LAHTI	Kari Tahvanainen	(03) 734 0509	0500 494 766
LAPIN LÄÄNI	Teuvo Junes		040 557 2550
OULUN LÄÄNI	Tapio Karhu	(08) 816 2326	040 516 6738
(osa Oulun läänin kunnista jaettu muille)			
PIRKKA-HÄME	Voitto Niska	(03) 255 1651	0400 649 199
POHJOIS-KARJALA	Lauri Takkunen	(013) 172 2607	050 540 7035
POHJOIS-SAVO	Pentti Heikkinen	(017) 262 0071	0400 371 586
SATAKUNTA	Taru Perämaa	(02) 677 0090	0400 852 727
SISÄ-SUOMI	Erkki Vesander		0400 162 494
SUUR-SAVO	Ismo Kortman	(015) 214 548	0500 651 737
UUSIMAA	Henning Ekholm		0500 604 782
VAASA	Stig Björk		0400 561 956
VARSINAIS-SUOMI	Antero Hiilesvuo	(02) 231 9128	040 584 0824

Korjausneuvonnan päällikkö, Jukka Laakso Vanhustyön keskusliitto, Helsinki
Puh. (09) 3508 6036, GSM 040 502 3807
Turvajärjestelmien asiantuntija Matti Lamponen. Puh. (09) 3508 6034.

Veteraanien etuuksia vuonna 2009

Suomen sotien 1939 – 1945 sotainvalideilla sekä rintamaveteraaneilla on laeissa ja asetuksissa säädetty oikeus saada valtion varoin eräitä erityisetuksia. Osin niiden saantiin ovat oikeutettuja myös eräissä sotaan liittyvissä tehtävissä palvelleet henkilöt sekä vuosien 1945 – 1952 miinanraivaajat.

Erityisetuksia rintamaveteraaneille ja heihin rinnastetuille henkilöille myönnetään myös kuntien ja seurakuntien varoin.

Julkisyhteisöjen antamaa tukea täydentävät säätiöiden ja yhteisöjen rintamaveteraaneille myöntämät avustukset.

VR-liikenteen, linja-autoliikenteen ja Finnairin lentojen matkalippujen hinnoista ei myönnetä rintamaveteraaneille erityisalennuksia, koska he kaikki saavat niitä vastaavia eläkeläis- ja ikälennuksia.

Seuraavassa kerrotaan perus- ja viitetietoja edellä tarkoitetuista etuuksista.

Rintamaveteraanien tunnukset

Rintamaveteraaneille myönnettyjä tunnuksia ovat

- rintamasotilastunnus (miehille)
- rintamapalvelustunnus (naisille)
- rintamatunnus (rintamalinnoittajille)
- ulkomaalaisen rintamasotilastunnus (ulkomaalaisille vapaaehtoisille).

Kaikkien näiden tunnusten hakuaika päättyi 31.12.1994.

Rintamalisä

Rintamalisä maksetaan henkilölle, jolle on myönnetty jokin rintamaveteraanien tunnus sekä henkilölle, jolle Sota-arkisto on antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen 1945 – 1952. Rintamalisää maksetaan myös ulkomaille.

Rintamalisä on 45,64 euroa kuukaudessa. Rintamalisä on verotonta tuloa.

Vuoden 2008 päättyessä rintamalisää sai 67 482 henkilöä, joista miehiä 43 739 ja naisia 23 743.

Ylimääräinen rintamalisä

Ylimääräistä rintamalisää maksetaan henkilölle, joka saa sekä rintamalisää että kansaneläkettä. Ylimääräinen rintamali-

sä on 25 – 45 prosenttia hänen kansaneläkkeensä 94,37 euroa ylittävästä osasta. Ylimääräistä rintamalisää ei makseta, jos sen määrä jäisi pienemmäksi kuin 5,85 euroa kuukaudessa. Etuus on verotonta tuloa.

Suurin mahdollinen ylimääräinen rintamalisä on yksinäiselle 220,39 euroa ja naimisissa olevalle 190,69 euroa.

Vuoden 2008 päättyessä ylimääräistä rintamalisää sai 34 310 henkilöä, joista miehiä oli 20 842 ja naisia 13 468.

Kuntoutus

Rintamaveteraanien kuntoutuslain nojalla kuntoutusta voi saada henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus.

Suomessa asuva veteraani hakee kuntoutukseen asuin-kuntansa terveystakeskuksen tai -viraston kautta. Hakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto hakijan terveydentilasta. Todistusta ei tarvita, jos hakija on pysyvässä hoitosuhteessa terveystakeskuksen. Hakemuksen voi tehdä veteraanin puolesta myös omainen tai sosiaali- ja terveystyöviranomais. Kuntoutusta annetaan myös henkilölle, joka asuu palvelu-, hoito- tai hoivakodissa. Päätös pitkäaikaishoidosta ei poista oikeutta kuntoutukseen.

Kunnan terveystakeskunta tai sen määräämä viranomais valitsee kunnan saaman määrärahan rajoissa kuntoutukseen pääsevät henkilöt. Kuntoutusta voidaan antaa laitostuntoutuksena tai avokuntoutuksena, jota ovat päivä- ja kotikuntoutus sekä yksittäiset fysio- tai muun terapian hoitosarjat. Jalkahoitoa voidaan antaa pelkkänä avokuntoutuksena.

Vuoden 2005 asetuksen mukaan silloin, kun veteraanilla oleva vamma tai sairaus ei aiheuta hänelle toimintakyvyn häiriöitä, laitostuntoutusjakson pituus on enintään 10 vuorokautta. Tarveharkintaan perustuen voi veteraanin kuntoutusjakso laitoksessa olla edelleen jopa neljä viikkoa.

Päiväkuntoutusta voidaan antaa enintään 10-20 päivää sekä muuta avokuntoutusta 20-30 käyntikertaa kalenterivuodessa rintamaveteraanin kuntoutustarpeesta riippuen.

Avokuntoutusta voidaan toteuttaa toimintakykyluokkaan

Kuntoutuslainsäädännössä ei muutoksia vuodelle 2009

Kuntoutusmääräraha on 38,1 miljoonaa euroa. Valtion talousarviossa esitys oli 36,3 milj. euroa ja joulukuussa lisäbudjetissa siihen tuli 1,8 milj. euroa.

Seuraamme kuntoutusmäärärahon riittävyttä ja toivomme edelleen palautteita myös veteraaneilta itseltään kaikista kuntoutukseen liittyvistä asioista.

Kunnilla on mahdollisuus hakea lisämäärärahaa Valtiokonttorilta syksyllä 2009. Tarkemmat ohjeet sekä määrärahan suuruus selviävät myöhemmin.

III kuuluvan veteraanin osalta esimerkiksi siten, että hän saa 2 x 10 hoitokerran sarjan. Vastaavasti toimintakykyluokkaan I ja II kuuluvan veteraanin avokuntoutus voidaan toteuttaa 3 x 10 tai 2 x 15 hoitokerran sarjoina. Tällöin kuntoutus jakautuu pitkälle aikavälille ja kuntoutuksen vaikuttavuus paranee.

Aviopuoliso voi olla kuntoutuksessa yhdessä samaan aikaan ja samassa kuntoutuslaitoksessa veteraanin kanssa 10 vuorokautta. Jos veteraanilla on sellainen vamma tai sairaus, joka aiheuttaa toimintakyvyn häiriöitä, voi aviopuoliso osallistua samanaikaisesti kuntoutukseen 14 vuorokauden ajan. Yhteisen kuntoutustarpeen ja tarkoituksenmukaisuuden ratkaisee kunnissa veteraanikuntoutusvalinnoista vastaava henkilö.

Rintamalisä on

45,64 euroa.

Ylimääräinen rintamalisä

Ylimääräinen rintamalisä on 25 – 45 prosenttia hänen kansaneläkkeensä 94,37 euroa ylittävästä osasta.

Ylimääräistä rintamalisää ei makseta, jos sen määrä jäisi pienemmäksi kuin 5,85 euroa kuukaudessa.

Suurin mahdollinen ylim. rintamalisä on

yksinäiselle 220,39 euroa /kuukaudessa,

naimisissa olevalle 190,69 euroa.

Ulkomailla asuvien veteraanien hakemukset käsitellään Valtiokonttorissa.

Valtiolta kunnille jaettava kuntoutusmääräraha on 38,1 miljoonaa euroa ja se maksetaan kunnille niissä asuvien veteraanien määrän mukaisesti.

Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutettavalle rintamaveteraanille ja hänen kanssaan kuntoutuksessa olleelle avio- puolisolalle matkasta aiheutuneet tarpeelliset matkakustannukset kokonaisuudessaan.

Veteraanin puolisolalla ei ole oikeutta avo- eikä päiväkuntoutukseen.

Veteraanin leskellä ei ole kuntoutusoikeutta veteraanikuntoutuksen kautta.

Hammashoito

Henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus, sekä henkilö, jolle Sota-arkisto on antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen 1945 - 1952, on oikeutettu saamaan korvausta Kelan kautta maksamistaan suun ja hampaiden hoidon kustannuksista.

Hammaslääkärin suorittaman tutkimuksen, ehkäisevän hoidon ja protetiikan klinisen työn osalta korvaus on 100 prosenttia Kelan taksan mukaisesti määrästä. Proteesien tekemisestä työstä korvaus on 50 prosenttia ja muusta hammashoidosta 60 prosenttia Kelan taksan mukaisesta määrästä.

Maksut erikoishammasteknikon tekemästä kokoproteesityöstä, joka on perustunut hammaslääkärin tutkimukseen ja läheteeseen, korvataan samalla tavoin: klinisen työn osalta 100 prosenttia, teknisen työn osalta 50 prosenttia. Korvausta saa myös hammaslääkärin määräämien laboratorio- ja röntgentutkimusten sekä lääkkeiden sekä korvattavaan hammashoitoon liittyvien kuljetusten kustannuksista.

Korvausta ei makseta kustannuksista, jotka ylittävät Kelan vahvistaman taksan mukaisen määrän. Tämän vuoksi omavastuusuuden selvittämiseksi on etenkin ennen suuria hoitotoimenpiteitä syytä ottaa selko siitä, paljonko hoidosta jää potilaan maksettavaksi. Korvausta on haettava Kelalta kuuden kuukauden kuluessa maksun suorittamisesta.

Kelan korvauksia ei saa terveysasemalla suoritetusta hammashoidosta.

Ruotsissa annettu hammashoito korvataan enintään siihen määrään saakka, joka olisi korvattu, jos hoito olisi annettu Suomessa. Korvauksen maksaa Kela.

Ulkomailla asuva rintamaveteraani saa yksityishammslääkärin Suomessa antaman hoidon maksuista korvausta suoraan Kelan toimistosta.

Lääkealennus

Henkilö, jolla on rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus tahi Sota-arkiston antama miinanraivaajatodistus, saa kaikissa apteekeissa 10 prosentin alennuksen lääkkeiden hinnoista. Alennusta ei anneta lääkkeitä, jotka ovat sairausvakuutuslain mukaan erityiskorvattavia, merkittävistä ja kalliista peruskorvattavista lääkkeitä eikä sairausvakuutuslaissa tarkoitetun vuotuisen omavastuun ylittävältä osalta. Oikeus alennuksen saamiseen selvitetään esittämällä kuvallinen Kela-kortti, jossa on R- tai MR-tunnus tahi sotilaspassi tai muu asiakirja tunnuksen saamisesta. Lääkealennus on henkilökohtainen eikä sitä saa esimerkiksi perheenjäsenten lääkkeitä.

Ulkomaalaisen vapaaehtoisen rintama-avustus

Suomen sodissa 1939-1945 vapaaehtoisesti palvelleelle ulkomaalaiselle rintamasotilaille, joka asuu Virossa tai muualla entisen Neuvostoliiton alueella vaikeissa taloudellisissa oloissa taikka asuu pysyvästi Suomessa, voidaan hakemuksesta myöntää rintama-avustusta. Ulkomaalaisella rintamasotilaalla tarkoitetaan tässä henkilöä, jolle on myönnetty ulkomaalaisen rintamasotilastunnuksen tai joka täyttää tunnuksen myöntämisedellytykset. Kertakorvauksena myönnettävän avustuksen määrä vuonna 2009 on 455 euroa. Avustuksen myöntää hakemuksesta Valtiokonttori. Vuoden 2009 avustusta on haettava viimeistään 31.12.2009. Arvion mukaan näitä henkilöitä lähinnä virolaisia ja inkeriläisiä olisi noin 240 henkilöä.

Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden kuntoutus

Vuonna 1997 annetun lain mukaan voivat 1939 – 1945 tai nii-

Esimerkkinä kuntakohtaisista veteraanietuuksista nykyisen Sastamalan kaupungin v. 2009 myöntämät etuudet:

- maksuton ateriapalvelu kahtena päivänä viikossa kotona tai palvelutalossa asuville veteraaneille
- ilmainen terveyskeskusmaksu
- maksuton asiointiliikenne kerran viikossa
- maksuton siivouspalvelu kerran vuodessa kotona tai palvelutalossa
- maksuton uimahalli/-kuntosalikäynti kerran viikossa
- lisäksi veteraanijärjestöjen ja sotainvalidijärjestöt voivat hakea järjestöavustusta.

den jälkeen eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleet henkilöt, (joille Sotarkisto on myöntänyt todistuksen palvelusta) voivat hakea kuntoutusta Valtiokonttorin kautta. Todistuksen hakuaika on päättynyt 31.12.2004.

Partisaani-iskujen uhriksi joutuneiden ja karjan evakointitehtäviin osallistuneiden miesten kuntoutusoikeuden hakeminen päättyi 31.12.2006. Henkilöt, joille todistus on myönnetty voivat hakea kuntoutusta Valtiokonttorin kautta.

Laitoskuntoutusjakso voidaan Valtiokonttorin harkinnan mukaan jakaa myös avio puolison kanssa.

Kuntoutus rahoitetaan RAY:n tuottovaroista.

Hautausmaksut

Vuoden 2004 alusta voimaan tulleen hautausoimilain mukaan evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien ja seurakuntayhtymän hautausmaat ovat yleisiä hautausmaita. Niillä hautausoimessa perittävien perusteiden tulee olla samat kaikille. Laissa on kuitenkin poikkeussäännös, jonka nojalla seurakunta tai seurakuntayhtymä voi myöntää kokonaan tai osittain vapautuksen hautaus toimesta perittävistä maksuis ta, jos vainaja on ollut rintama veteraani, tai siihen rinnastet tavasta syystä. Maksuvapautus voi koskea myös edellä tarkoi tetun henkilön puolisoa.

Valtiokonttori maksaa hau tausavustusta, jos sotainvali dille vahvistettu työkyvyttö myysaste oli vähintään 20 pro senttia. Veteraanilla, jolla ei ole sotainvaliditeettia, ei hautaus avustusta ole.

Kuntien etuudet veteraaneille

Lukuisat kunnat myöntävät

rintamaveteraaneille talousar vioon otetuin määrärahoihin eri tyisetuuksia.

Kuntakohtaisia etuuksia ovat muun muassa terveyskes kuskäyntien, joukkoliikenteen käytön ja ajoneuvon pysäköin nin maksuttomuus sekä avus tukset hammashoidon ja sil mäläsien hankkimiseen. Tie toja näistä etuuksista saa oman kunnan sosiaalitoimesta ja pai kallisesta veteraaniyhdistyk sestä.

Sotaveteraaniliiton ja -piirien kautta haettavat avustukset

Vähävarainen, ylimääräis tä rintamalisää saava, Suomen

Sotaveteraaniliiton jäsenyhdis tykseen kuuluva veteraani, hän en puolisonsa tai veteraanin leski voi hakea avustusta Sota veteraaniliiton tai Sotaveteraa nipiirien kautta. Hakemukseen on liitettävä verotodistus tai Kelan todistus ylimääräisestä rintamalisästä sekä kuitit niistä kuluista, joihin avustusta hae taan. Avustuksia myönnetään lääke- ja hoitokulujen omavas tuusuuksiin, apuvälineisiin ja kotona asumista tukeviin ko din muutostöihin. Avustuk sen suuruus on keskimäärin 200 – 700 euroa riippuen ku luista ja hakijan varallisuude sta. Avustusta voi saada Sotave teraaniliiton perinne- ja tuki säätiön, Sotavahinkosäätiön ja Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiön sekä Kaatuneiden Muistosää tiön myöntämistä varoista tai veteraanikeräyksen tuotosta. Hakemuksia saa piireistä, yh distyksistä tai netti-sivuiltam me www.sotaveteraaniliitto.fi , josta löytyvät myös tarkemmat ohjeet avustusten myöntämi selle.

Anni Grundström

Rintamalisän saajat 31.12.2008

Ikä	Kaikki	Miehet	Naiset
Kaikki	67 482	43 739	23 743
74 v	2	1	1
75 v	9	4	5
76 v	68	22	46
77 v	239	59	180
78 v	455	87	368
79 v	888	179	709
80 v	1 468	520	948
81 v	2 308	1 131	1 177
82 v	4 434	2 776	1 658
83 v	9 270	7 311	1 959
84 v	8 520	6 309	2 211
85 v	8 187	5 566	2 621
86 v	6 961	4 479	2 482
87 v	6 238	3 849	2 389
88 v	5 277	3 212	2 065
89 v	3 269	2 026	1 243
90 v	2 863	1 775	1 088
91 v	2 106	1 286	820
92 v	1 545	962	583
93 v	1 103	689	414
94 v	802	526	276
95 v	515	334	181
96 v	384	258	126
97 v	249	165	84
98 v	149	101	48
99 v	81	50	31
Yli 99 v	92	62	30

Veteraanien puolisoiden ja leskien kunto- ja virkistyslomat vuonna 2009

Hyvä veteraanin leski tai vaimo, joka olet hoitanut tai hoidat veteraanipuolisoasi kotona. Et ole aikaisemmin osallistunut kunto- ja virkistyslomalle liiton, sotavete raanipiirien, yhdistysten tai Naisjärjestön kautta, eikä si nulla ole rintamapalvelustunnusta. Tunnet, että tarvitset vaihtelua jaksaksesi arkipäivässä. Lomat on tarkoitettu tällöin juuri Sinulle!

Suomen Sotaveteraaniliitto järjestää yhdessä Naisjär jestön kanssa kesällä 2009 viisi kunto- ja virkistysjaksoa (5 vrk) naispuolisille, yhdistyk seen tai naisjaostoon kuuluville pienituloisille veteraanien les kille ja omaishoitajina toimi ville puolisoille, joilla ei muu ten ole kuntoutusoikeutta. Kaa tuneiden Muistosäätiö tukee toimintaamme osallistumalla Tanhuvaaran Urheiluopistolla ja Oulaisissa järjestettävien lomien kustannuksiin. Näille vii koille voivat hakea myös Rinta maveteraaniliiton yhdistyksiin kuuluvat puoliset ja lesket.

Hakemuksessa tulee olla tu loselvitys, lyhyt kuvaus elämän tilanteesta sekä yhteystiedot.

Jos hakijalla on liikuntakyvyn vaikeuksia tai avun tarvetta päivittäisissä toiminnoissa, on niistä erikseen mainittava. Lää kärintodistusta ei hakemuksen liitteeksi tarvita. Lomat sisäl tävät täysihoidon, majoituksen sekä monipuolisen ohjelman. Osallistuminen on maksuton matkakustannuksia lukuun ot tamatta. Jokaiselle lomalle va rataan paikkoja 25 henkilölle. Hyväksytyille lähetetään asias ta kirjallinen tieto.

Pyydämme lähettämään va paamuotoiset, kirjalliset ha kemukset viimeistään 20.3. mennessä osoitteella Anni Grundström, Suomen Sota veteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki.

Kunto- ja virkistyslomat järjestetään seuraavissa paikoissa:

- Kymenlaakson Opisto, Anjalankoski , 8.–12.6. 2009
- Rauhalahti, Kuopio, 3.–8.5.2009
- Tanhuvaaran Urheiluopisto, Savonlinna, 16.–21.8.2009
- Taukokangas, Oulainen, 22.–26.6.2009
- Varalan Urheiluopisto, Tampere, 27.–31.7.2009
- Kuortaneen Urheiluopisto, Kuortane, 24.8–28.8.2009

Anni Grundström

Kuntoutusmatkoja veteraaneille

Kaatuneiden Muistosää tiö lahjoittaa kuntou tusmatkoja Suomen Sotaveteraaniliiton ja Rinta maveteraaniliiton varsinaisil le jäsenille Viroon ja Bulgari aan vuonna 2009. Molemmille liitoille on varattu 15 veteraa nipaikkaa sekä 5 paikkaa itse maksaville puolisoille kaikille kolmelle matkalle. Matkanjoh taja, lääkäri ja vapaa-ajanohjaa ja ovat kaikilla matkoilla ryh män mukana.

Matkat on tarkoitettu pieni tuloisille, **ensimmäistä kertaa matkalle osallistuville** Suo men Sotaveteraaniliiton jäsen yhdistyksen varsinaisille, tun nuksen omaaville jäsenille.

Matkan ajankohdat ovat
Albena, Bulgaria
31.5.–14.6.2009

Viimsin kylpylä, Viro
16.8.–30.8.2009
6.9.–20.9.2009

Matkoista kiinnostuneet ve teraanit voivat ottaa yhteyttä omaan jäsenyhdistykseensä.

Koska matkoja on rajoitetus ti, Sotaveteraanipiirit tekevät esityksensä liitolle (noin 2 mat kaa / piiri).

Matkalle hyväksytyille lähe tetään tarkemmat tiedot järjes telyistä.

Anni Grundström

Sotiemme veteraanien varainhankinta 2008

Sotiemme Veteraanit 2008 -keräystä on toteutettu jo toista vuotta Veteraanivastuu ry:n nimen alla. Koko varainhankinta ylsi lähes 2,8

Sotiemme Veteraanit 2008 -keräyksen tunnus

milj. euron kokonaistuottoon. Tulos jäi 0,4 milj euroa edellisvuodesta, mutta keräyspiirit ylsivät 7 % edellisvuotta parempaan tulokseen.

Suurimman tuloksen keräyspiireistä hankkivat Keski-Suomi (170 631 euroa), Etelä-Pohjanmaa (167 882 euroa) ja Helsinki-Vantaa (124 155 euroa). Edellisenä vuonna järjestys oli Helsinki-Vantaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Suomi.

Yli 56 000 heijastinta

Keskuspaikan varainhankinta muodostui pääasiassa Veteraaniheijastimien myynnistä. Heijastinten pääasiallisina jakelukanavina olivat S-ryhmän Prismat ja ABC-huoltoasemat, R-kioskit ja Rahapaja Moneta. Heijastinten kokonaismyynti oli 56 500 kpl ja tuotto 641 000 euroa. Lisäksi keskuspaikalle kertyi noin 260 000 euron verran muita tuottoja.

Liittojen puheenjohtajat (kuvassa vas. Veli-Matti Huittinen/Sotainvalidien Veljesliitto, Aarno Strömmer/Suomen Sotaveteraaniliitto, Onni Toljamo/Rintamaveteraaniliitto, Kaarina Peltola/Rintamanaisten Liitto ja Aulis Harju/Kaatuneitten Omaisten Liitto) ovat vuoden 2009 Sotiemme Veteraanit varainhankinnan suojelijoita ja hyvän tahdon lähettäjiä.

Heille luovutettiin helmikuun 4. päivänä Veteraanivastuun hallituksen kokouksessa Sotiemme Veteraanit hopeinen rintamerkki, jonka viisi terälehteä symboloi kaikkia Sotiemme Veteraanit varainhankinnassa mukana olevaa viittä järjestöä ja heidän yhteistyötään.

Maakunnissa etenemistä ja ennätyksiä

Nykyisessä muodossaan kolmannen kerän toteutettu Sotiemme Veteraanit keräys tuotti vuonna 2008 keräyspiireissä uuden ennätyksen, 1 833 941 €. Vuoden 2007 bruttotulos kentällä oli vastaavasti 1 721 993 € ja vuoden 2006 tulos 1 452 900 €.

Keräys toteutettiin aikaisempien vuosien tapaan 24 keräyspiirin johdolla kunta-kohtaisesti tai muuten paikallisesti. Uutta vuodelle 2008 oli se, että sopimukset keräyksen toteuttamisesta ja tuoton jaosta voitiin tehdä vapaasti veteraanijärjestöjen ja osastojen sekä soteleskiä edustavien yhdistysten välillä. Keräyksen nettotuotto palautui siis keräyspiirin tililtä paikallisesa sopimuksessa mukana olleiden veteraanijärjestöjen ja osastojen tileille niiden sopimalla tavalla. Ellei yhteisesti muuta sovittu, tuotonjaon perustana oli sopimuksessa mukana olleiden yhdistysten tai osastojen ns. tunnusjäsenten määrä.

Keräyksen piiripäälliköiden mukaan tuoton palautuminen lyhentymättömänä paikallisten veteraanien, puolisoitten ja leskien hyväksi lisäsi sekä keräyshalukkuutta että lahjoittajien myönteisyyttä. Vain muutama keräyspiiri oli sopinut, että keräyksen tuotto tuloutetaan liittojen piirijärjestöille tai Rintamanaisten ja Kaatuneitten Omaisten Liiton osalta liitoille.

Vaikka keräys toteutetaan täysin palkattomin vapaaehtoisvoimin eikä se ole varsinaisen keräyspiirien välinen kilpailu, voidaan tuloksista havaita, että eräillä Etelä-Suomen taajaan asutuilla alueilla voitaisiin päästä parempaan tulokseen. Tämä edellyt-

täisi keräyksen piiripäälliköiltä ja piirin keräystoimikunnilta jämerää otetta paikalliskeräysten synnyttämiseen kaikille piirin paikkakunnille ja niiden keräystoiminnan tehokasta tukemista.

Puolustusvoimien ja maanpuolustusjärjestöjen tuki ratkaiseva

Puolustusvoimat on kantanut vastuunsa sotiemme veteraanien tukemisesta kiittävästi järjestämällä varusmiehiä niin lista- kuin lipaskeräysten suorittajiksi lähes koko maan alueella. Varusmiesten suorittaman keräyksen tuotto on yli puolet koko kentän keräystuotosta. Maanpuolustusjärjestöjen aktiivit ovat osallistuneet merkittävästi erityisesti paikalliskeräysten toimiin tukemalla varusmiehiä kuljetuksessa, organisoimalla ja johtamalla keräystoimia sekä järjestämällä erilaisia tapahtumia.

Keräys veteraanijärjestöjen yhteistyön lisääjänä

Sotiemme Veteraanit 2008 -keräys oli jälleen erinomainen näyttö veteraanijärjestöjen yhteistoiminnan kehittymisestä valtakunnan ja erityisesti paikallistasolla. Vaikka suuri osa keräyksen piiri- ja paikallispäälliköistä on kahden suurimman järjestön, Suomen Sotaveteraaniliiton ja Sotainvalidien Veljesliiton kannattaja- tai tukijäseniä, he ovat keräyksen vapaaehtoistoina tehneet työtä kaikkien neljän veteraanijärjestön jäsenten sekä soteleskien hyväksi. Rintamanaisten Liiton panos keräyksen toteutuksessa kasvaa jatkossa Naisten Valmiusliiton jäsenyhdistysten ottaessa vastuuta heidän osaltaan ja Rintamaveteraaniliiton kasvattaessa

kannattajajäsentensä määrää. Kaatuneitten Omaisten Liiton sotaorvot ovat myös tulossa aktiiviksi toimijoiksi paikallistasolla.

Sotainvalidien syyskeräykset vähenevät

Yksittäisten Sotainvalidien Veljesliiton osastojen järjestämät syyskeräykset ovat vähenevässä: ennakkotiedon mukaan esimerkiksi Keski-Suomessa niitä olisi vuonna 2009 vain kaksi, kun vuonna 2008 niitä oli vielä 12. Syyskeräysten loppuessa on tärkeää säilyttää keräysorganisaatio ja liittää se osaksi yhteistä Sotiemme Veteraanit keräystä.

Lisää toimintaa Sotiemme Veteraanit tunnuksen alla

Jatkossa tulisi toimintaa Sotiemme Veteraanit yhteisössä eriyttää yhä enemmän omaksi toiminnakseen oman tunnuksen alla, vaikka samalla toimitaan aktiivisesti jonkun veteraani- tai muun järjestön tehtävissä. Veteraanijärjestöjen valitsemien piiri- ja paikallispäälliköiden rooli tätä epävirallista organisaatiota yhdistävinä ja koossapitävinä tekijöinä korostuu. Tässä ehkä auttaa helmikuussa tuleva Sotiemme Veteraanit hopeinen rintamerkki sekä Sotiemme Veteraanit yhteisölle valmistumassa olevat muistamis- ja palkitsemisvälineet.

Veteraanijärjestöjen yhteisiä tilaisuuksia järjestettäessä, olisi hyvä käyttää Sotiemme Veteraanit-tunnusta ja yhteisissä tilaisuuksissa luovutettavina muistoesineinä käytettäisiin yhteisiä palkitsemisvälineitä.

Kari Korhonen

Sotiemme Veteraanit 2006-2008 VARAINHANKINTA

	2008	2007	2006	Asukkaita
	alustava tulos			
Helsinki-Vantaa	126 806	158 920	112 450	750 000
Etelä-Pohjanmaa	167 883	145 199	121 278	212 000
Keski-Suomi	170 631	132 052	78 857	270 000
Pohjois-Pohjanmaa	105 688	108 524	77 911	320 000
Satakunta	103 710	93 759	83 716	240 000
Lahti	101 767	90 512	97 037	200 000
Södra Finland	55 547	86 261	67 186	185 000
Kymenlaakso	56 963	81 344	80 465	188 000
Pohjois-Savo	86 979	81 334	73 062	232 000
Varsinais-Suomi	91 955	79 134	81 460	420 000
Espoo-Kauniainen	71 454	77 807	0	240 000
Keski-Pohjanmaa	70 088	76 396	72 137	130 000
Lappi	93 961	74 301	64 297	185 000
Pohjois-Uusimaa	61 297	65 185	67 263	86 000
Keski-Uusimaa	60 838	60 649	60 085	105 000
Pirkanmaa	49 868	56 286	48 050	452 000
Etelä-Karjala	56 003	54 683	50 302	135 000
Kanta-Häme	59 102	48 621	23 879	142 000
Pohjois-Karjala	99 443	48 587	45 018	168 000
Kainuu	39 039	37 715	36 086	85 000
Vaasa	45 318	35 784	43 517	156 000
Suur-Savo	84 257	17 139	46 686	181 000
Länsi-Uusimaa	11 021	8 787	22 158	116 000
Itä-Uusimaa	5 620	3 016	0	31 000
Kentän keräys	1 833 941	1 721 994	1 452 900	
Keskuspaikka	900 695	1 463 512	1 973 024	
Yhteensä	2 734 636	3 185 506	3 425 924	

Artjärven Taksipalvelu Helena auttaa ja palvelee puh. 040-760 2108	KJM Kupari Oy Asikkala	Jatorak Oy Espoo
Oy Sten Line Ab Espoo	Paasonen Koulutuspalvelut Oy Espoo	Oy Julius Tallberg Ab Espoo
Espoon Tanssiopisto Puh. 09-455 2495 www.espoontanssiopisto.fi	007 Kuljetus Oy Espoo	 SUOMEN KONGRESSITEKNIKKA OY
Rakennus Tammi Oy Espoo	Top Building Oy Espoo	Nokkalan Sähkö Oy Espoo
Insinööri-toimisto Konstru Oy Espoo	Espoon Sora Oy Espoo	Remontti Jori Espoo
Esse Elektro Kraft Ab Esse	Ris-Esset Ab Oy Esse	 ETS-LINDGREN™ An ESCO Technologies Company ETS-Lindgren Oy, Eura
Jokamuovi Oy Evijärvi	 FORSSAN BETONI OY	Traktorikonehuolto Liuska Ky Haapajärvi
Maansiirto Perala Oy Halikko	Juhani Näppi Oy Hamina	Ulefosnv Oy Niemisen Valimo Harjavalta
Kuljetusliike Yrjö Erämies Oy Hartola	Kuljetus Simo Iitti Ky Hartola	 RETERMIA
Espoon Puhdistustuote Oy Helsinki	AV-Kopiset Oy AV-Disc ja AV-Pack	Trans Pepper Oy Helsinki
Taplacon Oy Helsinki	SUOMEN SAHAT Itsenäisten sahojen yhdistys www.suomensahat.fi	Päivittäistavarakauppa ry PTY
Maaseudun Työnantajaliitto ry Helsinki	Brando Oy Helsinki	Puidenhoitajien Oy Helsinki
Lönnberg Painot Oy Helsinki	Kuljetus Oy Serai Helsinki	 TEKNIKAN AKATEEMISTEN LIITTO TEK
TR-Kakkoset Oy Helsinki	BiosimNetworking Group Ab Helsinki	 PALVELUALOJEN TOIMIALALIITTO
Finn-Lewi Contracting Ltd Oy Helsinki	Suomen Journalistiliitto Finlands Journalist Förbund ry	 SEAKING

Sotilaspojasta sotien kautta sotaveteraanityöhön

Harvialan hevosvarikko 1:een saatiin talvisodan päätyttyä 80 sotasaalisratsua. Niistä oman nimikkoratsunsa sai myös 14-vuotias nostomies Juhani Soila.

Joensuulainen opetusneuvos Juhani Soila on jo lähes kolme vuosikymmentä tehnyt ansiokkaasti työtä Sotaveteraanijärjestössä veteraanien ja heidän perheittensä hyväksi. Hän toimi Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana 1984-2005, jonka ajan hän kuului myös Sotaveteraaniliiton hallitukseen. Nykyisin veteraanityö jatkuu Sotiemme veteraanien Pohjois-Karjalan Perinnesäätiön puheenjohtajana.

Perinnesäätiön perustamisen vuonna 1991 ja sen peruspääoman hankinnan voidaan suurimmalta osaltaan katsoa Juhani Soilan tekemän työn ja toiminnan organisoinnin ansioksi sekä säätiön hyvän taloudellisen tilanteen onnistuneesta sijoitustoiminnasta johtuvaksi. Säätiö on pystynyt tukemaan Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin toimintaa vuosittain 15 000–20 000 eurolla ja luovuttamalla omistamansa toimistohuoneiston piiriin käyttöön.

Vaikka osakesijoittamisen tuotot ovat tällä hetkellä romahtaneet aallonpohjaan, uskoo Juhani Soila perinnesäätiön pystyvän säilyttämään vuosittaisen avustussumman jo tutuksi käyneellä tasolla. Jättäessään piirin puheenjohtajan tehtävät 2005 Juhani Soila valittiin Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtajaksi. Opetusneuvoksen arvonimen hän sai 1976.

Sotilaspojasta upseeriksi

Juhani Soila syntyi suojeluskuntaupseerin perheeseen Hämeenlinnassa 1925. Yrittäjänä toiminut isänsä Paavo Soila oli myös Etelä-Hämeen Suojeluskunta-piirin kansliapäällikkö, joten kasvuympäristö perheen lapsille oli ymmärrettävästi vahvasti isänmaallinen. 10–15-vuotiaina perheen kaikki kolme poikaa kuuluivat sotilaspoikiin ja sisko luonnollisesti pikkulottiin.

”Ollessani Hämeenlinnan Lyseon toisella lukioluokalla sain puolustuslaitokselta kutsun ilmoittautua 15.1.1940 Jankkalan Harvialaan sijoitettuun Hevosvarikko 1:een”, Juhani Soila muistelee. Yksittäisenä tapahtumana Harvialasta hän kertoo, kuinka sinne oli talvisodan päätyttyä tuotu 80 sotasaalisratsua, pääosin orlohvilaista rotua. Siviiliin Juhani Soila pääsi kesäkuussa, joten lukio sai taas syksyllä jatkua.

Uusi kutsu armeijan leipiin kävi jo kesäkuulla 1941, nyt Hämeenlinnaan PST-koulutuskeskukseen lähetiksi. Kesäkuulla tuli lähtö Karjalankannakselle JR 3:n rintamalinjaan ja siitä siirto edelleen JR 47:n Vallilan rykmentin esikunnan lähetiksi.

Syyskuussa 1941 ylipäällikkö Mannerheim antoi käskyn, jonka mukaan kaikki alle 18-vuotiaat sotilaat on rintamalta kotiutettava. Niin myös 16-vuotias Juhani Soila pääsi opintojen-

sa pariin. Vuoden 1943 alussa Soila sai kuitenkin kutsun PST-koulutuskeskukseen Huuhmärkeen. Aliupseerikoulutuksen jälkeen hänet ylennettiin korpraaliksi ja määrättiin koulutuskeskuksessa tykinjohtajakouluttajaksi. Viimeisen koulutusryhmän hänelle muodostivat Suomen-pojat eli JR-200:n Pst.Tyk.K:n panssarijääkärit.

Toinen rintamalinjaan lähtö suuntasi Soilan matkan toukokuussa 1944 Syvärinniskalle, PST -tykkikomppaniaan. Syvärinniskalta komppania siirtyi vanhan rajan tuntumaan suojaamaan joukkojen peräntymisvaihetta. Sodan päätyttyä syyskuulla 1944 Juhani Soila määrättiin upseerikouluun Santahaminaan. Reservinupseerina Juhani Soila on saanut usein osallistua kertausharjoituksiin, yhteensä 102 vrk. Sotilasarvoltaan hän on kapteeni ja toimi vuosia Pohjois-Karjalan sotilasalueen päällikkönä.

Kouluttautuminen siviilielämään

Sodan keskeyttämän lukion viime tentit Juhani Soila suoritti Valtion Sisäoppilaitoksessa Niinisalossa ja kirjoitti ylioppilaaksi Hämeenlinnan Lyseossa vuonna 1946. Jo saman vuoden syksyllä hän aloitti opiskelun Helsingin yliopiston voimis-

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtaja, opetusneuvos Juhani Soila sanoo jättäneensä piiriin tehtävät seuraajilleen ja keskittyvänsä itse Sotiemme veteraanien Pohjois-Karjalan Perinnesäätiön työhön.

telulaitoksella, josta valmistui voimistelunopettajaksi 1949. Seuraavana vuonna hänet valittiin Joensuun keskikoulun liikunnan lehtoriksi.

Juhani Soilan aloitteellisen toiminnan seurauksena Joensuuhun perustettiin vuonna 1957 Pielisensuun yhteiskoulu, joka vuonna 1962 muutui Joensuun normaalilyseoksi. Juhani Soila perusti Pielisjoen Yhteiskoulun vuonna 1962, jonka koulun rehtoriksi hänet myös valittiin. Joitakin vuosia myöhemmin koulu sai lukio- luokat ja koulun nimi muutettiin Niinivaaran Lukioksi. Lukion rehtorin tehtävästä Juhani Soila jäi eläkkeelle 1.2.1988.

Yhteisöllisyys kiinnostivat

Työ nuorten keskuudessa sai Juhani Soilan kiinnostumaan myös alan järjestötyöstä. Hän toimi muun muassa Pelastakaa Lapset ry:n Karjalan piirin puheenjohtajana sekä aktiivisesti myös Mannerheimin Lastensuojeluliitossa. Vuoden 1970 alussa Soila oli yhdessä lastensuojeluliiton kanssa suunnittelemassa oppikoulujen terveydenhuoltoa, joka suunnitelma oppikouluissa myös laajasti toteutettiin. Vuonna 1975 vastaava terveydenhuolto määrättiin kuntien toteutettavaksi.

Voimistelunopettajana ja entisenä kilpaurheilijana Juhani

Toimiston kokoushuoneeseen on kerätty tuohesta valmistettuja perinnetöitä. Juhani Soilan esittämä tuohilaukku on tarkoitettu pienille matkatavaroille.

Jita Oy

Virrat
www.jita.fi

Ylisvilla Oy

Ylistaro

**Eristepalvelu
Moilanen&Kamppinen Oy**

Ylistaro

West-Tronic Oy

Ylivieska

Dynaset Oy

Ylöjärvi

**Työkaluvalmistamo
Pentti Paananen Ky**

Äänekoski

JR 47:n huoltopäällikkö ja komppanian 16-vuotias lähetti Juhani Soila kesäkuussa 1941 Lappeenrannassa.

Soila tuli luonnollisesti mukaan myös urheilujärjestöjen toimintaan. Soila toimi muun muassa Joensuun Katajan ja SVUL:n Pohjois-Karjalan piirin puheenjohtajana.

Kuntasektorilla Juhani Soila kuului Joensuun kaupunginvaltuustoon jäsenenä ja varapuheenjohtajana 16 vuotta. Tuosta ajasta hän toimi neljä vuotta myös kaupunginhallituksessa sekä monien eri lautakuntien jäsenenä. Kaupungin edustajana hän toimi myös Pelastuspalvelun läänin toimikunnan puheenjohtajana.

Ansioistaan yhteiskunnallisesta ja eri järjestöissä tekemästään työstä on Juhani Soilalle myönnetty ansiomerkkejä mm. VR 3 ja SVR R, Sotaveteraaniliiton pienoislippu ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi. Ansioimerkin, -ristin tai -mitalin ovat myöntäneet: Puolustusvoimat, Kaupunkiliitto, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, SVUL sekä Kansallis-Osake-Pankki.

Matti Värri

Juhani Soila oli tunnettu myös kilpaurheilijana. Vuonna 1945 hän voitti 20-vuotiaiden Suomen mestaruuden 300 metrin juoksussa ja vuotta myöhemmin akateemisten mestaruuden 800 metrillä.

Kultainen Linja

- risteilyt aikuiseen makuun -

Viking Linen risteilyt aikuiseen makuun ovat kaikille 60 vuotta täyttäneille erityisen edullinen tapa risteillä. Tule kokemaan itse!

Helsinki-Tukholma -reitillä

Kevään 2009 Erikoislähdöillä on luvassa runsaasti tanssia, upeita esiintyjiä ja mielenkiintoista ohjelmaa:
7.4. artisti Fredi & Kaikko Band, Tyyne & Martta Tyttöenergiaa-show
5.5. artisti Anita Hirvonen, Tippavaaran vanha isäntä -show

Helsinki-Tallinna -reitillä

Viking XPRS:llä nautit hyvästä ruoasta ja juomasta, pyörähdät tanssiparketilla, shoppailet edullisesti merimymälässä sekä viihdyt Viking tunnelmassa! Risteilyn myötä pikkuloma tuntuu pidemmältä kuin onkaan.

Päivä-/Tanssiristeilyt ma-ke -lähdöillä 12 €/henkilö. Hytit lisämaksusta. Tuotetunnus FKGYLP.

**Food Garden -ravintoloissa
Uutta auringon alla -
Espanja Itämerellä
1.3.-30.4.2009!**

Turku-Tukholma -reitillä

Luvassa hauskaa yötäpäivää! Amorella ja Isabella kutsuvat sinut ja ystäväsi Itämeren iloisimmille risteilyille.

Kultaisen Linjan Erikoisristeilyillä luvassa mm.
8.4. Amorella artisti Kai Hyttinen, Tippavaaran vanha isäntä -show
25.5. Amorella artisti Katri Helena Kesädiiva-show,
PAF Bingoristeily

Mirja Pyykkö Talkshow
Upeita vieraita jututettavana tiistaisin kerran kuussa.

Isabellalla tähtiartisteja joka ilta, kuten esimerkiksi Annika Eklund, Maria Lund, Matti&Teppo ja Yölintu.

Hintaesimerkkejä syksyn Erikoislähdöille

Helsingistä 80 €/B-hytti (FKGYLK)

Turusta 46 €/B-hytti (FRNGLI)

Varaukset

lähimmästä matkatoimistosta tai
www.vikingline.fi • puh. 0600 - 41577
(1,64 €/vastattu puhelu + pvm/mpm)

Paikkoja rajoitetusti. Pidätämme oikeudet muutoksiin.

VIKING LINE

Paluu Kurkijoelle

Peltotöitä tehdään Pahnilassa vuonna 1942.

Evakkoajan alku

Talvisodan päätyttyä maaliskuussa 1940 saavuimme – äiti, veljeni Topi ja minä – kotiseudultamme Kurkijoelta pitkän ja rasittavan kolmipäiväisen evakkomatkan jälkeen vihdoinkin Lapin läänin eteläosassa sijaitsevaan Simoon 20.3. Simon asemalla tyly asemamies valitti karjalaisten aiheuttamaa suurta vaivaa: ”Olisitte jääneet Karjalaan!”

Asemalta jatkoimme pakassäässä isäni Veli Räsänen vanhaan kotitaloon, Pahnilaan, joka oli ollut monia vuosia asumattomana. Nyt talo oli kuitenkin lämmin, koska isäni Martti-veljen vaimo Hilde oli tullut kahden lapsensa kanssa Simoon pakoon Helsingin pommituksia. Lähimmät naapurit olivat huolehtineet talon lämmittämisestä ja veden saannista. Tilaa talossa oli, suurehko keittiö, iso pirtti leivinuuneineen ja kaksi makuuhuonetta, jotka saivat lämpöä keittiön uunista. Jokaisessa huoneessa oli sivusta auki vedettävää vuoteita.

Koska sota oli nyt päättynyt ja pommitukset lakanneet, Hilde-täti ja lapset lähtivät seuraavana aamuna naapurin hevoskyydillä Simon asemalle Helsinkiin menevään junaan. Kun tuloamme seuraavina päivinä sisareni Laina ja Sirkka sekä isä ja viimeisenä Aino olivat saapuneet Pahnilaan, perheemme oli taas koolla. Elsasaremme puolestaan oli miehensä Jaakon kanssa joutunut lähtemään Sortavalan Karmalan-kodistaan Jaakon sukulaisten omistamaan Vaaniin kartanoon Kiukaisissa. Elsan ja Jaakon evakkopoika Antero syntyi toukokuussa Turussa.

Sopeutuminen uuteen elä-

mään ja uuteen ympäristöön oli vaikeaa. Kaipuu Karjalaan oli kova ja teki suorastaan kipeää. Maaliskuussa Simossa oli vielä täysi talvi. Ympäristö oli yksitoikkoisen tasaista, ei vaihtelevaa vuorimaisemaa kuten Karjalassa, Kivalojen vuorijono alkoi vasta kymmenien kilometrien päässä Simosta itään.

Simolaiset kyllä suhtautuivat meihin ja etenkin isään hyvin ystävällisesti, olihan Simon oma poika tohtori Räsänen palannut kotitaloonsa, jossa hän oli vuosien mittaan kesäisin pistäytynyt tarkastamassa talon kunnon ja tavannut samalla lukuisia, minulle tuntemattomia simolaisia serkkujaan: Vuolevit, Lammassaaret, Marttilat. Näistä vain muutamat olivat käyneet kotonamme Kurkijoella. Heidän lapsensa olivat minulle toistaiseksi tuntemattomia pikkuserkkuja.

Saapumisemme jälkeisenä aamuna naapurimme, isäni serkku Aili Vuolevi kiiruhti tuomaan meille lämpimät rieskat. Lähes jokaiseen taloon Simossa oli tilattu Pohjolan Sanomat -lehti. Pirtin seinään oli sen takia yleensä lyöty naula, johon lehdet ripustettiin kun ne oli luettu. Tämä oli valmista käärepaperia taloudessa käytettäväksi. Sellaiseen oli saamamme ohrarieskat nytkin kääritty.

Ensimmäiseksi halusimme päästä saunaan. Pahnilan oma sauna ei ollut lämpimänä eikä edes lämmitettävässä kunnossa ja kaivokin oli jäässä. Niinpä pääsimme toisen naapurimme Matti Heikkilän tyttären Eetin lämmittämään saunaan. Lämpöä kyllä riitti, mutta vetä oli niukasti. Ensi töikseen isä ja Topi kunnostivat oman saunamme. Aluksi saimme vedet lähimmän naapurimme Kons-

tu Marttilan vinttikaivosta sekä lunta sulattamalla, mutta vähitellen saatiin oman kaivomme jää rikotuksi. Tämä kaikki vaikutti vähän hankalalta, koska Kurkijoen maamiesopiston saunaan vesi oli tullut putkea myöten suoraan Laatokasta, mitä pidimme itsestäänselvyytenä.

Jäkälä ja huonekaluja odotellessa

Moskovan rauhan ehdot selvisivät 13.3.1940, tällöin olimme vielä Kurkijoella. Seuraavana päivänä tuli Helsingin yliopiston kasvitieteen laitokselta Elisenvaaran asemalle sähkösanoma: ”Pelastakaa tohtori Veli Räsänen henkilökohtainen jäkäläkokoelma Suomelle ja Helsingin yliopistolle.” Sodan vielä jatkuessa me olimme jo varmuuden vuoksi pakkanneet isän mittavan jäkäläkokoelman suuriin laatikoihin; isähän oli kansainvälistäkin mainetta saavuttanut jäkäläntutkija ja kokoelmaan kuului arvokkaita näytteitä maapallon eri puolilta. Kokoelman kuljetuksesta kotoamme Kurkijoen maamiesopistolta Elisenvaaran asemalle vastasi Puolustusvoimat. Samaan kuljetukseen mahtui myös joitakin huonekalujamme ja isokokoinen flygelimme.

Kun isä maalisi ja huhtikuun vaihteessa käväisi Simon asemalla kyselemässä, olisiko Veli Räsäselä osoitettuja tavaralahetyksiä jo tullut Elisenvaaraan, hän suureksi yllätykseen tapasi asemalle juuri saapuneen, hyvin tuntemamme karjalaisnuorukaisen Riekkalan kylästä, Vilho Varjuksen, jolla oli mukanaan Hilppu-niminen hevosensa. Vilholla ei ollut aavistustakaan, minne hänen kotiväkinsä oli päättynyt evakkoon, joten isä kutsui hänet Pahnilaan niin pitkäksi aikaa, kunnes muun perheen asuinpaikka oli selvinnyt. Pahnilassa oli hyvässä kunnossa oleva tyhjä talli, johon Hilppu voisi majoittua, ja naapurista saisi ostaa heiniä.

Nyt kun meillä oli käytössämme hevonen, isä, Vilho ja Topi lähtivät hakemaan meille polttopuita talon ja saunan lämmittämiseen. Pahnilan metsissä oli riittävästi rankoja ja talossa oli kirveitä ja sahoja. Asemalle alkoi tulla omaisuut-

tamme Karjalan kodista, joten Vilhosta ja Hilpusta oli senkin kuljetuksessa suuri apu. Varjusten evakkopaikka saatiin pian selville, mutta pääsimme vielä ennen Vilhon ja Hilpun lähtöä näyttämään Hilpun hurjassa kyydissä simolaisille, millaiseen vauhtiin karjalainen hevonen pystyi.

Kevät tuli ryskyen ja rytisten, kun jäät lähtivät Simojesta. Se oli paljon mahtavampi jäiden lähtö kuin Kurkijoella. Olimme usein Kurkijoen maamiesopiston sillalta ihmetelleet, miten jäälautat lipuivat Laikkalanlahteen lähes ääneti vain vähän toisiaan tönien. Pohjanmaan joet taasen olivat pitkiä ja leveitä ja aiheuttivat pahoja alaville maille ja maanteillekin ulottuvia tulvia. Simojen tulva aiheutti sen, ettemme päässeet muutamaa päivää minnekään, koska maantiemme olins. Sakkaran kohdalla veden peittämänä satojen metrien pituudelta. Olihan tämäkin keran koettava, tulvaveden ympäröiminä olimme kuin saarella.

Maatöitä ja koulunkäyntiä

Kevään lopulla alkoivat maatyöt: kesän 1940 pääelinkeinoksemme muodostui maanviljelys. Ensin piti raivata vuosikymmenien aikana täysin nurmiksiksi muuttunut kasvimaata. Talossa oli kuokkia ja lapioita. Jokapäiväiseksi työksi tuli nurmikon kuokkiminen, jotta siitä saataisiin jälleen kasvimaata. Maaperä oli hiekkaa, kevyempää kuin Kurkijoen savimaa, joten rikkaruohojen kitkeminen oli Simossa helpompaa. Perunamaan auraamiseksi isä lainasi Konstu Marttilalta hevosen ja auran, eiköhän ensimmäiset siemenperunatkin saatu naapurista. Osuuskau-pasta taas ostettiin porkkanoiden ja lanttujen siemenet. Nyt puuttuivat enää omenapuut sekä mustaherukka- ja karviaismarjapensaat. Keskellä pihamaata kasvoi ikivanha punaherukkapensas, joka teki myöhemmin kesällä runsaasti marjoja.

Kun jäät olivat lähteneet Simojesta ja Perämerikin vapautunut jäistä, oli isän ja Topin tärkein työ kalastus. Vanha jokivenekin saatiin ostetuksi. Ahvenia riitti keittoihin, pais-

tettavaksi ja savustettavaksi. Pitkälläsiimalla tuli haukia. Syksyn tullessa viljelmämme tuottivat hyvän sadon. Eipä olisi ollut aihetta valittaa, jollei kaipaus Kurkijoelle olisi vauvannut mieltä.

Sitten alkoi taas koulutyö. Isä oli päässyt Kuopion karjatalousopistoon kemian, kasvitieteen ja matematiikan lehtoriksi. Koko perhe muutti Kuopioon. Me kolme koululaista, Sirkka, Topi ja minä aloitimme opiskelun Kuopion yhteiskoulussa. Kesälomat vietimme Simossa, Pahnila oli meidän kesäkotimme.

Jatkosota ja ensimmäinen paluuni Kurkijoelle

Minusta tuntui, että oli kulunut ikuisuus siitä kun olimme joutuneet lähtemään Karjalasta. Meni puolitoista vuotta kunnes venäläiset uudelleen hyökkäsivät Suomeen kesäkuussa 1941, jatkosota alkoi 25.6.1941. Suomalaiset sotajoukot rupesivat melko nopeasti valtaamaan takaisin meiltä vääryydellä ryöstettyjä alueita Karjalasta. Kurkijokiinkin vallattiin jo elokuussa 1941. Sinne halusimme takaisin.

Isä kävi meistä ensimmäisenä katsomassa ja valokuvamassa entistä kotiseutuamme. Rakennukset olivat vielä pysyissä, mutta ne olivat sisältä hirveässä kunnossa, likaisia ja törkyisiä. Tarvittiin perusteellista siivousta, ennen kuin entiset asukkaat pääsisivät koteihinsa. Aino sai omasta pyynnöstään komennuksen tähän työhön. Meidän kotimme oli jo puhdistettu, kun Aino saapui Kurkijoelle, joten hän työskenteli maamiesopiston muissa rakennuksissa.

Kotiimme oli perustettu Laatokan meripuolustuksen Kurkijoen lohkon esikunta, jonne tarvittiin lottia keittöön ja kanttiininiin. Haluaisitko sinäkin tulla, kysyi Aino minulle lähettämässään kirjeessä. Totta kai halusin sinne enemmän kuin mitään muuta. Matkustin ensin Kuopioon, mistä sain tarvittavat paperit, lottakomennuksen ja matkustusluvan Kuopiosta Elisenvaaran asemalle ja Kurkijoen kirkonkylään. Kuuluin jo Kuopion lottaosastoon. Minua itketti tieto siitä, että huomenna pää-

sen Kurkijoelle sekä jännitys ja pelko siitä, miten paljon kärsimyksiä, murheita ja tuhoa uusi sota taas aiheuttaisi ja oli jo aiheuttanutkin.

Seuraavan päivän päiväkirjamerkintäni oli jo Kurkijoelta:

”27.9.1941 Eilen kello 18 ylitin Moskovan rauhan rajan. Alkoi näkyä sodan jälkiä, pommi-kuoppia, katkenneita puita ja palaneiden talojen savupiippuja. Elisenvaara oli pahasti tuhoutunut. Pääsin istumaan kuorma-auton lavalle matkalla Elisenvaarasta Kurkijoen kirkonkylään. Auto pysähtyi kunnantalon eteen. Hämärässä näkyi tuttuja metsäisiä vuoria. Linnavuoren alarinteessä näkyi pieni valopilkku. Siellä oli koti. Jälleennäkemisen ilosta nyyhkäisin ja lähdin kävelemään tuttua maantietä pitkin kotia kohti. Se oli niitä hetkiä elämässä, joita ei koskaan unohda. Talo oli lämmin ja niin oli vastaanottokin. Kiertelin ympäri kaikissa huoneissa. Niissä asui reservinupseereita, vinttikamarissa oli muutama aliupseeri ja yksi lähettisotamies. Kerroin heille, että tämä talo oli minun syntymä- ja lapsuudenkotini.”

Esikunnan keittiössä ja kanttiinissa

Esikunnassa työssä oli isäni tuntema Laatokan kalastajana tunnettu kapteeni Eemil Ovaska Lahdenpohjasta. Esikunnan päällikkönä oli majuri Martti Vanhatalo, jonka vaimo Lempi oli meidän lottien päällikkönä. Keittiöpäällikkönä oli lotta Anna Kokko. Kaikki lottat olivat mukavia, mutta Lempi Vanhatalo oli erityisen sydämellinen.

Kurkijoen maamiesopisto oli lakkautettu talvisodan alettua. Siksi emme enää koskaan pääsisi asumaan entiseen kotiimme. Isämme oli aikaisemmin ostanut Kurkijoen kirkonkylän alueelta maapalstan, jonne oli jo rakentanut aittarakennuksen tulevaa omenasatoa varten. Nyt venäläiset olivat poistaneet rakennuksesta yhden seinän ja sen tilalle asentaneet sirkkelisahan. Käytyään valokuvaamassa entistä tonttiaan isä kertoi, että hänestä tulee sahanomistaja, kunhan lunastaa tonttinsa takaisin valtiolta ja kun sota loppuu, hän rakentaa tontille vielä asuintalonkin. Missä tahansa maailmalla olemmekin, tulimme aina lomalle Kurkijoelle isän ja äidin kotiin. Tällaista ajattelimme silloin Kurkijoella.

Pian tapasin Ainon, joka oli

juuri saanut kansakoulun opettajien asuinrakennuksen puhdistetuksi. Hän asui tuossa talossa muutaman muun siivouslotan kanssa. Aino kävi usein luonani esikunnassa, hän oli käymässä myös silloin, kun säveltäjä Ahti Sonnininen ilmestyi kanttiiniimme ja soitti Lisztin Rapsodian ja iki-ihanan Liebestraumin. Ihmettelin, mistä kanttiiniin oli saatu piano.

Topi-veljenikin oli jonkin aikaa Kurkijoella. Tapasin hänet opiston saunalla, missä Topin vahdittavana oli muutama venäläinen sotavanki. Topi oli vasta 16-vuotias ja kooltaan pieni, josta syystä kai hänet lähetettiin pian takaisin Kuopioon ja tilalle vaihdettiin vähän rotevampi vanginvartija. Laina ja Sirkkakin pääsivät käymään Kurkijoella saatuaan lomaa työpaikastaan Kemin saksalaisesta sotilassairaalaista.

Pullanaamari

Viihdyin hyvin esikunnan keittiössä pullia paistamassa ja kanttiinissa tarjoilemassa korviketta ja pullia. Iltakahviin kuului jokaiselle vain yksi pulla, ei enempää. Esikunnassa oli kekseliäs luutnantti Eero Repo Parikkalasta. Hän valmisti itselleen paperista naamarin, jossa oli silmien ja suun kohdalla reiät. Juotuaan korvikkeensa ja syötyään ainoan pullansa hän kohti palasi kanttiiniin tämä naamari kasvoillaan ja muka tuntemattomaksi muuttuneena odotti saavansa toisen pullan. Tilanne oli niin hassu, että minun oli pakko antaa hänelle uusi pulla.

Eero Repo kuului niihin upseereihin, jotka kärsimättömästi odottivat pääsyä takaisin rintamalle. Toinen samanlainen oli vänrikki Toivo Tiainen Viipurista. Heidän kanssaan kävin muutaman kerran ilta-kävelyllä kansakoululla Ainoa tapaamassa. Me kaikki viihdyimme hyvin yhdessä. Eero oli suomenkielen maisteri ja Aino jo jonkinlainen kirjailijanalku. Eero pääsi ensimmäiseksi rintamalle, Aunukseen, josta sain kenttäpostikortteja. Näissä saattoi olla allekirjoituksena esimerkiksi Edmund Pullanaamari tai Eero Syväriäinen.

Ainollekin tuli lähtö rintamalle. Viimeisenä iltana ennen hänen lähtöään ihailimme verrannaltamme vanhoja, jo lehensä pudottaneita hopeapajuja ja kaunista kuutamomaisemaa Laikkalanlahdella. Sitten Aino lähti, hänkin Aunukseen, jossa joskus tapasi Eero Revon.

Lopuksi lähtövuoroon tuli vänrikki Toivo Tiainen, joka samalla oli saanut ylennyksen reservin luutnantiksi.

Lahdenpohjassa

Aika Kurkijoella kului nopeasti. Marraskuun seitsemäntenä 1941 Kurkijoen lohkon esikunta siirtyi Lahdenpohjaan, jossa ensimmäinen majoituspaikkamme oli Rauhalan kasarmi. Sieltä muutimme sitten Huuhanmäen kasarmille, jossa oli hyvin meluisaa. Samassa rakennuksessa oli nimittäin laivaston väkeä, joka juhli iltaisin, lauloi, huusi ja mekasti. Kutsumme heitä merirosvoiksi.

Oloni Lahdenpohjassa päättyi aika pian, koska koulut taas alkoivat ja palasin veljeni Topin kanssa Karjalasta Kuopioon istumaan koulun penkille. Olin Karjalasta saanut todellisen henkisen piristysruiskeen, joten koulunkäynti sujui hyvin.

Toukokuun 1942 lopussa matkustimme Simoon. Isä oli ostanut puutarhamansikan taimia. Kuokimme ja kitkimme taas lisää maata kasvi- maaksi ja hyvä mansikkamaa siitä syntyikin. Pohjoisen pitkät kesäpäivät kypsyttivät makeita mansikoita.

Jälleen Kurkijoelle

Elokuun loppupuolella 1942 isä lähetti minut Kurkijoelle poimimaan karviaisia ja mustaherukoita omista vanhoista pensastamme. Kävelin maantietä pitkin kohti entistä kotiamme melkein iloisena ja onnellisena, mutta kun kotiportilla jalat olisivat tahtoneet kääntä vanhalle pihallemme, sin-

ne ei päässytäkään: talossa asui is-poikia (ilmasuojelu). Niinpä kävelin suoraan puutarhaan poimimaan omien pensaidemme marjoja. Kylläpä karviaiset maistuivat makeilta!

Ehdin poimia ison määrän marjoja, kunnes yhtäkkiä joku vihelsi pilliin. Puutarhassa toimi joukko vapaaehtoisia sadonkorjuuleiriläisiä, jotka olivat tulleet Karjalaan sadonkorjuuseen. Pilliin viheltänyt puukenkäinen tyttö tuli luokseni ja kysyi ivallisen näköisenä: ”Ketä te olette?” Korjasin hänen kielivirheensä toteamalla: ”Suomeksi kysytään, kuka te olette?” Kerroin sitten, kuka olin ja miksi olin tullut. Tyttö ilmoitti, että tämä oli valtion maata. Totesin, että isäni oli toiminut maamiesopistossa lehtorina ja että hänen virkasuntoonsa kuului tämä puutarhakin, jota me olimme lähtöömme saakka kitkeneet, kastelleet ja hoitaneet. Nyt, kun koko kesänä ei ollut kitketty rikkaruohoja, rikkaruohot olivat kasvaneet pensaita korkeammiksi. Myöhemmin päivällä kävin leirin toimistossa varmistamassa, että sain poimia marjoja omista pensaistamme ja isän istuttamista omenapuisista. Tämä luonnollisesti sopi.

Asuin Riekkalassa Varjuksen perheessä muutaman päivän ajan. Soutelin Laikkalanlahdella Iivoniemen Kokkokallioille asti ja uin Laatokan vedessä. Ihailin Kurkijoen kauneutta. Kurkijoellekin oli tullut saksalaisia sotajoukkoja. Venäläiset tiedustelukoneet etsivät metsistä saksalaisten telttoja ja aiheuttivat varsinkin öiseen ai-

kaan ilmahälytyksiä. Käväisin lopuksi vielä Sortavalassa, josta jatkoin Kuopioon kouluun. Se oli viimeinen kouluvuoteni.

Ylioppilaaksi tulo ja työpaikka Harlun apteekissa

Keväällä 1943 kirjoitin Kuopiossa ylioppilaaksi. Kesäkuun 27. päivänä 1943 sain Kurkijoen lohkon esikunnan aikaiselta tuttavaltamme Eero Revolta ystävällisen kortin:

”Gaudeamus! Koska Sinä olet ylioppilaaksi tullut ja elon ruusut juuri ihanaisesti Sinulle tuoksuvat. Siitäkin huolimatta että aika ei salli sulotuoksuisia ja muusta sellaisesta nauttia. Siitäkin huolimatta Gaudeamus! Sen voimme aina tehdä. Sydämessäni onnitellen minä hengessäni lähetän täältä Syvärin ruusuja, jotka puron partaalla heloittavat. Edmund P:ri (=pullanaamari)”

Kesällä 1943 olin lottana Sortavalan sotasairaalaissa. Tämän jälkeen osallistuin sisareni Lainan kanssa Harlussa toimineen Töysän apteekin sivuapteekin hoitamiseen, Laina oli pyytänyt minut avukseen sivuapteekin käsikauppa-apulaiseksi. Muutimme Harluun syyskuun 1943 loppupuolella; jatkoin mielelläni työntekoa kauniissa Karjalassa. Harlu oli tuolloin Laatokan-Karjalan sotatoimialuetta. Talvisodan jälkeen Harlun entisiä asukkaita oli palannut kotitiloilleen jatkamaan keskeytynyttä maanviljelystä.

Rauhaisa tunnelma Harlussa muuttui kesällä 1944 sodaksi, kun venäläiset maataistelu-

Ilmi Kärävän synnyinkoti, Kurkijoen maamiesopiston opettajien asuinrakennus Laikkalanlahden suunnalta kuvattuna ennen sotaa. Veli Räsänen perhe asui rakennuksen vasemman puolen huoneistossa, oikeanpuoleisessa huoneistossa asui kuvan ottamisen aikaan opiston toinen lehtori, agronomi Kaarlo Cleve perheineen; lehtoreita oli kaikkiaan viisi.

koneet aloittivat aivan apteekin vieressä kulkevan radan pommitukset. Aloimme valmistella lähtöä Harlusta, lähtöpäivämme oli elokuun 1944 puolessavälissä, jolloin matkustimme junalla Kuopioon. Ehdimme olla Harlussa melkein 11 kuukautta.

Simolaisia

Sota jatkui edelleen. Lottakomennusten ja apteekkitehtävien tehtävien jälkeen olin taas kerran palannut Simoon. Simossakin tapahtui monia mieleen painuneita asioita.

Naapurimme Konstu Marttilan pikkupojat olivat hyvin kiinnostuneita puuhistamme.

Kaikki kolme poikaa, Paavo, Matti ja Hannu, tulivat joka aamu istumaan keittiömme pitkälle penkille. He eivät puhuneet mitään, vaan vain katselivat meitä. Vihdoin eräänä aamuna vanhin poika Paavo, istuttuaan jälleen kauan keittiössämme, uskalsi kysyä: ”Milloinka sinä Ilimi rupiat taas hamphaita pesemhään?” Tämä oli siis se ihme, jota he joka aamu tulivat katsomaan! Koska talossa ei ollut erillistä kylpyhuonetta, hampaat pestiin tavallisesti keittiössä, jossa hampaiden pesu- ja huuhteluvesi purskautettiin likavesisankoon. Lämpiminä kesäaamuina ja -iltoina hampaat pestiin

ulkona talon rappusilla. Pojat eivät olleet varmaan koskaan nähneet sellaista puuhia: simolaisillahan oli jo nuorina tekohampaat.

Simossa oli muutamia erikoisia henkilöitä, kuten seppä Juuso Kuokkanen eli Kuokkasen Jussi. Hän ei ollut alun perin simolainen, vaan oli tullut 1900-luvun alussa Nurmeksesta. Jussi toimi Simonkylän seppänä vuoteen 1958 asti. 1900–1910-luvun kieppeissä hän käväisi Amerikassa. Hän ei osannut lukea, kirjoittaa eikä laskea, joten näissä tehtävissä hän tarvitsi toisten apua. Hän oli taitava puuseppä ja teki muun muassa rukkeja, mutta piti taitonsa salaisina.

Oman kauniin talonsa hän oli rakentanut lumpeita kasvavan lammen tuntumaan, sitä kutsuttiin Kuokkasen lammeksi. Meillä Pahnilassa oli pirtissä vanha mukava keinutuoli, joka eräänä päivänä hajosi. Isä pyysi meitä viemään sen korjattavaksi Kuokkasen Juusolle. Kun Jussi näki tuolin, hän sanoi halveksuen: ”Tehthaan tekua! Viekää se lampheen, sinne se joutuu Heikkilän Ansukin!” Jussi oli jostakin syystä sydämistynyt naapuriimme Ansuun. No, ei lampeen joutunut keinutuoli sen enempää kuin Ansukaan. Ansu kuoli aikanaan luonnollisesti vanhuuteen ja keinutuoli seisoo jonkun toisen korjaama-

na Pahnilan pirtissä vielä tänäkin päivänä.

Välirauha ja Lapin sota

Pitkä ja paljon uhreja sekä kaa-tuneina että haavoittuneina vaatinut jatkosota päättyi vih-doin; sodankäynnin piti päättyä 4.9.1944; Suomen armeija lopetti taistelut 4.9. klo 8:00, kuten oli sovittu, mutta venäläiset jatkoivat ammuskelua vielä vuorokauden, aina 5.9. saakka. Heille ei ilmeisesti ollut tullut määräystä sotatoimien lopettamisesta. Niinpä venäläisten vielä jatkettua ammuskelua venäläinen tarkka-ampuja oli viimeisenä päivänä osunut kuolettavasti Eero Re-

Seuraavalla vuosituhannella

Aikoinaan komea kermanvärinen, maamiesopiston opettajien asuinrakennus on pahasti ränsistynyt. Talossa Ilimi Kärävä on syntynyt ja asunut koko nuoruutensa.

Ikuinen kaipaus Karjalaan säilyi. Kului vuosikymmeniä ja kuulumme, että jotkut karjalaiset olivat salaa käyneet Karjalankannaksella katsomassa kotiseutuaan ja löytäneet kotinsa-

kin, taikka sen rauniot. Sitten alkoivat kotiseutumatkat ja sotaveteraanien matkat entisille sotatantereille. Simppakin pääsi Käkisalmen linnan 800-vuotisjuhlille. Minua sen sijaan ei

tällaiselle matkalle saataisi – ei ikinä!

Kaipaus oli kylläkin kova, mutta en silti tahtonut nähdä entistä kotiseutua raiskattuna ja vihollisen asuttamana. Sisareni kävivät Kurkijoella, Linnavuorella ja Laatokalla Heposaaressa sekä jopa sisällä entisessä kotitalossamme, josta he toivat nähtäväksi kuvia kotimme ränsistyneestä kunnosta. Kauheaa. Luonto kylläkin näytti kauniilta, aivan entiseltään.

Vihdin Liikenne Oy alkoi tehdä Karjalankannakselle sota- ja kotiseuturetkiä, Simppa oli 2000-luvun alussa kenttähautausmaamatkalla kenttäpiispa Hannu Niskasen, Paula Niskasen ja Teller-vo Suomalaisen kanssa, jolloin he kiersivät Laatokan ympäri ja näkivät Kurkijoella vanhan kotinikin. Seuraavaksi alkoivat matkat Munakukkulalle

ja Kannaksen muihin kohteisiin. Poikamme Hannu osallistui tällaiseen matkaan 2003 ja oli palatessaan kovin innostunut. Entä minä? En halua lähteä, en, en, en! Kunnes vuonna 2004, ilman että kukaan pyysi tai käski, päätin lähteä Simpan ja Hannun suunnittelemaalle uudelle matkalle. En ollut varma, kestäisinkö sitä henkisesti, mutta olin kertonut lähteväni mukaan ja nyt matkalle lähtö läheni. En ollut vielä kukaan täysin kypsytynyt ajatukseen lähteä venäläisten omistamaan Karjalaan, vaikka Simppa ja Hannu olivat mukana ja Simpan hyvä ystävä kenraali Pentti Lehtimäki oli matkanjohtajana.

Olin vuonna 1996 käynyt sentään Viipurissa itkemässä, kun lankoni Lassi Kärävä täytti 60 vuotta ja puoli sukua matkusti Saimaan kanavaa pitkin Viipuriin. Söimme syntymäpäivälounasta Pyöreässä tornissa. Nyt ajattelin, että Viipurissa ei ainakaan tarvitsisi enää itkeä, kun se oli jo tehty.

Lähtö Helsingistä Kannakselle oli 7.9.2004 kahdeksalta aamulla. Ensimmäinen pysähdys oli Tienhaarassa, Vihdin Liikenne toivotti tervetulleeksi matkalle tarjoamalla kaikille venäläistä kuohuviiniä. Sen jälkeen Pentti Lehtimäki antoi ensimmäinen sotatapahtumaselostuksen. Viipurista ostettiin kukkakimput laskettavaksi suomalaisille muistomerkeille. Tulimme Tali-Ihantalaan, jossa kuulumme selostuksen kesän 1944 torjuntataistelusta ja laskimme kukat muistomerkeille. Äyräpäässä tutustuimme Äyräpään ja Vuosalmen taistelupaikkoihin ja laskimme jälleen kukat muistomerkeille. Illan

suussa jatkoimme Kiviniemeen hotelli Losevskajaan, söimme illallisen ja kävimme yöpuulle.

Seuraavana aamuna, syyskuun kahdeksantena, lähdimme ajamaan kohti Käkisalmea, josta jatkaisimme Kurkijoelle. Käkisalmen tuumasin, ettei tämä ole Käkisalmi: entinen kaunis kaupunki oli muuttunut kamalan näköiseksi venäläisten rakentamien kerrostalojen slummiksi. Onneksi linna oli kunnostettu ja näytti olevan entisellään. Sen sijaan uljas, valkoinen koulutalomme – Käkisalmen yhteislyseo – oli muuttunut merkillisen vaaleanpunaiseksi, tuskin tunnistettavaksi. Ortodoksiset kirkot oli kunnostettu sekä kaupungissa että hautuumaalla. Minun rippikirkkoni, luterilaisen kirkon katto oli korjauksen alla ja kiinni kirkon kupeeseen oli rakennettu jonkinlainen turistitoimisto. Ja mikä hallitsikaan toria, tietenkin suurikokoinen Vilenin patsas tyypillisine muoviseppeleineen. (Vilenin = V.I.Lenin, kuten patsaan jalustaan oli kirjoitettu.)

Kurkijoki! – Ympyrä sulkeutuu

Sitten alkoi tämän matkan pelottavin vaihe: kuinka kestän Kurkijoelle tulon? Läksimme ajamaan Käkisalmesta minulle vanhaa tuttua koulutietä Kurkijoelle. Maantie oli aina ollut mutkainen lehmänpolku, joka kiersi jokaisen kukkulan ympäri, ja nyt tuntui kuoppia olevan enemmän kuin tasais- ta maata. Ajettuamme jonkin matka Käkisalmesta pohjoiseen pysähdyimme jaloittelemaan ja nautimme lasilliset kuohuviiniä. Tässäkin harasin

Ilimi Kärävä on 60 vuoden jälkeen päässyt jälleen istumaan omalle kivilleen syyskuussa 2004. Kivi on vanhalla paikallaan Linnavuoren ohi kulkevan maantien laidassa. (Kuva: Paul Voss)

poon. Eero Repo oli vanhimman sisareni Ainon ja minunkin läheinen ystävä. Mikseivät venäläisetkin voineet lopettaa sotimista päivää aikaisemmin? Väli rauha solmittiin 19.9.1944.

Karjala joutui rauhassa jälleen Neuvostoliitolle. Eikä sota vielä täysin loppunut, saksalaiset sotajoukot oli saatava lähtemään Suomesta. Lapin sota alkoi 15.9.1944. Saksalaisia oli ollut Simon Pahnilassakin kesällä 1944, ennen kuin he lähtivät vetäytymään. Kuultuaan, että Lapin sota alkaa, isä lähti kiireesti Pahnilaan peläten, että talo poltetaan. Perille ehdittyään isä tapasi talossa majoittuneina olleita saksalaisia, joiden

kanssa jopa saunoi; saksalaiset vaikuttivat ystävällisiltä, eivät olleet vahingoittaneet mitään. Pirttiin oli laudoista rakennettu kerrossänkyjä ja pihalla oli valtava määrä tyhjiä viinipulloja. Muuten paikat olivat kunnossa.

Perääntyessään saksalaiset polttivat Lapissa kaiken mahdollisen ja räjäyttivät sekä maantie- että rautatiesillat. Simossa he eivät tuhonneet muuta kuin rautatiesillan, Kemissä he räjäyttivät kaupungintalon. Saksalaisten jäljiltä Lapin maastosta löytyi runsaasti miinoja, joiden raivaaminen kesti useita vuosia. Lapin sota päättyi lopulta 27.4.1945, jota päi-

vää ryhdyttiin Suomessa myöhemmin viettämään kansallisenä veteraanipäivänä.

Marraskuussa 1944 matkustin Helsinkiin ja aloitin yliopistossa eläin- ja kasvitieteen opinnot. Laina tuli Helsinkiin 1945 jatkamaan opiskelua proviisoriksi.

Sodanjälkeistä aikaa

Sodan jälkeenkin olimme kesäisin pitkiä jaksoja Simossa. Naapurimme Konstu Marttilan pojista varsinkin nuorin, Hannu, vieraili edelleen usein Pahnilassa. Nyt vierailujen syynä olivat sadut, joita kerroin. Hannulla oli paksu, kihara tukka. Eräänä iltana Aino havaitsi

Hannun tukassa jotakin liikettä. ”Hyi, sinullahan on täitä tukassa!”, Aino huudahti. Siihen Hannu vastasi: ”Mitä se tekee yksi täinkirppu, eihän se pysty siltojakaan räihäyttämään!” Saksalaiset olivat perääntyessään räjäyttäneet myös Simojoen yli kulkevan rautatiesillan ja tämä kuuden kilometrin päässä tapahtunut räjähdys lieene ollut Hannun siihenastisen elämän järkyttävin kokemus. Tait katsoivat viimeistään silloin, kun Hannu aloitti koulunkäynnin ja kouluihin tulivat terveystarkastukset.

Vuosia myöhemmin Simunkylän kansakoulun opettaja tuli kiittämään minua sii-

tä, että Hannu Marttila oli luokan paras kirjoittaja, hänellä oli opettajan mielestä uskomaton sanavarasto. Minä olin ker-tonut ja lukenut hänelle paljon satuja, joten kiitokset varmaan kuuluivat H.C. Andersenille.

Tähän loppui nuoruutemme. Jokainen löysi paikkansa elämässä. Minä löysin 1940-luvun loppupuolella Käkisalmen aikaisen luokkatoverini Simo Kärävän, jonka kanssa menin naimisiin. Nuori aviomieheni ”Simppa” tapasi sanoa: ”On se mukavaa, kun Ilmikin pääsi naimisiin.” Lapsemme Hannu ja Riitta syntyivät 1950 ja 1954.

Matkalla Käkisalimesta Kurkijoelle pysähdyttiin kuohuviinille: Tellervo Suomalainen kaataa Simo Kärävälle ja Aarno Lampi valvoo toimitusta.

vähän vastaan, mutta Tellervo Suomalainen ja Aarno Lampi kehottivat juomaan koko lasillisen – se helpottaisi oloa.

Tulimme Hiitolan rajapuomille, jossa koppelakkiset venäläiset tarkastivat auton pape-rit, koska olimme tulleet Karjalan Tasavallan rajalle. Toivoin hetken, että emme pääsisikään Kurkijoelle, vaan meidät käännytettäisiin takaisin. Saimme kuitenkin jatkaa matkaamme.

Maisemat tulivat vieläkin tutummiksi. Heti Riekkalan jälkeen alkoi näkyä Laikkalanlahti. Oikealla oli Paratsu, vasemmalla Koimäki. Aloin nyyhkyttää. Tulimme maantietä opiston alueelle. Simppa sanoi, että minun pitäisi kertoa bussin mikrofonin Kurkijoes-ta. ”En voi, kun mie itken!”

Minulla oli mukanaani valokuvia entisestä kodistani, joka aikoinaan oli ollut komea rakennus, sekä samasta talosta sen nykykunnossa. Olin näyttänyt niitä matkakumppaneillemme matkan aikana. Nähty-

ään esiin putkahtaneen ränsistyneen talon vieressäni istunut Vuokko Kostamo huudahti: ”Tuossa on Ilmin koti”.

Kuljettaja pysäytti bussin maantielle kotitaloni kohdalle. Kaikki nousivat ulos. Talon ja maantien välinen kuusi-aita oli 60 vuodessa harventunut niin, että vain muutama kuusi oli jäljellä. Talo oli vieläkin huonommassa kunnossa, kuin muutama vuosi aikaisemmin otetuissa valokuviissa. En voinut katsoa. Pidän käsiä silmilläni ja välillä pyyhin silmiäni. En nähnyt Simppaa enkä Hannua, he olivat menneet taloon sisälle. Melkein koko muu autolas-tillinen matkustajia oli vielä ympärilläni.

Pidin silmäni kiinni, en muista ulisinko ääneen, enkä myöhemminkään kysynyt keneltäkään, mitä olin sanonut. Se oli ihan hirvittävän kamalaa! Kun otin kädet silmiltäni, näin lähelläni Aarno Lammen katsovan minua myötätuntoisesti. Hän oli kai kokenut sa-

maa nähtyään runnellun kotinsa Sortavalassa. Ryntäsin hänen kaulaansa itkien, ja hän rutisti minua niin kovasti, että yhtäkkiä itkuni lakkasi kokonaan. Mitään sanoja ei tarvittu, en sanonut hänelle edes kiitosta. Rauhoituin ja menin maantien laitaan istumaan omalle kivelleni, jolla istuen minulla oli ollut tapana odottaa meille Käkisalimesta, Viipurista tai Sortavalasta tulevia vieraita.

Nousin kiveltä ja kiipesin viereiselle Linnavuorelle katso-maan, miltä Kurkijoki nykyään näytti. Aikoinamme käyttämämme polku oli melkein umpeen kasvanut. Puut olivat niin suuria, että Laikkalanlahti näkyi vain osaksi. Selitin muutamille kanssani vuorelle kiivenneille sinne näkyvien mäkien ja rakennusten nimiä. Mielenkiintoisin oli Lars Sonckin piirtämä talo.

Sitten menimme takaisin mäkeä alas omalle pihalle tervehtimään hopeapajuja. Katse-lin ränsistynyttä kotiani täysin itkemättä. Pystyin rauhallisesti kertomaan talosta, ja lähdin lapsuudenaikaisen leikkito-verini, myöhemmin suurlähettiläänäkin toimineen Mauno Castrénin kanssa kävelemään opiston entisen alueen läpi joen ylittävälle sillalle laskeutuvaa maantietä pitkin kohti Kurkijoen keskustaa. Katselimme presidentti Relanderin syntymä-kotia, jossa Mauno Castrénkin oli asunut muutaman vuoden ajan. Hänenkin isänsä oli toiminut opiston lehtorina. Monia opiston rakennuksia, kuten johtajan asunto ja kasarmi oli näköjään poltettu, samoin sauna oli hävinnyt joen rannasta.

Matkalaisten enemmistö oli

Ympyrä on sulkeutunut: Ilmi Kärävä soittaa sisarelleen Helsinkiin ja kertoo olevansa vihdoinkin Kurkijoella.

jo jatkanut bussilla keskustaan, Lopottiin, jossa he olivat vanhaalla kirkonmäellä kahvitauolla. Kurkijoen kauniin puukirkon venäläiset olivat polttaneet joitakin vuosia aikaisemmin. Kirkonmäelle oli pystytetty vapaussodan, talvisodan ja jatkosodan sankaripatsas. Pentti Lehtimäki oli hankkinut Kurkijoelta kauniin kukkakimpun, jonka Aarno Lampi, Mauno Castrén ja minä laskimme patsaalle Aarno Lammen pidettyä kauniin puheen.

Tämän jälkeen soitin matkapuhelimella sisarelleeni Ainolalle Helsinkiin kertoakseni,

että minäkin olen vihdoin Kurkijoella.

Siihen loppui vuosikymmeniä kestänyt trauma, kuusikymmentä vuotta kestänyt tuska laukesi täydellisesti. Simppa sanoi myöhemmin, että olin täysin muuttunut. Ympyrä oli sulkeutunut.

Teksti: Ilmi Kärävä

Kirjoittaja on Simo Kärävän (1923-2006) puoliso

(Kirjoitus on aikaisemmin julkaistu Kurkijokelainen-lehdessä lähes saman sisältöisenä.)

Keskisuomalalaisten perinnematkat sotiemme aikaisille taistelupaikoille

Matkat sotien aikaisille taistelupaikoille on tärkeä perinnetyön muoto. Jo muutaman vuoden on Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri järjestänyt alueen veteraaneille, heidän puolisoilleen, leskilleen ja kannattajajäsenilleen matkoja Karjalaan. Piirin järjestettäväksi matkat siirtyivät, kun yksittäisten yhdistysten jäsenistä ei enää saatu riittävää määrää lähtijöitä matkoille. Kokemukset matkoista ovat kauttaaltaan hyviä. Matkojen sotahistorian asiantuntijan luoma kehysohjelma on saanut käyntipaikoilla taisteleiden veteraanien kertomuksista lisää sisältöä. Veteraanien ikääntymisestä johtuva tosiasia on, ettei näitä matkoja, joissa kohteissa mukana olleita veteraaneja on mukana, pystytä järjestämään kuin 2 – 3 vuotta.

Keuruun kaupungista on järjestetty opettajille ja lukion 1. vuoden oppilaille suunnattuja matkoja Karjalankannaksen sotahistoriallisiin ja kulttuurikohteisiin myös muutaman vuoden ajan. Oppilaat ovat tehneet ennen matkaa ryhmätöitä käyntikohteista ja työt on pu-

rettu käyntikohteissa sotahistorian oppaan ja mukana olleiden veteraanien kanssa. Mukana olleiden kommentit ovat olleet innostuneita.

Keskisuomalaiset veteraanijärjestöt toteuttavat v. 2008 alkaen matkoja yhteisesti 3 – 4 kertaa. Matkat eivät ole enää jäsensidonnaisia, vaan kaikilla asiasta kiinnostuneilla on mahdollisuus osallistua ko. matkoille. Erityiselle jäsenistön ulkopuoliselle kohderyhmälle matkoja tarjotaan opettajille, jotka työssään opettavat nuorisolle mm. sotiemme aikaiseen historiaan liittyviä asioita.

Viime kesänä toteutetun Kannaksen matkan tavoin on jatkossa tarkoitus tallentaa matkat ja erityisesti veteraanien kertomukset käyntikohteissa videolle tulevien vuosien tarpeita varten. Näin veteraaniperinnettä pystytään viemään jälkipolville jatkossakin järjestettävillä matkoilla, vaikka veteraanit eivät enää itse jaksa mukaan lähteäkään.

teksti ja kuva
Timo Hakala

Matkalaiset Äyräpäässä Vuoksen rannalla, etualalla Birger Fält Jyväskylästä, sotahistorian oppaamme Matti Laine Kuusankoskelta ja Antti Ylönen Hankasalmealta.

**Veteraani,
muista hakea
kuntoutukseen.**

Iisalmen sotaveteraanit mukana koululaisten sporttaripäivässä

Sotaveteraanien arvokas perinne oli kantavana voimana kun Iisalmen yläkoulut, Juhani Ahon ja Kauppi-Heikin koulut pitivät ennen joulua sporttaripäivää. Mukaan oli kutsuttu sotiemme veteraaneja jatkamaan Veteraani-sählyn perinnettä, joka oli alkanut 14. Div Perinnejuhlien yhteydessä 2005. Veteraanit oli hankkinut paikalle Iisalmen Sotaveteraanien pj **Risto Pehkonen** ja 14. Div Perinneyhdistyksen pj **Juha Huttunen**.

Liikunnanopettajien **Tommi Lehdon** ja **Mari Nykäsen** johdolla oli järjestetty yli 700 oppilaalle liikuntapisteitä ulkona ja sisätiloissa. Mukana järjestelyissä oli myös Iisalmen Liikuntakatemia oppilaat, sporttariopilaat, jääkiekkoilijoita, Iisalmen tennisseuran edustajia ja vapaa-aikakeskuksen henkilöitä.

Erikoisuutena oli näytösluontoisena Parkour-ryhmä Jyväskylästä. Ryhmän vetäjänä oli lajin ainut ammattilainen **Perttu Mäkinen**. Laji vaatii notkeutta, hyvää lihasten hallintaa ja kuntoa sekä nopeaa tilanteen arviointia.

Sotiemme veteraanien osa oli olla liikuntapäivän kunnia-

Kuvassa sotaveteraanit Eino Flinck ja Toivo Moilanen palkintojen jakajina sporttaripäivän lopussa.

kansalaisina vieraana lumipuvussa. Veteraanit eivät halunneet olla ihan jouten, vaan heille järjestyi töitä sopanjaossa.

Sporttaripäivä huipentui lopuksi palkintojen jakoon. Sotiemme veteraanien edustajat toimivat palkintojen jakajina. Syksyn mittaan oli mitattu luokat, jotka olivat innokkaimpia välituntiliikkuja.

Kaksi sotiemme veteraanien edustajaa **Eino Flinck** ja **Toivo Moilanen** jakoivat palkinnot Juhani Ahon koulun 9 F- ja 8 G-luokan oppilaille sekä Kauppi-Heikin koulun 7 B-luokan pojille.

Keväällä 2009 Iisalmi toimii valtakunnallisen kansalli-

sen veteraanipäivän järjestäjänä. Sporttaripäivän tilaisuudet pidettiin liikuntahallilla ja urheiluaukiolla, jossa kevään pääjuhla ja ruokailu tapahtuvat. Perinnekujaan tulee sotiemme veteraanijärjestöjen lippukuja ja sotilaita Suomen sodasta 1808 Koljonvirran taistelusta lähtien jatkosotaan. Muu rekvisiitta perinnekuja varten on suunnitteilla. Liikuntahallissa pidettävä pääjuhla on sotiemme veteraanien nähtävissä joko paikan päällä tai TV:n kautta. Iisalmelaiset kutsuvat ”kunniakansalaiset” sotiemme veteraanit niin läheltä kuin kauempaa juhlaan.

Risto Pehkonen

Tammisunnuntaita muistettiin Ruovedellä

Vapaus sodan Sankarivainajien muistoa kunnioittaen Ruoveden Upseerikerho ja Ruoveden Reserviläiset, luki sinivalkonauhaisessa havuseppeleessä joka sunnuntaina 25.1.2009 laskettiin nojaamaan vapaussodan muistopaaden kylkeen Ruovedellä. Paadessa on teksti: Isänmaan Sankareille 1918 Viel' elää isäin henki, ei puutu miestä maa. Tammikuun viimeinen sunnuntai on pyhitetty Tammisunnuntaiksi siitä syystä, että silloin valkoisen armeijan joukot alkoivat riisua aseista venäläisiä varuskuntia Pohjanmaalla, alkoi vapaussota.

Ruovedellä on ymmärretty, että ilman vapaussotaa ja sen oikein päättyneitä lopputulosta olisi itsenäisyytemme aika jäänyt muutama kuukautteen. Lähiseuduilla ainoastaan Länkipohjan Rukoushuoneelta lähetettiin myös seppelpartiot kunnioittamaan isänmaamme aamunkoitossa kaatuneita.

Itse tilaisuus oli koruton,

mutta perinteikäs: messun jälkeen kokoonnuimme kirkon eteen, Maa on niin kaunis -virren jälkeen seppeleen laskivat Mikko Virkajärvi ja Sauli Latvala. Päätteksi jylisevä-äänisen

vanhan kirkkoherran Samppa Asunnan johdolla kajautimme ilmoille vielä kuin kiitokseksi Jumala omi linnamme.

Raimo Laskujärvi

Tammisunnuntain seppeleenlasku

Toiminnanjohtajien talven neuvottelupäivä

Sotaveteraanipiirien toiminnanjohtajien yhteinen neuvottelupäivä pidettiin 16. tammikuuta Vantaalla. Keskeisiä aiheita olivat tällä kertaa järjestön varainhankinta, kuntaliitosten aiheuttamat muutokset ja jäsentilanteeseen liittyvät asiat. Arpajaisyhdistys Kultareuna ry:n toiminnanjohtaja **Matti Kouri** esitteli yhdistyksen toimintaa ja järjestöille tarjoamaansa palvelukonseptia varainhankinnassa. **Silja Lehti** ja **Kari Korhonen** Veteraanivastuu ry:stä kertoivat jo päättyneestä heijastinkampanjasta ja tämän vuoden suunnitelmista ja tavoitteista. Avustusten käyttöä ja siihen liittyvää raportointia käytiin läpi **Anni Grundströmin** osuudessa. Hallituksen puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** esitteli hallituksen nimeämän

kuntatyöryhmän loppuraportin, jossa korostuu kuntaliitosalueilla toimivien yhdistysten jatkuvuuden varmistaminen eri toimintamalleilla. Käytännön suunnitelmista ja toimista näiden mallien toteuttamiseksi kertoi Kymenlaakson piirin toiminnanjohtaja **Toivo Hartikainen**. Liiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä** kertoi jäsentilanteen kehittymisestä sekä jäsenrekisterin ja intranetin käytön laajentamisesta. Lopuksi pohdittiin vielä liiton palkitsemiskäytäntöön ja huomionosoitusten myöntämiseen liittyviä periaatteita. Esillä olleet aiheet herättivät vilkasta keskustelua, mikä osoitti jälleen kerran tilaisuuden tarpeellisuuden.

Marja Riukka

Neuvottelupäivän osanottajia kuulolla

Korsusta veteraanimuseo Jämsässä

Jämsän sotaveteraanien ylläpitämä veteraanikorsu muutti Vitikkalan kartanon maakellarista Taipaleen Tavarataloon loppusyksystä 2008. Samalla korsu muuttui veteraanimuseoksi. Juhlalliset avajaiset pidettiin 29.11.2008.

Jämsän Sotaveteraanit ovat jo vuosien ajan keränneet sotiemme aikaista esineistöä jälkipolvien nähtäväksi. Kerääjien joukko on jämsäläisten veteraanien keskuudessa nimetty korsuveljiksi. Esineistö saatiin yleisön nähtäväksi v 2005 liikkeenharjoittaja Mikko Simosen omistaman Vitikkalan kartanon maakellariin. Säilytysolosuhteet olivat kuin sodan ajan korsussa, kosteat ja kylmät. Paperiset asiakirjat ja valokuvat alkoivat homehtua ja me-

talliesineet ruostua. Mikko Simonen tuli jälleen veteraanien ja heidän tukijoidensa avuksi ja tarjosi tiloja entisen Taipaleen koulun juhlasalista. Koulussa toimii tällä hetkellä Taipaleen Tavaratalo. Museon sijainti on osaltaan mielenkiintoinen, se sijaitsee Jämsän kaupunkiin liitetyssä Kuoreveden Hallissa, entinen Kuoreveden kunnan alue kuuluu puolestaan Pirkanmaan Sotaveteraanipiiriin. Tilatarjous otettiin ilomielin vastaan ja veteraanien tukijat käynnistivät mittavan taloköytön tilojen muuntamiseksi museoksi. Päävastuun työstä kantoivat jämsäläiset Kari Rantanen, Antero Siljander ja Martti Nummelin.

Museon esineistö on kattava ja sisältää tietotekniikan

avulla toteutetun jämsäläisten veteraanien haastattelutaineiston kuuntelumahdollisuuden. Haastattelut on siirretty vanhoilta C-kaseteilta MP3-muotoon DVD-levylle ja samalla ryhmitelty ajanjaksoittain. Museossa on kuuntelunurkkaus, jossa tietokoneeseen sijoitettua materiaalia voi kuunnella kuulokkeilla.

Museon sijoittaminen ennakoluulottomasti kaupakeskuksen yhteyteen tuo varmasti museolle ja sen esineistölle uutta yleisöä, joka ei perinteisiin, varsinkaan pieniin museoihin ”eksyisi”.

Teksti ja kuva
Timo Hakala

Museon avaamisen suorittivat Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Kalevi Pulkkinen ja jämsäläisten korsuveljien vanhin Heikki Isännäinen poistamalla oviaukosta naamioverkon.

www.aktia.fi

Ei pyörää tarvitse keksiä uudestaan.

Kaikki hoitavat pankkiasioita.
Me hoidamme ihmisten raha-asioita.

Tule käymään ja huomaa ero.

Aktia. Ihmisen kokoinen pankki vuodesta 1826.

Aktia

Juhlahetki Kuusamossa

Kuusamossa muistettiin ansioituneita naisjaoston sisaria. Puheenjohtaja **Yrjö Jurmu** kiitti puheessaan sisaria pitkäaikaisesta työstä sotaveteraanien hyväksi. Ansiomerkkien jakajina toimivat puheenjohtaja Yrjö Jurmu, sihteeri **Luukas Jokiranta** ja naisjaoston varapuheenjohtaja **Eila Kukkonen**. Tilaisuutta kunnioitti läsnäolollaan kun-

niapuheenjohtaja **Lauri Tammi** puolisonsa Irjan kanssa. Toimittaja **Petri Karjalainen** ikuisti tapahtuman kuvaamalla tilaisuuden.

Sotaveteraanien ansioristin saivat **Aili Jokiranta**, **Hanna-Leena Kontiainen** ja **Terttu Päivärinta**. Kultaisen ansiomerkkin sai **Anja Lämsä**. Juhlan päätteeksi nautittiin kakukukahvit.

Kuusamolaiset merkinsaajat ja luovuttajat yhteiskuvassa

NORSTAR

OY NORSTAR AB – Suomalaisentie 7, 02270 Espoo

SVEBERGS®

KUN HALUAT HYVÄÄ
TILAUSAJOPALVELUA
SOITA

P. Tyllitän Linja Oy.

Hyljekuja 6, 02270 ESPOO
(09) 888 1269 tai 888 1312

Konneveden koululaiset tukevat sotaveteraaneja

Oman huoneensa seinään kiinnitetystä uudesta tauluteltkarista saa Konneveden vanhainkodin hoivaosastolla elämänsä ehtoota viettävä Eino Pakarinen, 88 v., seurata urheilukisoja. Televisiot hänen ja vuodeosaston puolella olevan toisen veteraaniveljen, Esko Lehmosen, käyttöön luovuttivat joulun alla Konneveden Sotaveteraanien puheenjohtaja Tapio Puttonen ja sihteeri Pentti Laitinen. Mukana tervehdyskäynnillä olivat edustajat Konneveden lukios- ta ja yläkoulusta, joiden päivätyökeräyksen tuotto käytettiin tänä vuonna veteraanien tukemiseen. Myös Konneveden Leijonat olivat rahoittamassa

telkkarihanketta. Konneveden Sotaveteraaniyhdistyksen jäsenmäärä on tällä hetkellä

noin 80. Sotaveteraaneja tästä on 22, loput ovat puolisoita, leskiä ja tukijäseniä.

Tapio Puttonen (oik) ja Pentti Laitinen välittivät järjestönsä terveiset Eino Pakariselle. Tilaisuudessa olivat myös Alli-vaimo ja tytär Leila Salonen.

Mustat Enkelit -yhtyeen laulusolisti Jussi Aaltonen palkittiin Itsenäisyyspäivänä Pirkanmaan Rauhanturvaajien myöntämällä rauhanturvaaja-plaketilla. Jussi palveli rauhanturvatehtävissä Etelä-Libanonissa 1988-1989. Huomionosoituksen perusteina mainitaan mm. rauhanturvaveteraanin ansiokas toiminta sotiemme veteraanien hyväksi, nuoren miehen pelastaminen liekkien keskeltä viime kesänä Ylöjärvellä ja rauhanturvatyön esille tuominen. Mustat Enkelit keräsivät Sotiemme veteraaneille merkittävän summan.

Sotaveteraanikuorojen X laulujuhla Helsingissä

Helsingin ja Espoon Sotaveteraanikuorot ja niiden perinnekuorot, Viipurin Lauluveikot ja Espoon Mieslaulajat sekä Sotaveteraaniliitto ovat aloittaneet valmistelut X Sotaveteraanikuorojen ja niiden perinnekuorojen laulujuhlien järjestämiseksi. Tapahtuma pidetään Helsingin Jäähallissa 14.3.2010, jolloin Talvisodan päättymisestä on

kulunut 70 vuotta ja yksi päivä. Talvisota-teema sävyttää konserttia.

Tapahtuman vastuullisina järjestäjätahoina ovat perinnekuorot Viipurin Lauluveikot ja Espoon mieslaulajat. Ohjelmatoimikuntaa johtaa musiik- kineuvos **Arvo Kuikka** ja päätoimikuntaa, johon kutsutaan edustajat kaikista veteraanijärjestöistä, Suomen Sotaveteraa-

niliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**. Työvaliokunnan rungon muodostavat **Matti Mäkinen** ja **Kaj Lindström**.

Loppuvuodesta suoritettun kyselyn mukaan noin 550 laulajaa on alustavasti ilmoittautunut. Tavoitteena on kartuttaa määrää perinnekuoroista kutsuttavilla laulajilla noin 750 laulajaan.

SAAB

Sähköpartio Oy Helsinki	Merkopaino Oy Helsinki	Teokon Oy Helsinki
Uniform Oy Helsinki	Ilmastointi Malkki Oy Helsinki	Vanhustyön Keskusliitto ry Helsinki
Rail Partners Oy Helsinki	Galerie Vision Oy Helsinki	Tapahtumapalvelu Paristo Oy Helsinki
Pilviö Ky Helsinki	Jeskanen-Repo-Teränne Arkkitehdit Oy Helsinki	
Oy Konwell Ab Helsinki	Innocorp Oy Helsinki	CarZone Oy Helsinki www.nettiauto.com/carzone
Newspaper Express Finland Oy Helsinki	 Strategisen henkilöstöohjauksen edelläkävijä www.arctechno.com Puh. 09 4242 990	Ab Ykkös-Kraft Oy Helsinki
Kirjanpitotoimisto Stig Dahlström Helsinki	Taipuset Oy Himanka	Koneyhtymä Rättö Oy Hyvinkää
Nastakiekko Oy Hyvinkää	T:mi Hannu Järvenpää Hyvinkää	Males Oy Hyvinkää
T:mi E.Ale´n Hyvinkää	Linnamäki Steel Oy Hämeenlinna	Urho ja Karhu Oy Hämeenlinna
Promis Automaatio Oy Hämeenlinna	Charterbus R.Lundström Ky Inkoo	Inkoo Shipping Oy Ab Inkoo
Tilijussila Ky Joensuu	Pohjois-Karjalan Sähkö Oy Joensuu	Karjalan Louhinta ja Lujitustyö Oy Joensuu
 KARELIAN SÄHKÖ OY Joensuu	Joensuun Laivaus Oy Joensuu	Jousteel Oy Joutseno
K-S Suojaperustus Oy Jyväskylä	Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö Jyväskylä	Infonia Oy Jyväskylä, Jämsä www.infonia.fi
Yup Ky Järvenpää	Taksipalvelu Petri Vehviläinen Kaarina Puh. 0400-996 559	Kone-Vahto Oy Kalkkinen
Pirkanmaan Puusuutarit Ky Kangasala	 KANKAANPÄÄ	Kauhavan Eristys Team Oy Kauhava

Tunnistatko tämän rintamerkin?

Rintamerkkiä on myyty 1950 -luvun alussa Suomen Marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaan hyväksi järjestetyssä kansalaiskeräyksessä. Olemme kiinnostuneita lehtemme lukijoiden kokemuksista ja muistoista tähän rintamerkkiin liittyen. Oletko hankkinut tämän rintamerkin? Mistä ostit kyseisen rintamerkin? Paljonko rintamerkki maksoi? Kutsuttiinko rintamerkkiä jollakin nimellä? Miksi ostit kyseisen rintamerkin? Kerro tarinasi meille vapaamuotoisesti kirjeellä. Liitä kirjeeseen yhteystietosi, nimesi ja osoitteesi.

Palkitsemme yhden sotaveteraaneilta tulleen kirjoituksen rautasormustaululla.

Ystävällisesti toimita tarinasi 15.3.2009 mennessä osoitteella: toiminnanjohtaja Markku Sepä, Suomen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki

Tervetuloa veteraanikuntoutukseen Kangasalle Apilaan!

Tarjoamme peruskuntoutuksen lisäksi:

- hoitajan keskusteluryhmä itsehoidosta
- toimintaryhmä toimintaterapeutin vetämänä
- veteraanikahvit

Perus kuntoutukseen sisältyy:

- majoittuminen 2 hengen huoneessa
- täysihoido
- lääkärin tulo- ja lähtötarkastus
- yksilölliset fysioterapiahoidot
- jalkojenhoito
- hoitohenkilökunnan palvelut
- päivittäin ohjattu allas- sekä liikuntaryhmä
- asiantuntijaluentoja eri teemoista

Varatkaa oma kuntoutusaikanne:

Reumaliiton Kuntoutumiskeskus Apila
asiakassihteeri Marjatta Sillman
puh. (03) 2716 303

Venäläispartisaani kertoo: Tuhotyötä tehtiin innolla

Puna-armeijan partisaaniosastot aiheuttivat Itä-Karjalan rintamalla suomalaisille ikäviä yllätyksiä. Pahinta jälkeä ne tekivät rajan pinnassa olevissa suomalaiskylissä, joiden vartiointi oli vähäistä.

Yksi tehtävissään innolla toiminut partisaani oli Sergei Tataurtzikov. Hänen mielestään partisaanit tuhosivat vain sotilaskohteita, ei siviilikyliä. Suomalaiset partisaanitoinnin tuntijat ja tutkijat ovat eri mieltä.

Mutta annetaanpa Sergei Tataurtzikovin kertoa. Ismo Mikkonen on haastatellut häntä.

Sergei Tataurtzikov syntyi 1923 Volgan varrella Jaroslavissa, josta hän lähti 1942 vapaaehtoisesti partisaaniksi Karjalan rintamalle 50 muun nuorukaisen kanssa. Kun Sergei oli jo puolueen jäsen, hänet määrättiin osaston politrukiksi. Toiminta-alueeksi tuli suomalaisrintaman selusta Rukajärven ja Repolan suunnalla.

Ensimmäinen retki alkoi kesäkuussa 1942 Tsirkka-Kemijoen kautta. Se paljastui suomalaisille heti joen ylityksen jälkeen. Taistelu pakotti osaston vetäytymään lähtöasemiin Haikolaan saakka. Toisen retken jälkeen tukikohdaksi tuli Lehto. Lepoaikoinaan he asuivat kylän koulussa ja muissa taloissa. Niissä oli myös heidän muonaja taistelutarvikevarastonsa.

Painavat kantamukset

Kun osastoilla ei ollut Suomen puolella väliavarastoja, retkille lähdettiin jopa 45 kilon kantamukset selässä. Eteneminen niiden kanssa oli hidasta, juoksemista ei voinut ajatellakaan. Aseet, räjähteet ja eväät rasittivat kantajaansa. Talvella oli mukana ahkioita tavaroiden sekä haavoittuneiden kuljettamista varten. Mukana olleet

sairaanhoitajatytöt pääsivät kevyemmällä kantamuksilla.

Retket kestivät yleensä 30 päivää, joten matkamuonaa piti käyttää säästeliäästi, sillä suomalaisilta oli vaikea saada siihen täydennystä. Joitakin muonakolonnia saatiin kaapatuksi ja samalla suomalaisia poistetuksi omista muonavahvuuksistaan. Partisaaneilla oli kaksi kiusaa: nälkä ja suomalaiset.

Haavoittuneiden hoito

Haavoittuneet kannettiin keuhalla joukon mukana. Kantoryhmään kuului kahdeksan miestä. Talvella haavoittuneet vedettiin ahkioilla. Kaatuneet täytyi usein jättää taistelupaikoille. Mukana olleet kolme sairaanhoitajaa tekivät parhaansa haavoittuneiden hoitamisessa.

Hyökkäys Ontrosenvaaraan

Maaliskuussa 1943 tunkeutui neljästä partisaaniosastosta ja yhdestä rintamakomppaniasta muodostettu lähes 600 henkilön vahvuinen taisteluosasto suomalaisten selustaan tuhotaakseen Ontrosenvaaran ja Merunkylän tukikohdat, Tsirkka-Kemijoen sillat sekä Tiikassa sijainneen 14. Divisioo-

nan esikunnan. Kärjessä edenneet tiedustelijat törmäsivät suomalaisiin noin 10 kilometriä ennen kohteita, mutta nämä eivät avanneet tulta. Kohteisiin päästyään partisaanit aloittivat tuhotyön suurella innolla. Sytytettiin kasarmeja (?), autotalleja (?), ja varastoja. Tappiota tuli kummallekin osapuolelle. Omia kaatuneita jouduttiin jättämään taistelualueelle.

(Kirjoittajan huomautus: Hyökkäys kohdistui III/JR 31:n majoitusalueelle sekä huollon kohteisiin, myös Merulahteen.)

Armoton takaa-ajo

Suomalaiset aloittivat armottoman takaa-ajon tuhotakseen partisaaniosaston. Heitä tuotiin 40 autolla vetäytyvien partisaanien perään. Partisaanit piiloutuivat välillä synkkiin kuusikoihin, etteivät suomalaislentäjät löytäisi heitä. Monet kaivautuivat hankeinkin, kun ratkaistiin, ketkä kuolevat. Taisteluissa käytettiin kevyiden aseiden lisäksi kranaatinheittämiä.

Kaksi vuorokautta yhtämittaa valvoneet partisaanit alkoivat väsyä. Omille linjoille oli matkaa vielä seitsemän kilometriä, kun jäätin sakeaan kuusikkoon makaamaan hängelle. Miehet kaatuilivat lumpeen jaksamatta pitemmälle ja nukahtelivat siihen.

Sergein käsityksen mukaan kahden kilometrin päässä olleet suomalaiset tiesivät partisaanien olinpaikan, mutta eivät jostain syystä käyttäneet tilaisuutta hyväkseen. Partisaaneista ei tuolloin olisi ollut taistelijoiksi, vaan heidät olisi ollut helppo tuhota nukkumasijoilleen.

Haikolassa sijainneen partisaanien tukikohdan muistomerkin teksti: Tällä paikalla sijaitsi suuren isänmaallisen sodan aikana partisaaniosastojen tukikohta, josta ne lähtivät vihollisen selustaan suorittamaan sankarillisia tekojaan.

Eversti Sergei Tataurtzikov kotonaan Petroskoissa 2007.

Vankeja otettiin harvoin

Sergein kertoman mukaan he ottivat toimintansa aikana vain neljä vankia eli ”kieltä”, joista yksi haavoittuneena saatu kuoli. Muut kolme toimitettiin Sorokkaan partisaanien esikuntaan. Heistä kaksi oli Kii-masjärven suunnalla väijytyksellä kaapattua autonkuljettajaa. Kolmas talvella saatu vanki osoittautui suojeluskuntalaiseksi, joiden tiedettiin vihaavan Neuvostoliittoa. Häneltä otettiin pois suksisauvat muis-tutukseksi, että hän oli vanki. Sauvoita hiihto kävi hänelle vaikeaksi. Vankeja otettiin vain silloin, kun esikunta sen määräsi. Muulloin tuhottiin vastus-

tajan kaikenlainen elävä voima koiria ja hevosia myöten.

Raskaimmat taistelukokemukset

Kylmän ja verisen taistelun Sergei koki Luvajärven kylän luona. Hänen tehtävänä oli ylittää lokakuussa uuden leveä joki, jonka takana oli suomalaisten heinäsuova. Se piti sytyttää tulleen harhautusmielessä. Osaston tehtävänä oli tuhota joen takana oleva suomalaisten tukikohta. Kasarmin tuhoamisen suorittaisi joukkue heti, kun suomalaisten huomio kohdittaisi palavaan suovaan.

Toisin kävi. Suomalaiset huomasivat partisaanijoukon liikehännän, jolloin taistelu alkoi. Sergein onnistui uida takaisin omalle puolelle, missä pukeutuminen märkään ja kylmään ihoon ei ollut helppoa. Uinnin seurauksena oli kuumeinen vilustuminen.

Toinen vetinen kamppailu Sergein osastolle sattui No-keuksen kylän luona. Joukkue ylitti koskea toisen joukkueen kahlatessa keppien kanssa alempana voimakkaassa virrassa. Vastarannalla oli suomalaisten kenttävartio, joka oli tarkoitus ohi mennän tuhota. Vastarannalle ilmestyi kes-

ken ylityksen kaksi ratsastavaa suomalaista sotilasta. Vedessä olevat partisaanit eivät voineet ryhtyä ampumaan, kun oli vaikea pysyä keppien avulla pystyssä. Suomalaisen ampumat luodit eivät onneksi osuneet.

Suomalaisten latuverkot

Partisaanit käyttivät talvisin hyväkseen suomalaisten latuja. Suomalaistukikohtien välillä liikuttiin vain öisin, koska suomalaiset latupartiot eivät olleet liikkeellä silloin. Partisaaniosastot tiesivät suomalaisten majoitus- ja huoltokeskusten ympärillä olleet latuverkot, joita karteltiin. Jälkiä ei peitelty, muuta yhteenottoja laduilla varottiin.

Naiset partisaaneina

Partisaanijoukoissa oli naisia sairaanhoitajien lisäksi radisteina. Sergein ”Rautainen” -osastossa oli heitä myös taistelijoina. Moni partisaaninainen avioitui myöhemmin partisaanin kanssa. Sota ja rakkaus kuumensivat tunteita. Naiset saivat partisaanimiehistä elinikäisiä vankeja.

Retkien välillä oli yleensä kahden viikon lepoaika, jolloin rentouduttiin jopa tanssiaisia järjestämällä. Sergei kertoi jou-

kon nuorimpiin kuuluvana olleensa tyttöjen mieleen.

Natalian uroteko

Natashaksi kutsuttu kylmänsävyinen Natalia oli Sergein ahke- ra tanssikumppani. Pitemmälle se ei kuitenkaan johtanut. Hän oli sodan alussa pelastanut Paa- teneen suunnalla silloisen osastonsa tuholta.

Hän oli kesken taistelutalanteen vetäytynyt sivummalle luonnollisille tarpeilleen, kun hän huomasi suurehkon suomalaisosaston koukkaavan partisaaniosaston selustaan. Hän heittäytyi suuren puun suojaan ja huusi varoituksen osastonsa miehille. Se pelasti osaston.

Natashalle ei kelvannut puoliseksi partisaani, vaan hän löysi aviomiehen muualta.

Toiminta sodan lopussa

Sodan loputtua suomalaisia vastaan osa partisaaniosastoista meni Muurmanskin suunnalle saksalaisten perään. Osa niistä vietiin Berlinin rintamalle, jolloin partisaanin tehtävä muuttui rintamasotilaan taistelutehtäväksi. Voiton saaminen kannusti siihen.

Sergei Tataurtzikov jäi sodan päätyttyä 22-vuotiaana Karjalaan, jossa hän toimi puoluevir-

kamiehenä. Eläkkeelle jäätyään hän oli puolueen valvontaosaston puheenjohtajana. Sotilasarvoltaan hän partisaanivuosina oli vanhempi luutnantti, mutta yleni virkaurallaan myöhemmin everstiksi. Hän viettää eläkepäiviään Petroskoissa. Ker- toessaan kokemuksistaan hän sanoi, ettei ihannoisi sotaa.

Sergei torjui tiedot suomalaiskylien tuhoamisesta

Sergei Tataurtzikov on sodan jälkeen ollut osastonsa veteraanien kanssa kirjeenvaihdossa, mutta kirjeenvaihtotoverit ovat jo kadonneet. Harvat elossa vielä olevat kertovat kokemuksistaan ajan muokkamin ja kultaamin sävyin. Niin Sergeikin, partisaaniluutnantti, politrukki ja kommunistipuolueen sekä turvallisuuspoliisin korkea virka- ja luottamusmies.

Teksti ja kuva: Ismo Mikkonen

Ovatko jotkut lukijoistamme sattuneet olemaan Sergein mainitsemissa taistelutapahtumissa? Olisi mielenkiintoista kuulla heidän muistikuvansa niistä. Kertokaapa toimituksellemme!

Suomalainen näkemys partisaaneista

Sissisota näyttää olevan sodan lajeista pahimpia. Tähän kategoriaan voidaan sijoittaa myös toisen maailmansodan aikana harastettu partisaanisota, jota käyttivät erityisesti Neuvostoliitto sekä sen rinnalla taistelleet sosialistivaltiot. Kidutukset, tapot, murhat sekä monet muut yksilöihin sekä siviiliväestöön kohdistuneet raakuudet kuuluivat ikäänkuin luonnostaan tällaiseen sodankäyntiin, jota käytiin kaukanakin taistelurintaman takana.

Sergei Tataurtzikov kertoo oheisessa haastattelussa omakohtaisia kokemuksiaan toiminnastaan partisaanina. Kertomus on toistoa muista samankaltaisista kertomuksista/haastatteluista. Yksikään partisaani ei ole myöntänyt hyökänneensä avuttomien ja suojattomien siviilien kimppuun, vaan kaikissa kertomuksissa hyökkäys on suoritettu suomalaisten sotilaskohteeseen. Sotilaskohteeksi he ovat laskeneet myös sellaiset siviilikylät, joissa sat-

tumalta on nähty joku sotilaspukuinen suomalainen, toipumislomalla ollut haavoittunut, vanhempi ilmavalvontamies tms. Hyökkäykset ovat pääsääntöisesti tehty juuri tällaisiin siviilikyläin, jotta partisaanijohdolle voitiin raportoida tehtävän tulleen suoritetuksi ja tuotetuksi tappioita. Totta on, että partisaanien iskut tuottivat tappioita myös sotaväelle jopa niin, että erämaakuljetuksia oli suojattava varmistusosastoilla ja panssariautoilla ja yksittäisille ajoneuvoille määrättiin ajokielto. Ongelmat kasaantuivat nyt tämän myötä siviilien niskoille, ja he joutuivat entistä useammin partisaanien hyökkäysten kohteeksi, olihan partisaaniosastoilla tehtävä, joka piti suorittaa.

Miksi ei rajaseutuja tyhjenetty siviileistä ennen kesää 1944? On mainittu, että ellei heitä olisi ollut, partisaanit olisivat tunkeutuneet maamme sisäosiin asti. Rajakylät olivat siis eräänlaisia vartiopaikkoja partisaanien varalta, tämä näin raa’asti sanottuna.

Mutta näin oli silloin menettävä, kun sotaväkeä ei ollut sijoittaa suuremmin joukoin siviilien suojaksi.

Sergei Tataurtzikov toistaa haastattelussa vanhoja kliseitä, jotka on osoitettu tarinoiksi suomalaisessa tutkimuksessa, mm. Veikko Erkkilä ja Tyyne Martikainen ovat kirjoittaneet neuvostopartisaanien ”uroteoista”. Kun neuvostopartisaanikapteeni Aleksandr Smirnov 1990-luvun alussa kävi Sallan partisaaniseminaarissa, hän oli vakuuttanut sitä, että hän hyökkäili ainoastaan sotilaskohteisiin. Neuvostoliittolainen Sven Lokka kiteytti partisaanitoiminnan siviilejä vastaan lauseella ”Partisaanien kun- nia on kiinni siitä, mitä partisaanit ovat tehneet”. Siksi he eivät ole koskaan myöntäneet murhatöitä suomalaisen siviiliväestön keskuudessa. (kts, Anssi Vuorenmaa: Partisaanisodan raa’at kasvot, Sv 6/1992).

Anssi Vuorenmaa

SURE FIRE

SUOMEN REHTORIT RY FINLANDS REKTORER RF

FORCIT

HYVÄN TAHDON PELEJÄ

www.ray.fi

Tunnelmallinen itsenäisyyspäivän juhlatilaisuus Tallinnassa

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen puheenjohtaja **Uno Järvelä** toivotti vieraat tervetulleiksi viettämään Suomen Tasavallan 91. itsenäisyyspäivän juhlaan 5.12. Mustapäiden talolle Tallinnaan.

Juhlapuhujaksi kutsuttu Suomen-poikien perinneyhdistyksen puheenjohtaja **Seppo Lahtela** totesi puheessaan mm. seuraavaa:

Ennen kuin toisen maailmasodan mustat pilvet kasautuivat itäiselle taivaalle, Suomi ja Viro olivat kasvaneet yritteliäisyyden ja korkean kansansivistyksen mallimaiksi. Suomi ja Viro joutuivat tunteettoman pelin nappuloiksi. Molotov-Ribbentropin-sopimuksella ne liitettiin Neuvostoliiton etupiiriin kuuluviksi. Viro suostui Neuvostoliiton esittämiin tukikohtavaatimuksiin, Suomi ei.

Itsenäisyyspäivän vietosa ulkomailla on aina erityisen juhmallista. Suomen itsenäisyyspäivän vietto on erityisen juhmallista täällä Virossa, jossa vietämme sitä yhdessä Suomen-poikien kanssa. Yli 65 vuotta sitten noin 3400 virolaista nuorta miestä teki valinnan: he päättivät olla mukana puolustamassa itsenäistä Suomea ja taistella heimoveljiensä rinnalla Suomen vapauden ja Viron kunnian puolesta. Omalla toiminnallanne olette osoittaneet, miten luja kahden kansan välinen side voi olla.

Meidän sodilta välttyneiden nuorempien ikäpolvien on joskus vaikea kuvitella, millaista oli uhrata paras nuoruus sodan todellisuudelle. Te Suomen-po-

jat tiedätte sen omakohtaisesti. Te olette taistelleet kahden maan puolesta: Suomen ja Karjalankannaksen jälkeen suurin osa teistä jatkoi taisteluja oman isänmaanne Viron vapauden puolesta syksyllä 1944. Eivätkä taistelunne päättäneet siihen, vaan jatkuivat monessa eri muodossa kaikki vuodet aina Viron itsenäisyyden palauttamiseen asti.

Pienten kansojen mahdollisuus tulevaisuuden maailmassa on demokratia, hyvät johtajat, kansan ahkeruus, sivistys ja oman arvontunto. Oman maan edut on huomioitava ja oman maan turvallisuudesta on itse kannettava jatkuvaa huolta. Tänä päivänä Suomi ja Viro seisovat tukevasti jaloillaan, rauhassa ja sovussa naapuriansa kanssa.

Molempien kansojen perusarvoihin kuuluvat ahkeruus, lähimmäisistä huolehtiminen ja uskollisuus. Näistä arvoista saamme kiittää veteraanien perintöä.

Teidän perintöönne kuuluu, niin Suomessa kuin Virossa, luja isänmaallinen arvope rusta, usko epäitsekkyteen ja huolenpito lähimmäisistä. Tunus *veljeä ei jätetä* todistaa rohkeutta ja vastuunkantoa. Näitä ihanteita veteraanit ovat välittäneet jo useille sukupolville jättäen molempiin kansakuntiin ja niiden jokaiseen kansalaiseen pysyvän velvollisuudentunteen jäljen.

Olen itse monesti miettinyt, miten pystyn tukemaan ja toteuttamaan tämän perinnön siirtoa omille jälkipolville. Kannamme Suomen-poikien

Kuoronjohtaja **Tiia Loitmen** "Ellerhein" tyttökuoro esiintyi Mustapäiden talolla pidetyssä Suomen Tasavallan 91-vuotisjuhlassa.

Perinneyhdistyksessä Suomesa siitä huolta, että Suomenpoikien perinteen on siirryttävä myös vuosisatojen päähän, silloinkin, kun kukaan nykyvaikuttajista ei enää ole asiaa julistamassa. Tämän perinnön siirto velvoittaa toimimaan sen puolesta myös tulevaisuuden vuosikymmeninä.

Haluan vielä kerran ilmaista teille, sekä lähimmäisillenne suuren kiittolisuuden Suomen puolesta tekemistänne uhrauksista. Suomalaiselle antamamme perintö ei koskaan himmene eikä katoa. Se elää Suomessa sekä Virossa. Se on yhteinen kulmakivi myös rakentaessamme tulevaisuuttamme.

Tervehdyksiä ja palkitsemisia

Juhlapuheen jälkeen tervehdyksensä esitti suurlähettiläs **Jaakko Kalela**, joka puolisonsa Aira Kalelan kanssa kunnioitti tilaisuutta läsnäolollaan. Puolustusasiamies **Erkki Pekonen** esitti puolustusvoimain komentajan amiraali Juhani Kaskealan tervehdyksen. Suomen Sotaveteraaniliiton tervehdyksen esitti hallituksen puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström**. Hän mainitsi kolmen

henkilön nimet, joille Suomen Sotaveteraaniliitto on myöntänyt ansiomitalinsa. Nämä henkilöt ovat: Tarton kunnanjohtaja **Aivar Soop**, Suomen-poikien Äksin museon johtaja **Anita Briks** ja Virossa toimivan Suomen-poikien perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja **Peeter Kivimäe**. Mitalit luovutetaan mainituille henkilöille myöhemmin.

Tervehdyksensä esitti myös Suomen Viro-yhdistysten liiton 2. varapuheenjohtaja **Nyyrikki Kurkivuori**.

Tervehdysten jälkeen Viron suojeluskunnan päällikkö **Rai-vo Lumiste** esitti veljesmaamme maanpuolustusväen puheen, jossa hän tarkasteli virolaisveteraanien merkitystä Suomelle sen jouduttua sotaan ja sitä, mitä veteraanien esimerkki on merkinnyt virolaisille, kun eteläinen veljesmaamme luo uudelleen maanpuolustuksen rakenteita ja tekee maanpuolustukseen liittyviä päätöksiä.

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistys kutsui kunniajäsenikseen seuraavat henkilöt: Suomen Sotaveteraaniliiton sosiaalishteeri **Anni Grundström**, Suomen Viro-yhdistysten liiton puheenjohtaja **Harri**

Raitis, liiton 1. varapuheenjohtaja **Liisa Löyttyniemi**, Lions Club Keuruun presidentti **Ola- vi Iivonen** ja Keurusellän reserviupseerikerhon puheenjohtaja **Aulis Pajusaari**.

Kuoronjohtaja **Tiia Loitme** oli tuonut juhlatilaisuuteen johtamansa "Ellerhein"-tyttökuoron, jota voidaan hyvällä syyllä pitää yhtenä parhaista koko maailmassa. Loitme sai 58 tytön esiintyjäjoukon soimaan sydäntä sykähdyttävällä tavalla. Loitme ei ainoastaan soittanut omaa soitinta so. kuoroa, vaan hän sai myös yleisön tunteiden herkkimät kielet värähtelemään ennen kokemattomalla tavalla.

Juhlaväki suuntasi kulkunsa Metsakalmistun hautausmaalle. Siellä olevaan hautakiveen on kirjoitettu teksti "Igaviku luhkunud Soomepoiste" (suom. läisyyteen menneille Suomen-pojille). Tämän muistokiven juurelle mm. Suomen Sotaveteraanien Viron Yhdistys, Suomen suurlähetystö, Suomen Viro-yhdistysten liitto ja Espoon Suomi-Viro-seura laskivat kukkalaitteensa.

Nyyrikki Kurkivuori

TSAARIEN VESITIE 23.-29.6. RISTEILY MOSKOVASTA PIETARIIN Kremlin, Volga, Tserapovetsin suomalaisten sotavankien muistomerkki, Kiril Belozerskilaisen luostari... Kirjailija Timo Malmi, evl Ilmari Hakala, Leena Hakala, Jyrki Härkönen, Lulu Tanhuanpää alk. 998€/hlö	LAATOKAN JA ÄÄNISEN RISTEILY 28.6.-3.7. Valamo -Siväri- Kizhi- Petroskoi Asiantuntijoina mm. ev Sampo Ahto, evl, YTK Esko Lappalainen, Jyrki Härkönen, Lulu Tanhuanpää alk. 698€/hlö	LAATOKAN KIERROS 10.-13.6. Viipuri, Summa, Raivola, Terijoki, Pietari, Syväri, Aunus, Salmi, Nietjärvi, Sortavala Mj elv Arto Kotro 338€/hlö	KUOLAN JA KALOTIN RUSKALOISTO 14.-20.9. Kuusamo, Salla, Kantalahti, Murmansk, Petsamo, Kirkkonie, Nuorgami, Utsjoki, Inari, Ivalo, Sodankylä, Rovaniemi, Kajaani Mj elv Teuvo Saharinen alk. 758€/hlö	SUOMEN KOHTALON RATKAISUPAIKAT - KESÄ 1944 12.-14.6. Äyräpää, Sakkola, Viipuri, Kiesilä, Tienhaara, Tali, Portinhoikka, Ihantala, Jääski Mj dosentti Eero Elfvingren 316€/hlö
---	---	---	--	--

Asiantuntijan matkassa enemmän elämyksiä Lisää mielenkiintoisia matkoja www.lomalinja.fi **Lomalinja**

Yhdistysten lehdet jäsenten apuna ja tukena

Monenlaista informaatiota, palstaa ja tarinaa on saatu mahtumaan yhdistysten julkaisemiin lehtiin. Ne ilmestyvät kukin omalla aikataulullaan ja toimivat jäsenille varmasti tärkeänä kanavana.

Espoon Sotaveteraani kertoo kaupungin panostuksesta veteraanikuntoutukseen: ”Meillä jokainen kuntoutushakemus hyväksytään”, kertoo ylilääkäri Kirsi Koljonen. Samassa jutussa esitellään Unkariin tehtyä kaksiviikkoista kuntoutusmatkaa, jossa hoitojen ohella korostui näihin matkoihin aina oleellisesti liittyvä sosiaalisen seurustelun merkitys ikätoverien kanssa. Lehti esittelee myös selkeästi sekä yhdistyksen että kaupungin tarjoamat veteraanipalvelut. Oma sivunsa on varattu myös kenttäpostille, jossa vastataan mieltä askarruttaviin kysymyksiin.

Marsalkka Mannerheimista ja hänen toiminnastaan Talvi- ja jatkosodan ylipäällikkönä kirjoittaa Jorma Kankainen **Joensuun Sotaveteraanissa**. ”Yksi kuva vain säilyy kautta aikojen, ryhdikäs hahmo Suomen armeijan harmaassa”, hän toteaa. Onni Määttäsen, 100 vuotta täyttäneen Mannerheim-ristin ritarin pitkän iän tarina on mielenkiintoinen ja kertoo vastuuntuntoisesta, vaatimattomasta kaukopartiomiehestä, jota leimaa myös lämmin ja oivaltava huumori.

Keski-Lahden lehdessä kerrotaan jo perinteeksi muodostuneesta särämatkasta Lemmille. Ruokailun lisäksi päivään sisältyy vierailuja ja virkistävää ohjelmaa, mukaan tarttuu sekä konkreettista että henkistä evästä. Lehti esittelee ”Miesapu Marian Leijonat”, jotka tarjoavat erityisesti veteraaneille ja heidän leskilleen maksuttomia palveluita kotona asumisen tueksi. Palvelun saaminen on tehty avun tarvitsijalle vaivattomaksi.

”Sotakorvausvuodet olivat koko kansan suuri urakka”, otsikoi **Kuopion Veteraanin Viesti** raskaasta, koko kansaa koskevasta ajasta kertovan artikkelin. Nämä vuodet, vaikka olivatkin suurten kieltäymysten aikaa, opettivat suomalaiset mm. teknisiksi osaajiksi ja loistaviksi laivanrakentajiksi, toteaa artikkelin kirjoittaja Irma Kokkonen. Kuopion Sotaveteraanien jo 24 vuotta ylläpitämä torikahvio on ollut veteraaneille paitsi kohtaamispaikka, myös tervetullut tulonlähde virkistystoimintaan ja pieniin avustuksiin.

Mikkelin Seudun Sotaveteraanitiedote kertoo lehden alussa yhdistyksen v. 2008 tärkeitä tapahtumia. Keskeistä toiminnassa on ollut jäseniä palveleva sosiaalinen toiminta, hengellinen työ, liikuntatilaisuuksien järjestäminen ja perinnetoiminta.

Tiedotteen keskiaukeamalla on joka lehdessä hakemuslomake, jolla yhdistyksen jäsen voi hakea mm. erilaisia yhdistyksen tarjoamia palveluja, avustusta, avokuntoutusta ja esim. linja-autolippuja, varmasti yksinkertaistaa asioiden hoitamista.

Yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Tämä tulee hyvin esille **Pirkkalan Veteraanipostissa**, jossa käydään läpi vuoden aikana järjestettyjä yhteisiä vihta- ja kauralyhdetalkoita, onginta- ja tikanheittokisoja. Talkoilla kerätään myös varoja yhdistystoimintaan. ”Kesästä syksyyn” otsikoitu artikkeli kertoo myös monin kuvin tapahtumista, retkistä ja markkinoina. Yhdistyksen tarjoamat myyntituotteet ovat hyvin esillä Pirkanmaan lehdessä.

Sotamies ”Virtasen” tapauksesta ja hänen pitkästä odotuksesta saada korvausta sodan

aiheuttamasta invaliditeetistä kirjoitetaan **Tampereen Sotaveteraanissa**. Peräänantamaton asenne ja rohkeus, joita tarvittiin myös itse vammaan aiheuttaneessa tilanteessa johti vihdoin oikeutettuun, myönteiseen päätökseen. Lehdessä oleva Ikäpiste-palsta tiedottaa ajankohtaisista neuvonta- ja opastuspalveluista.

Turun Sotaveteraanien Veljesviesti kertoo 85-vuotiaasta Eila Karppisesta, joka kantaa oman kortensa kekoon kutomalla sadoittain sukkapareja veteraanien arpajaisiin ja myös yhdistyksen toimistoon myytäväksi veteraanien hyväksi. Lehti esittelee Pääskylvuoren koulun opilaiden esittämän Tuntematon sotilas -näytelmän, joka oli ollut sekä itse esittäjille, mutta myös yleisölle tunteisiin vetoava ja ainutlaatuinen kokemus.

Vammalan Seudun Sotaveteraanit kirjoittaa jatkosodan aikaisista puhdetöistä, jolloin syntyi mm. lentokonemetallista sormuksia. Työvälineinä oli esim. linkkuveitsiä, jopa lyttyyn lyötyjä rautanauvoja. Kirjoituksessa korostetaan myös näiden puhdetöiden sosiaalista merkitystä, koti-ikäväkin unohtui, kun oli tekemistä. Perinnetyötä voidaan tehdä myös laulun voimalla, todetaan Pekka Salosen kirjoituksessa, joka kertoo Aikapojat-kuoron toiminnasta. Kuoron ohjelmisto koostuu pääosin sotiemme aikaisista lauluista ja vie siten myös omalta osaltaan tärkeää perinnettä eteenpäin.

Lehdet ovat jäsenille paikallistasolla tärkeitä tiedon jakajia, mutta totta kai kohentavat myös merkittävällä tavalla yhdistysten taloudellista tilannetta.

Marja Riukka

Historia jakaa Viron veteraanijärjestöt

Neuvostoaikana Virossa sanottiin jokaisen pikkupioneerin tietäneen, että sotaveteraani on se, joka toukokuun 9. päivänä tulee koululle, kilisee, kolisee ja ontuu... puhuu uroteoistaan Suuressa Isänmaallisessa Sodassa. Siitä, miten hän paljain käsin yksinään tuhosi tankkeja.

Veljeskansamme Viron lähihistoriaa – mukaan lukien sotahistoriaa – on maan uudelleen itsenäistymisen jälkeen vuonna 1991 valotettu määrältään yhä lisääntyvissä sotahistoriallisissa sekä muistelmateoksissa. Joutumisen kahden suurvallan jalkoihin ja vihdoinkin Neuvostoliiton miehittämäksi puoleksi vuosisataa on leimannut myös virolaisten sotaveteraanien toimintaa. Toisen maailmansodan ja erityisesti kylmän sodan rintamalinja on vahvasti edelleen olemassa. Yhtenäisyys, jonka sota rikkoi, ei ole palautumassa. Neuvostorajajäseninä palvelleita tyypitetään kommunisteiksi ja miehittäjiksi, Saksan puolella taistelleita natseiksi tai fašisteiksi, Suomessa taistelleita pidetään suhteellisen ”puhtaina poikina”. Tyypittelyt ovat häiritsevän räikeitä.

Neuvostomiehityksen aikana Saksan ja Suomen armeijojissa palvelleet olivat hiljaa eivätkä kertoneet omista sotaseikkailuistaan. Kymmenen vuotta sodan jälkeen se oli hengenvaarallista, paitsi perheen tai hyvien ystävien joukossa. He eivät olleet veteraaneja, vaan tavallisia ihmisiä, jos pelastuivat Siperian matkalta. Tuona aikana neuvostorajajäseninä veteraaneille annettiin mitaleita ja tukea sekä järjestettiin joka vuosi 9. toukokuuta marssit ja juhlat. Ne olivat yhteisiä kaikille kansallisuuksille. Yleistä vihanpitoa eri armeijoiden miesten välillä ei ollut. Yleisesti koko Viron kansa vihasi punaveteraaneja silloin, kun he olivat KGB:n tai miliisin asiamiehiä tai huonoja johtajia.

Uudelleen itsenäistymisen jälkeen puna-armeijan veteraanit jäivät syrjään. He eivät saa Virolta kunniaa eivätkä tukea. Virolaisten veteraanijärjestöihin heitä ei oteta, koska he palvelivat vihollisen armeijassa. He ovat tavallisia ihmisiä silloin, kun ovat solidaarisia Viron Tasavallalle. On kuitenkin sellaisia, jotka pitävät itsensä ”Viron vapauttajina fašismista” tai olivat kyydittäjiä. Tämä on kuitenkin kohta poistuva ongelma. Näihin kyydittäjiin kuului muun muassa entisen presidentin serkku Arnold Meri, jonka

toimia virolaisten kyydityksissä vuonna 1949 käsitellään parhaillaan oikeudessa.

Saksan armeijassa taisteli toisessa maailmansodassa lähes 80 000 (mukaanluettuna kodinturvajoukot), Neuvostoliiton armeijassa virolaisia oli jopa 45 000 ja Suomen armeijassa lähes 3500 virolaista. Niitäkin, jotka ehtivät palvella kaikissa näissä – ja vielä muuallakin – löytyy.

Veteraanijärjestöjen välinen jyrkkä jakolinja kulkee tänään joka tapauksessa neuvostorajajäseninä palvelleiden sekä muiden välillä. Heiveröiset yritykset yhtenäisyyden aikaansaamiseksi ovat olleet jokseenkin tuloksettomia. Yleinen piirre tämän päivän Virossa on veteraanijärjestöjen runsaus. Niiden yhteenlaskettu jäsenmäärä antaa asiasta virheellisen kuvan: on veteraaneja, jotka kuuluvat useampaan järjestöön sekä niitä, jotka eivät kuulu yhteenkään. Sotaveteraanien tarkkaa lukumäärää Virossa ei tiedä kukaan.

Niin Viron valtiovallan kuin myös ulkomaisten veljesjärjestöjen yhteistoimintaa tällainen järjestöllinen hajanaisuus häiritsee. Näin on varsinkin silloin, jos ei tiedetä tarkalleen, mistä järjestöstä on kysymys. Viron hallituksille veteraanijärjestöt ovat olleet eräänlainen ”kuuma peruna”, jota on vieritelty paikasta toiseen vältellen ja päätöksiä tekemättä.

Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti sitä, millaisia veteraanijärjestöjä Virossa tänä päivänä löytyy. Lukuisten järjestöjen nimet saattavat helposti johtaa harhateille. Valtio, jonka armeijassa taisteltiin, mainitaan Viron lisäksi vain yhden yhdistyksen nimessä – Suomi!

Perinteitä jo sadan vuoden takaa

Viron Vammautuneiden Sotilaiden Yhdistys (*Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühing, EVSÜ*) on Viron ylivoimaisesti vanhin veteraanijärjestö. Se perustettiin jo ennen Viron ensimmäistä itsenäisyyttä vuonna 1917 ensimmäisessä maailmansodassa Venäjän armeijassa vammautuneiden virolaisten ja heidän perheidensä auttamiseksi.

Viron Vapaustaistelijoiden Liiton jäseniä kesäkokouksessaan vuonna 2007.

Viron Vapaussodan jälkeen jäsenmäärä kasvoi huomattavasti ja yhdistyksen 10-vuotispäivänä jäseniä oli jo 5000. Mukaan tuli myös Venäjän – Japanin ja Venäjän – Turkin sodan veteraaneja. Yhdistykselle, jolla oli alayhdistyksiä Virossa kaikkiaan 14, kuului huomattava määrä muun muassa maataloja ja teollisuuskäinteistöjä.

Viron vuonna 1940 miehittänyt neuvostovalta likvidoi yhdistyksen ja takavarikoi sen omaisuuden. Yhdistys onnistui kuitenkin jatkamaan toimintaansa Saksassa. Siellä sen suurimmaksi saavutukseksi tuli aikaansaada yleismaailmallisten lahjoitusten avulla virolaisten sotainvalidien keskus eli asuintaloja Heidelbergin läheläle Schönau’hun. Ensimmäinen asuintalo valmistui vuonna 1959, toinen vuonna 1965.

Yhdistysperustettiin Virossa uudelleen vuonna 1992, jolloin sen peruskirja rekisteröitiin Viron sosiaaliministeriössä. Yhdistyksen varojen ja omaisuuden palauttaminen osoitautui paljon energiaa ja aikaa vaativaksi toimenpiteeksi, joka ei sujunut vaikeuksitta. Kun Saksassa olleet kiinteistöt oli saatu myydyiksi vuonna 1998, sai Viron yhdistys huomattavan määrän varallisuutta, joka on mahdollistanut muun muassa jokavuotisen tuen maksamisen jäsenille. Tallinnassa Tatari-kadulla ollut erittäin huonoon kuntoon neuvostoaikana päässyt talo palautettiin yhdistykselle, joka remontoi sen jälleen asialliseen kuntoon toimilokseksi.

EVSÜ:n jäsenmäärä on supistunut noin sadan paikkeille oltuaan vielä neljä vuotta sitten 149. Yhdistys ei kelpuuta

riveihinsä Puna-armeijan veteraaneja. Yhdistyksen puheenjohtaja **Jüri Teras** totesi haastattelussa vuonna 2004:

”Meidän yhdistykseemme kuuluvat ne vammautuneet sotilaat, jotka ovat menettäneet terveytensä taistellessaan kommunismia vastaan sodassa tai sotavankileirillä. Jäseniimme kuuluu niin entisiä sotilaita kuin myös metsäveljiä. Muutama entinen miliisi on yrittänyt soluttautua sisään, mutta me kontrolloimme miehet perusteellisesti.”

Jäsenistöön kuuluu etupäässä Saksan ja Suomen puolella taistelleita veteraaneja, vapaaehtoisen *Omakaitse*-järjestön entisiä jäseniä ja metsäveljiä. Järjestöön voivat sen peruskirjan mukaan kuulua myös Suojeluskunnan, poliisin tai rajavartiolaitoksen jäsenet, jotka ovat vammautuneet puolustessaan Viron etuja. Viime vuosina on mukaan hyväksytty myös nuoria virolaisia sotilaita, jotka ovat vammautuneet ulkomaanoperaatioissa Irakissa ja Afganistanissa tai rauhan ajan harjoituksissa. Heitä oli jäseninä toistakymmentä jokin aika sitten.

Saksan ja Suomen puolella taistelleet

Viron Vapaustaistelijoiden Liitto (*Eesti Vabadusvõitlejate Liit, EVL*) perustettiin Tartossa helmikuussa 1992. Yleismaailmallinen Viron Vapaustaistelijoiden Liitto oli perustettu USA:ssa jo vuonna 1960 yhdistämään USA:n, Kanadan, Australian, Saksan, Argentiinan ja Englannin virolaisveteraaneja. Ymmärrettävistä syistä toimin-

tamahdollisuuksia Neuvostovirossa ei ollut. EVL on Viron suurin, näkyvin ja tunnetuin veteraanijärjestö.

Työ Saksan puolella taistelleiden veteraanien yhdistämiseksi Virossa oli aloitettu jo vuonna 1990 ja se johti Vapaustaistelijoiden Liiton perustamiseen vuonna 1992. Tällä hetkellä EVL on tunnetuin ja näkyvin virolaisista veteraanijärjestöistä. Sillä on 17 pääasiassa maakunnallista alayhdistystä, joissa on jäseniä kaikkiaan noin kaksituhatta. Jäseniksi hyväksytään vain Saksan tai Suomen armeijoissa palvelleita. Virolaisia Suomen-poikia kuuluu jäseninä Vapaustaistelijoiden Liittoon, vaikka Suomen-pojat järjestönä eivät olekaan liiton alayhdistys.

Keväällä 1995 **Sven Ise** oli tehnyt kirjallisen esityksen vapaustaistelijoiden, Suomenpoikien ja EVSÜ:n yhdistämiseksi Viron Sotaveteraaniliitoksi (*Eesti Sõjaveteranide Liit*), joka edustaisi edellä mainittuja myös kansainvälisissä sotaveteraaniorganisaatioissa. Vapaustaistelijoiden Liitto ei kuitenkaan hyväksynyt esitystä, eikä Viron Sotaveteraaniliittoa perustettu. Ajatukset liiton puoluepolitisoinnista tyrmättiin niinkään. Viron valtiovallan suhtautuminen Vapaustaistelijoiden Liittoon on ollut silmiinpistävästi pidättyväinen. Vapaustaistelijoita, myöskään Suomen-poikia ei ole virallisesti tunnustettu vapaustaistelijoina, vaikka kunniaa ja tukea saadaankin. Tämä on osaltaan ruokkinut sitä väärinkäsitystä, jonka mukaan Viron ja Latvian Waffen-SS-joukoilla olisi ollut jokin kansallissosialistinen motiivi. USA:ssa ja Englannis-

sa tunnustettiin sodan jälkeen virolaisten taistelun oikeutus ja heidät vapautettiin sotavankileiriltä. Nürnbergin oikeudenkäynnin vartiomiehistönä olivat virolaiset!

Viron Vapaustaistelijoiden Liiton jokakesäisiä yleiskokouksia on pidetty vuodesta 1992 alkaen joka vuosi. Myös suomalaisia veteraaneja on kutsuttu viime vuosina osallistumaan, mutta käsittämätön ”jälkisuomettuminen” on estänyt tämän. Yleinen länsimaissa – Venäjästä puhumattakaan – vallitseva väärinkäsitys yhdistää virolaisten epätoivoisen taistelun vapautensa puolesta edelleenkin virheellisesti natsismiin. Omalaatuisena erikoispiirteenä Virossa syntyi pari vuotta sitten keskustelu siitä, pitäisikö Puna-armeijassa taistelleet tai jopa pahamaineiset hävityspataljoonalaiset lukea myös vapaustaistelijoiksi. Tämä käsitys sentään torjuttiin. Miehittäjäkö olisi pitänyt hyväksyä maan vapauden puolesta taistelijaksi?

Pelko länsimaiden väärinymmärtämiseen perustuvasta reaktiosta on saanut Virossa aikaan sen, että vapaustaistelijoiden tilaisuuksissa eivät esiinny sotilassoittokunnat, eivät käy valtion johtohenkilöt, eivät virkapukuiset palveluksessa olevat sotilaat... Kaikki vain sen takia, että ei vaivauduta ottamaan asioista selvää. Niin sanottu Lihulan patsas-kiista muutama vuosi sitten (2004) oli huonoa mainosta Vi-

ron silloiselle hallitukselle.

EVL:n hallituksen puheenjohtajana toimii **Gunnar Laev**. Liitolla on toimistonsa Tallinnassa Suojeluskunnan Pääesikunnan rakennuksessa. (www.hot.ee/vvliit)

20. Viron Krenatööridivisioonan Veteraanien Yhdistys (20. Eesti Relvagrenaderide Diviisi Veteranide Ühendus) perustettiin vuonna 2000 yhdistämään tässä suurimassa yhtenäisessä Saksan alaisessa virolaisessa joukko-osastossa palvelleita. Suurimmillaan tähän Waffen-SS:ään kuuluneeseen divisioonaan kuului syksyllä 1944 yli 11 000 virolaista. Divisioonan edeltäjiä olivat Viron Legioona ja Viron Vapaaehtoinen 3. SS-Prikaati.

Yhdistyksen puheenjohtajana on ollut vuodesta 2008 alkaen **Heino Kerde**. Jokavuotisena tapahtumana yhdistys on järjestänyt Sinimäkien taistelun vuosipäivän kokoontumisen, joka on saanut Virossa osakseen runsaasti huomiota. Yhdistys ei kuulu Viron Vapaustaistelijoiden Liittoon, vaan toimii yhteistyössä sen kanssa. (osa EVLa)

Suomen Sotaveteraanien Viron Yhdistys (Soome Sõjaveteranide Eesti Ühendus, SSEÜ) perustettiin vuonna 1992. Ensimmäinen kokous Suomessa palvelleiden toiminnan elvyttämiseksi pidettiin vielä neuvostoajan lopulla maaliskuussa 1989 Tartossa ja toinen vuonna 1990 Lönnrot-seuran nimellä. Puheenjohtajana on vuon-

na 2008 **Uno Järvelä**, tunnettu kuoromies. Kunniapuheenjohtajia ovat Suomessakin hyvin tunnetut veteraanit **Sven Ise** ja **Raul Kuutma**.

Suomen armeijassa palveli Jatkosodan aikana kaikkiaan noin 3400 virolaista. Heistä pääosa palveli JR 200:ssa, yli 400 laivastossa ja pienempi osa suoraan Päämajan alaisissa joukoissa ja laitoksissa. Kaatuneita oli sodassa kaikkiaan 336 (Norjassa 1, Suomessa 181, Virossa 131, Saksan armeijassa 19 ja neuvostoarmeijassa 49). Sodan jälkeen tapettiin vielä 57 metsäveljeä ja 103 kuoli vankeudessa. Maailman Veteraanijärjestössä Suomen-pojat on ollut edustettuna Suomen Sotaveteraaniliiton kautta.

Suomessa palvelleita virolaisia kutsutaan Suomen-pojiksi (siis EI Suomi-pojiksi). Heidän lukumääränsä Virossa on noin 200. Suomen-poikien yhdistykset toimivat myös Kanadassa, USA:ssa ja Ruotsissa. Keskeistä toiminnassa on ollut veteraanien kuntoutus sekä sosiaalinen toiminta huolehtimalla jäsenien lisäksi mm Suomen-poikien leskistä.

Suomen merivoimissa sodan aikana palvelleet Suomen-pojat perustivat vuonna 1992 **Suomen Merivoimissa Palvelleiden Virolaisten Killan** (Soome Mereväes Teeninud Eestlaste Gild, SMTE Gild), joka oli osa SSEÜ:tä. Sen toiminta päätettiin kuitenkin lakkauttaa vuonna 2007 jäsenten ikäännyttyä ja toiminnan vähetessä. Suomen-

Virolainen kaukopartio Vaasenissa 1942 Suomen asepuvussa. (Partio tuhoutui myöhemmin kokonaan Itä-Karjalassa).

poikien perintöä vaalii Virossa **Suomen-poikien Perinneyhdistys** (Soomepoiste Pärimusühing). Sen puheenjohtajana on **Mati Blumfeldt** ja toimisto sijaitsee Viron Suojeluskunnan Pääesikunnan rakennuksessa, kuten EVL:n toimistokin. Tietoja Viron Suomen-pojista on internet-osoitteessa www.hot.ee/soomepoisid.

Suomessa toimivaa perinneyhdistystä johtaa **Seppo Lahela**. Yhdistyksen toiminnan ydin on edelleen Suomen-poikien terveyden ja toimeentulon turvaamisessa.

Virolaisille Suomen-pojille tarkoitettu apu ja yhteistyö kanavoituu juuri perinneyhdistyksien kautta. Rahallinen ja muu tuki Suomesta Suomen-pojille on ollut merkittävä. Ei ole lainkaan ihmeteltävää, että muissa virolaisissa veteraaneissa tämä asiantila on ajoittain herättänyt kateutta, kun Viron

valtio on muuten ollut melko kylmä veteraaneja kohtaan.

Viron entisiä metsäveljiä, sodan ja rauhan aikana miehittäjää vastaan sissisotaa käyneitä, edustaa **Viron Entisten Metsäveljien Liitto** (Eesti Endiste Metsavendade Liit). Liiton pääpaikka on Tartossa. Liiton viimeinen yleisvirolainen kokous pidettiin vuonna 1999 Kautlassa. Toiminnan painopiste on ollut oman historian aikaansaamisessa.

Kaikkiaan sodan aikana tai sen jälkeen 1950-luvulle saakka toimi metsäveljinä arviolta jopa 30 000 virolaista miestä ja naista. Suurimmillaan heitä oli 1940-luvun loppupuolella yhtä aikaa noin 15 000. Tietoja metsäveljien toiminnasta, myös nykyisestä, on internet-osoitteessa www.laidoner.ee/projektid/5/.

Neuvostoarmeijassa palvelleiden järjestöjä

Puna-armeijaan, sittemmin neuvostoarmeijaan kuuluneiden virolaisten veteraanien keskusjärjestönä toimii **Viron Veteraaniorganisaatioiden Liitto** (Eesti Veteranide Organisatsioonide Liit). Järjestön jäsenmäärää ei ilmoiteta, mutta tiedetään, että Virossa asuu vielä arviolta noin 8000 Puna-armeijan veteraania. Liitto vaalii näkyvästi Neuvostoliiton Suuren Isänmaallisen Sodan muistoa ja se järjesti myös aikaisemmin kiistellyllä Pronsisoturi-patsaalla toukokuun 9. päivänä pidettyjä seremonioita, jotka ymmärrettävästi ärsyttivät virolaisia. Liittoa johtaa **Karl Velts**. Siihen kuuluu liiton ilmoituksen mukaan 30 alueellista organisaatiota ja kymmenen yhdistystä. Saksan puolella taistelleiden järjestöjä tähän liittoon ei kuulu.

Vaikka puheenjohtaja toteaa, että hänen liittonsa puoltaa sovintoa Saksan armeijassa palvelleiden ja entisten metsä-

Matkalla Tarton rintamalle Saksan asepuvussa vuonna 1944.

veljien kanssa, on tämä jäänyt toteutumatta. Sopua ei suinkaan ole edistänyt puheenjohtajan julkinen toteamus, jonka mukaan Viron vapaustelijoitten palkitseminen Viron itsenäisyyspäivänä (24.2) on ”natsipropagandaa valtiollisella tasolla”!

Veteraaniorganisaatioiden Liiton toimintaan kuuluvat lähitulevaisuudessa muun muassa

- Leningradin piirityksen päättymisen 65-vuotispäivän juhla 29. tammikuuta 2009 ja
- Tallinnan ”vapauttamisen” vuosipäivä 22. syyskuuta 2009 sekä
- Voiton päivän 65-vuotisjuhlallisuudet 9.5.2010.

Puna-armeijan virolaisissa armeijakunnissa (aluksi 22. Viron Alueellinen Armeijakunta, myöhemmin 8. Viron Armeijakunta) palveli kaikkiaan vuosien saatossa noin 45 000 sinne liikekannallepanoissa otettua virolaista. Näiden veteraanien järjestönä on **Virolaisen Armeijakunnan Veteraanit** (*Eesti Laskurkorpuse Veteranid*). Järjestöllä on alueelliset yhdistyksensä, muun muassa Virolaisen Armeijakunnan Tallinnan Klubi (*Eesti Laskurkorpuse Tallinna Klubi*).

Tarton Veteraanijärjestö (*Tartu Veteraniorganisatsioon*) perustettiin vuonna 1992. Siihen kuuluu vain Virossa asuvia Venäjän kansalaisia. Järjestön jäsenmäärä on vähäinen, noin 80 ja sitä johtaa **Aleksandr Arutin**.

Järjestön huolenaiheena on ollut se, että Venäjän valtion tuki ei ulotu ulkomailla asuville kansalaisille. Arutinin käsi-

tyksen mukaan Venäjällä asuvien veteraanien elämä on paremmin turvattu varsinkin eläkkeiden ja työvuosilaskennan osalta.

Veteraanijärjestö eivät koske ainoastaan toisen maailmansodan aikana sotapalveluksessa olleita. Oma erikoisuutensa Virossa on neuvostoarmeijan Afganistanin operaatioon (1979-1989) osallistuneiden järjestö **Aseveljien Yhdistys** (*Võitlusvendluse Ühing Relvavendlus*). Järjestö on virallisesti ”Afganistanin, paikallisten sotien ja sotilaallisten konfliktien sekä asepalveluksen veteraanien järjestön ”Aseveljeys” Viron yhdistys”.

Virossa asuneita osallistui Afganistanin miehityssotaan kaikkiaan 1652, joista kaatui 36 – heistä syntyperältään virolaisia 16.

Aseveljien Yhdistys perustettiin vuonna 1997 ja sen Tallinnan alaosasto vuonna 2004. Yhdistyksen puheenjohtajana on **Karl Paks**. Jäsenmääränsä yhdistys ei ilmoita internet-sivuillaan (www.relvavendlus.ee). Toiminta on ollut suhteellisen vilkasta mm. erilaisten koostumusten muodossa.

Saavuttamaton yhtenäisyys

Ainoa virolainen veteraanijärjestö, johon kuuluu niin Saksan kuin Neuvostoliiton puolella taistelleita on **Viron Rintamamiesten Yhdistys** (*Eesti Rindemeeste Ühendus*). Tämä järjestö perustettiin vuonna 1995 tarkoituksenaan yhdistää kaikkia virolaisia veteraaneja osapuolesta riippumatta. Tässä suhteessa tulokset ovat olleet laihaanlaiset. Yhdistykseen

Virolaisen armeijakunnan paluu Tallinnaan Neuvostoliiton asepuvussa toukokuussa 1945.

kuuluu enää noin 150 jäsentä, joista pääosa on palvellut Puna-armeijassa.

Rintamamiesten Yhdistyksen puheenjohtajana on **Ilmar Haaviste**, itse Saksan puolen mies, joka taisteli Waffen-SS:n 20. Virolaisessa Divisioonassa. Hän toteaa mm että

”Rintamalinjat häviävät ihmisistä vaivalloisesti. Tämä sota loppuu vasta viimeisten miesten kuoltua.”

Haavisten pyrkimykset poistaa jännitteet Neuvostoliiton ja Saksan armeijoissa sekä metsäveljinä taistelleiden väliltä ovat tuottaneet melkoisen laihon tuloksia. Mutta jotakin sentään. Vuonna 1999 avattiin Tallinnassa Peeterburin (Pieterin) maantien varteen ns. Juriyön puisto, johon pystytettiin muistomerkki kaikille toiseen maailmansotaan osallistuneille virolaisille. Veteraaneja yhdistäväksi tekijäksi tästä ei kuitenkaan ollut. Euroopan voitonpäivänä 8. toukokuuta muistomerkillä pidettävään tilaisuuteen osallistuvat pääasiassa vain yhdistyksen omat jäsenet. Niin Viron puolustusvoimat kuin Tallinnan kaupunkikin ovat tukeneet Juriyön puiston tapahtumia.

Merkittävää on se, että ainoana virolaisena veteraanijärjestönä Rintamamiesten Yhdistys kuuluu Euroopan Sotaveteraanien Liittoon (CEAC), joka edustaa Euroopassa kaikkiaan noin 600 000:aa sotaveteraania. Kesällä 2008 Tallinnassa pidettiin liiton konferenssi, jossa osallistujia oli 14 maasta. Puheenjohtaja Haavisten mukaan *”on ilmeisesti liioiteltua, että olisimme nyt ystäviä, mutta emme myöskään ole enää*

toistemme vihollisia”. Tilaisuuteen toi tervehdyksensä myös Viron puolustusministeri **Jaak Aaviksoo**. Yhtenä tuloksena aikaansaatiiin julkilausuma, joka rinnastaa natsismin ja stalinistisen kommunismin.

Rintamamiesten Yhdistyksen hankkeena oli syksyllä 2008 saada sijoitettua Tallinnan Olevisten kirkkoon korkokuva toisessa maailmansodassa kaatuneiden virolaisten muistoksi. Korkokuvulle, jossa esiintyy sotilas Suomen, Puna-armeijan ja Saksan asepuvussa, etsittiin paikkaa kaksitoista vuotta. Hanke ei lopulta kuitenkaan toteutunut.

Yhteistyötä yritetään

Viron sotaveteraanien kannalta on merkittävää luonnollisesti heidän yhteiskunnallinen hyväksymisensä. Yhteiskunnallista ja kansallista yhtenäisyyttä edistämään on Virossa perustettu **Demokraattis-Kansallisten Voimien Yhteistyökamari** (*Demokraatlik-Rahvuslike Jõudude Koostöökoda*). Yhteistyökamariin kuuluu kaikkiaan 15 järjestöä, veteraanijärjestöistä EVSÜ, EVL ja Suomen Sotaveteraanien Viron Yhdistys – ei siis Neuvostoliiton puolella taistelleiden järjestöjä. Poliittisista puolueista tähän kuuluvat Viron Kristillisdemokraatit (ei edustusta parlamentissa), Isämaan ja Res Publican Liitto (parlamentin 3. suurin puolue) sekä Maamiesten Kokous. Muita järjestöjä ovat mm Viron Reserviupseeriliitto sekä Suomen-poikien Perinneyhdistys sekä vainojen kohteeksi joutuneiden Memento Liitto.

Yhteistyötä tämä yhteistyökamari luonnollisesti voi edistää. Kansalliseen yhtenäisyyteen on kuitenkin vielä matkaa

jo senkin vuoksi, että vain osa veteraanijärjestöistä ja poliittisista puolueista on siinä edustettuina.

Virolaisen sotaveteraanitoiminnan ylittämätön ongelma on epäilemättä hajanaisuus, joka puolestaan on vaikuttanut siihen, että Viron valtiovalta suhtautuu veteraaneihin kovin alentuvasti. Lisäksi veteraanien viralliset kansainväliset yhteydet ovat jääneet kovin niukoiksi hajanaisuuden ja järjestöjen kaupan edustuksellisuuden takia. Viron kohtalo toisessa maailmansodassa heijastuu vieläkin jyrkkänä tämän päivän veteraanitoiminnassa. Historian ja sen tulkintojen muuttaminen vaikuttaa mahdottomalta. Voisiko Suomi kuitenkin laajentaa veteraaniyhteistyötään Virossa? Ehkä siihen olisi jo aika.

Eero Riuttala

Kirjoittaja on eversti evp., joka on työskennellyt useita vuosia Viron maanpuolustukseen liittyvissä asioissa mm Suomen Pääesikunnan Viro-projektissa sekä tulkkina ja kääntäjänä.

LÄHTEITÄ:

Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühing 1917/2007 (Tallinn 2007)
Noormets, Nõmm, Õun... etc: Korpusepoisid (Tallinn 2007)
Mart Laar: Eesti Leegion sõnas ja pildis (Tallinn 2008)
Arro, Kallas, Rent... etc: Tallinna Vabadusvõitlejad (Tallinn 2006)
Heino Relvik: Mereväe soomepoisid (Tallinn 2003)

Postimees- ja Eesti Päevaleht- sanomalehtien ao. artikkelit 2004-2008

Kaitse Kodu 1/2008
Gunnar Laev: Viron Vapautustaistelijoiden Liitto (esitelmä 25.8.2008 Tallinnassa)
Tekstissä mainitut internet-sivut

Pidä kuulokojeesi puhtaana!

HADEO puhdistusliinat
kuulokojeelle
7,50 € / 30 kpl

Hadeo on edullinen ja tehokas tuotevalikoima kuulokojeen puhdistukseen ja kuivaukseen. Valikoimasta löydät tuotteet kaikille kuulokojetyypeille.

Myynti ja markkinointi
KUULOHANSA
Soidintie 8, 00700 Helsinki
www.kuulohansa.fi, p. 09-345 5300

PR-Trukit Oy Kemi	 www.ercoma.fi	Suomen Vibrakone Oy Kerava
Tilitoimisto Ordent Oy Kerava	Asfaltti Center Oy Kerava	Metsäpalvelu Turunen Oy Keskijärvi
Kesälahden Maansiirto Oy Kesälahti	Kiimingin Eristys Kiiminki	Heti-Sähkö Oy Kirkkonummi
Lattia-asennus Leinonen Ky Kitee	MK Isotalo Ky Kiukainen	Kone&Laiteasennus Pekka Olkkonen Klaukkala
 www.aholatransport.fi	Kometko Oy Konnevesi	OT-Yleispalvelu Kotka
Mattila Kouvola Oy Kouvola	MP-Huolto J.Liuku Kristiinankaupunki	LVI-Savo Mara Oy Kuopio
Kuopion Talokeskus Oy Kuopio	Laskenta Salolahti Oy Kuopio	Rakennuspalvelu Heikki Hiltunen Ky sillanrakennustyöt Kuopio
Europinta Oy Rukatunturi	www.peltikate.com	Rakennusurakointi J.Häkkinen Oy Kyröskoski
Jokke Pet Oy Kälviä	LSK Electrics Oy Lahti	Insinööritoimisto Honkanen&Huumonen Oy Lahti
Renor Oy Lahti	Huoltopalvelu Leppänen Oy Lahti	www.karirakenne.fi
Renot Oy Lahti Puh. 045-134 7475	Luxtiimi Oy Lahti www.luxtiimi.fi	Lahden Pultti ja Työkalu Oy Lahti
Lahden Vientipakkaus Ky Lahti	Skandinaviska Träimport Oy Ab Lahti	Valtapiinnoite Oy Lahti
Bekset Oy Lahti	Sora ja Kallio Heinonen Ky Laitila	Kuljetusliike Laurell Oy Lammi
Kaivinkoneyhtymä Lindholm Oy Lapinjärvi	Kuljetus Jari Laine Lappeenranta	Severa Oyj Lappeenranta
Termorak Oy Lempäälä	Metweld Ky Leppävirta	Kuorma-autoilija Matti Vainio Lieto

Teknologiavienti Venäjälle alkoi jo 1920-luvulla

USA:n massiivinen apu jäi vaille kiitosta

Yhdysvallat purki Versaillesin rauhan 1919 jälkeen sotavalmiutensa lähes täydellisesti – laivastoaan lukuun ottamatta. Halu pysytellä tulevien konfliktien ulkopuolella oli edelleen voimistunut sodan kokemusten myötä. Vuonna 1937 säädettiin puolueettomuuslaki, joka muun muassa kielsi aseiden myynnin sotaikäyville maille. Sodan sytyttyä syksyllä 1939 myyntikiellosta luovuttiin Englannin ja Ranskan auttamiseksi. Samalla siirryttiin soveltamaan cash-and-carry -periaatetta. Tarvikkeet oli maksettava käteisellä ja ostajan oli itse huolehdittava kuljetuksista. Yhdysvallat luovutti syyskuun 1940 alussa ”yliäämävarastoista” tukikohtien perustamiseksi vasta Britannialle viisikymmentä ensimmäisen maailmansodan aikaista hävittäjälästä turvaamaan saatteita.

Demokratian asevarasto

Keväällä 1941 säädettiin lainaus- ja vuokrauslaki, H.R. 1776 Lend-Lease Act, jonka piiriin tulisi jatkossa kuulumaan myös Neuvostoliitto. Lain symbolinen numero 1776 viittaa Yhdysvaltain itsenäisyysjulistukseen. Lain mukaan sotamateriaalia voidaan toimittaa maihin joiden puolustuksen katsotaan olevan elintärkeää Yhdysvalloille. Kaikkiaan neljäkymmentä valtiota tulisi tuota apua saamaan. Leijonan osan – noin kaksi kolmasosaa – siitä saisi Brittiläinen Imperiumi Neuvostoliiton osuuden ollessa noin neljäsosan luokkaa laskutavasta riippuen. Lakiin sisältynyt ajatus periä annettusta avusta maksu tai saada luovutettu kalusto aikanaan takaisin, tulisi jättämään kutakuinkin kuolleeksi kirjaimiksi.

Saksa hyökkäsi 22.6.1941 Neuvostoliittoon. Kaksi päivää operaatio Barbarossan alkamisesta presidentti Franklin D. Roosevelt ilmoitti: ”Tulemme antamaan kaiken saatavissa olevan avun Venäjälle.” Apu Moskovalle asetettiin ensisijalle ja se tulisi olemaan ehdotonta. Avunanto käynnistyi syksyllä 1941, joskin vasta vuoden 1942 kuluessa se kasvoi massiiviseksi tavaravirraksi. Varsinaisesti sodan osapuoleksi maa tuli Japanin hyökätessä 7.12.1941

Pearl Harboriin ja Saksan julistettua sodan USA:lle.

Yhdysvaltain vauraus, teknillinen tietämys, mahtava teollisuus ja suuret raaka-ainevarat sekä sijainti vihollisten ulottumattomissa mahdollistivat nopean varustautumisen. Merkittävää osa siinä oli suurella autoteollisuudella. Helmikuusta 1942 alkaen sen tuotantolinjoilta tuli kuorma-autoja, jeepejä, puolitelautoja, hyökkäysvaunuja, lentokoneita, dieselmootoreita, aseita jne. Ampumatarvikkeissa tarvittavien räjähdysaineiden riittävyyden takasi suuri kemianteollisuus. Kehittynyt elintarviketeollisuus puolestaan tuotti säilykkeitä, erilaisia kuivattuja elintarvikkeita sekä tiivisteitä.

Telakoilla rakennettiin paitisi sota-aluksia myös kuljetusaluksia, joita koottiin osin alihankkijoiden tekemistä osista liukuhihnaperiaatteella. Rintarinnan tehdyistä lastialuksista aina valmis alus työnnettiin mereen kylki edellä. Pääosa niistä oli 10 500 tonnin Liberty-luokan laivoja, joita tehtiin 2 710 kappaletta.

Teknologian vienti

Aikoinaan jo Vladimir Lenin oli ymmärtänyt Neuvosto-Venäjän teollistamiselle olevan ratkaisevan tärkeää uusimman

tekniikan hankkimisen. Niinpä jo 1920-luvulta lähtien oli ostettu lukuisilta amerikkalaisilta suuryhtiöiltä jenkkiemyöntämillä luotoilla patenteja, koneita, laitteita ja kokonaisia tehtaita

Teräs- ja alumiinituotannon sekä lentokoneteollisuuden kehittämisessä jenkkiä panos lienee ollut kaikkein merkityksellistä. Myös Venäjän autoiteollisuus hyötyi merkittävästi yhteistyöstä. Fordin kanssa tehtiin 1929 sopimus Gorkin autotehtaasta, jonka tuotanto seuraavan vuosikymmenen lopulla kohosi 80 000-90 000 kuorma-autoon vuodessa. Suuren Zis-tehtaan modernisoinnin suorittivat myös amerikkalaiset.

Vuosisadan kaupaksi on kutsuttu amerikkalaisen insinööri Cristien nopean panssarivaunun lisenssin myymistä. Kaupan on väitetty nostaneen Neuvostoliiton panssarikehittelyn kärkeen. Jatkossa kehitys kulki nopeiden BT-vaunujen kautta T-34 panssariksi.

Myöskään lend-lease -avun puitteissa amerikkalaiset eivät juuri salanneet huipputekniikkaansa ja uusimpia tuotteitaan. Venäläisten kiinnostusta osoittavat pitkät tilauslistat, joissa on luettelotuna lukemattomia teknisiä artikkeleita, joiden sa-

laisuuksiin he halusivat perheä. Rooseveltin päättämä ”ehdoton apu” edellytti lähes kaiken pyydetyn toimittamista sen enempää tarvetta kuin käyttöäkään kyselemättä.

Lännen laivoilla perille

Hitlerin hyökkäyksen alkumenestys sai Josif Stalinin vaatimaan välittömästi toisen rintaman avaamista läntisessä Euroopassa. Vaihtoehtoisesti neuvostohallitus vaati 25–30 divisioonan apujoukon lähettämistä joko Arkangelin tai Persian kautta. Reaalisia mahdollisuuksia vaatimusten toteuttamiseen ei tuolloin ollut. Sen sijaan ensimmäiset pohjoista reittiä käyttäneet alukset saapuivat syksyllä 1941.

Vajaa neljäsosa avusta - 4,4 miljoonaa tonnia - rahdattiin pohjoista reittiä Murmanskiin ja Arkangeliin. Reitti oli lyhyin ja vaarallisin. Jäämerellä saatueita ahdistelivat vihollisen ilmavoimat sekä sukellusvenet ja pintalaivasto. Venäläisten lupamaa ilmasuojaa ei koskaan saatu. Kaikkiaan 40 saattuetta, joissa yhteensä oli 780 alusta, käytti tuota reittiä. Pohjolan yöttömässä yössä kesällä 1942 purjehtinut saattue PQ 17 kärsi suurimmat tappiot menetettyään 34 aluksesta 23.

Turvallinen, mutta paljon

aikaa ja kapasiteettia vaativa oli Afrikan eteläkärjen kiertävä Persianlahden reitti. Englanti ja Neuvostoliitto miehittivät Persian elokuussa 1941. Amerikkalaisten toimesta maan rautaverkko ja satamat uudistettiin. Muun muassa perustettiin kolme tehdasta kokoamaan tuotuja kuorma-autoja. Kaikkiaan Persian kautta avusta tuotiin lähes 4,7 miljoonaa tonnia eli neljäsosa.

Suurin tavaravirta tuli Vladivostokin kautta – yhteensä 9,2 miljoonaa tonnia eli 47 prosenttia. Neuvostoliiton ja Japanin välinen puolueettomuussopimus esti reitin käyttämisen sotatarvikkeiden kuljettamiseen. Vain siviilitarvikkeiksi luokitellun avunkuljetukset olivat mahdollisia. Koska Japanin sodan takia jenkit eivät voineet itse hoitaa kuljetuksia, he ratkaisivat asian ”lippua vaihtamalla” ja luovuttivat tarvittavat alukset venäläisten käyttöön.

Avun perille toimittamisessa käytettiin myös kahta merkitykseltään vähäisempää vesireittiä. Alaskasta rahdattiin apua myös koillisväylää myöten kesäaikaan Pohjois-Siperian jokisuiden satamiin. Lisäksi Mustanmeren kautta avattiin tammikuussa 1945 lyhytaikaiseksi jäävä avustusreitti.

Oma lukunsa olivat lentokonetoiimitukset. Noin kahdeksantuhatta konetta luovutettiin venäläisille Alaskan Fairbanksissa, josta ne lennettiin Siperian läpi rintamille. Murmanskin ja Arkangelin kautta laivattiin toistatuhatta hävittäjää ja runsaat parisataa muuta konetta. Meritse Persian kautta tuotiin viitisentuhatta konetta, joista alle tuhat kaksimootorista pommikonetta lennettiin USA:sta Brasilian ja Afrikan kautta Persiaan ja edelleen Neuvostoliittoon.

Kuinka paljon on paljon?

Neuvostoliiton saaman avun arvoksi on laskettu 11,047 miljardia dollaria (vrt. maamme sotakorvaukset 300 miljoonaa vuoden 1938 dollaria). Jonkinlaisen kuvan tuosta jättiläismäisestä tavaravirrasta voi saada tarkastelemalla toimitetun materiaalin määriä.

Seuraavaan luetteloon on poimittu eräitä lukumäärätietoja, jotka on esitetty useamassa lähteessä yhtäpitävästi,

Pohjoista reittiä Atlantin ja Jäämeren kautta Murmanskiin ja Arkangeliin purjehti 40 saattuetta, joissa oli yhteensä 780 alusta. Vajaa neljäsosa tonneissa mitatusta avusta kuljetettiin Jäämeren kautta. Kaikkiaan apua rahdattiin meritse 2 660 laivanlastia.

Amerikkalaiset tuottivat liukuhihnaperiaatteella uskomattomat määrät sotatarvikkeita. Esimerkiksi lentokoneita tehtiin 240 000 kappaletta. Määrä vastasi 52 prosenttia sotaan osallistuneiden maiden - sekä liittoutuneiden että akselivaltojen – yhteen laske-
tusta tuotannosta.

USA:n teollisuuden siirrettyä tuottamaan sotatarvikkeita tuotantomäärät olivat ennen näkemättömiä. Muun muassa sotavuosina valmistettiin yhteensä 260 000 tykkiä, 101 000 panssarivaunua ja 2 200 000 sotilasajoneuvoa.

kuitenkin esittäen luvut pienistä eroista johtuen sadan kapaleen tarkkuudella: 375 800 kuorma-autoa, 51 500 jeepiä ja 35 200 moottoripyörää. Jenkkien sotilasajoneuvojen on sanottu ”nostaneen puna-armeijan pyörille”. Kuorma-autot olivat pääosaltaan kolmiakselisia, kaikilla pyörillä vetäviä ja maastokelpoisia. Lisäksi ne soveltuivat hyvin tykinvetäjiksi. Venäjän kuorma-autojen tarpeesta avun lasketaan kattaneen kolme neljäsosaa. Miljoona-armeijoiden nopea liikuteltavuuden kannalta kuljetuskaluston lisäksi avainasemassa olivat viestiyhteydet joihin tarvittavaa kalustoa oli runsaasti venäläisten toivomuslistoilla. Esimerkiksi tarvittavista radiolaitteista lähes yhdeksän kymmenestä saatiin USA:sta.

Edelleen toimitettiin 7 100 panssaria, 14 800 lentokonetta, 1 900 höyryveturia (sekä 66 dieselveturia) ja erilaisia rautatievaunuja 11 100. Jenkkien tyydyttyä uusien veturien tarpeen, veturitehtaat voitiin ottaa sotateollisuuden käyttöön. Venäläiset valmistsivat itse 1942-1945 alle sata veturia.

Jättiläismäiset 4 478 000 tonnin elintarviketoimitukset muodostivat noin neljäsosan avustusten tonnimäärästä. Niistä olisi riittänyt puoli kiloa päivittäin kuudelle miljoonalle puna-armeijalaiselle koko sodan ajalle. Saappaita puna-armeija sai runsaat 15 miljoonaa paria jne. Öljytuotteita apuun sisältyi 2 671 000 tonnia. Erityisen tärkeitä olivat korkeakantaanisen lentokonebenssiinin toimitukset. Kaikkiaan on arvioitu saadun lentokonebenssiinin kattaneen lähes

kolme viidesosaa kokonaistarpeesta. Edelleen terästä viettiin 2 300 000 tonnia ja alumiinia 229 000 tonnia. Tuo alumiinimäärä kattoi Neuvostoliiton lentokoneiteollisuuden kahden vuoden tarpeen. Kokonaisten tehtaiden koneistot muodostivat suurimpia lähetettyjä kokonaisuuksia, joista mainittakoon kaksi kuorma-autotehdasta, autorengastehdas sekä useita öljypuhdistamo- ja voimalaitoskoneistoja.

Oma lukunsa ovat ne avun toimittamiseen liittyneet kustannukset, joita ei edes kokonaiskustannuksiin ole laskettu mukaan. Tällaisia ovat muun muassa investoinnit Persiaan, saattueissa menetetyt kauppa- ja sotalaivat, USA:sta Kanadan läpi Alaskaan rakennettu lähes 2 500 kilometrin mittainen valtatie ine.

Jättiavun vähättely

Edes julkista kiitosta Yhdysval-
lat ei koskaan saanut Neuvos-
toliitolle antamastaan avusta
vaikka Stalin Teheranin kon-
ferenssissa 1943 Rooseveltin
ja Churchillin tavatessaan ko-
rostikin avun oleva ehdotto-
man välttämätöntä. Ylipäättä-
sä neuvostojulkisuus vaikei
avusta sodan kestäessä. Myös
amerikkalaisten pyrkimykset
saada tietoja avun käytöstä tor-
juttiin erilaisin verukkein tai
yksinkertaisesti vaikeanemalla.

Pari vuosikymmentä myöhemmin marsalkka Grigori Zukov kiinnitti huomiota amerikkalaisten kuorma-autojen suureen merkitykseen tykistön ja joukkojen siirroissa sekä keskityksissä. Esimerkiksi kesällä 1944 saksalaisten Keskustan armeijaryhmän murskanneilla neljällä venäläisellä armeija-

ryhmällä, ”rintamalla”, lienee ollut käytössään yhteensä yli 60 000 jenkkiuorma-autoa.

Erityisesti ”kylmän sodan” aikana avun merkitystä vähäteltiin. Se leimattiin merkitysettömäksi ja kehnolaatuiseksi. Väitettiin, että sitä tahallaan viivytetyn – edes luvattuja vähäisiä määriä ei ollut saatu.

Puolueettomat tutkimukset jättiläismäisen lend-lease-avun merkityksestä Neuvostoliiton sotamenestykselle edellyttäisivät entisten neuvostoarkistojen kätköissä olevan aineiston käyttöä. Sopii vain toivoa, että se on mahdollista. Jatkotutkimusten tarve avun merkityksen arvioinnin osalta on mitä ilmeisin.

Antti Hannula

Kirjallisuutta:

Herring, Georg C. Jr.: *Aid to Russia 1941-1946*. New York 1973.

Jones Robert Huhn: *The Roads to Russia. United States Lend-Lease to the Soviet Union.* University of Oklahoma Press 1969.

Saarialho, Antti: Yhdysvaltain lenda-
lease -apu Neuvostoliitolle toisessa
maailmansodassa. Sotahistorial-
linen Aikakauskirja 26. Jyväskylä
2007.

Schlauch, Wolfgang: Rüstungshilfe der USA 1939-1945. Koblenz 1985.

van Tuyll, Hubert P.: Feeding the Bear. American Aid to the Soviet

Union 1941-1945. West Port. Conn.
1989. *Teoksessa pohditaan myös ti-*

lastoaineiston kirjavuuden sekä neuvostotietojen vähäisyyden tutkijoille

tarjoamista haasteista. Ryhmittelyt, lukumäärä- ym. tiedot saattavat ero-

ta toisistaan huomattavasti. (Esim. Venäjän saattueiden rahtilaivatap-

piot: 77, 85, 96.) Avun arvoa lasket-
taessa syntyy merkittäviä eroja sen

mukaan onko kaikki kustannukset otettu huomioon vai ei. Oma lukunsa on, mikä on kassan tilanne "liiketoiminnan lopussa".

sa ovat erilaiset oheis- ja laskennalliset erät sekä vastikkeet.

Kuntoutusta vankalla kokemuksella, tutusti ja turvallisesti

Rokua Health, Kuntokeskus Rokua

Kuntoraitti 2, 91670 ROKUA
TKL II ja III asiakkaille:
Laitoskuntoutus
Avo- ja päivä kuntoutus, myös kotikäynnit

Rokua Health. Kuntokeskus Kaiaani

Koskitie 1, 87200 KAJAANI, p. 08 6164 200
TKL III asiakkaille:
Avo- ja päiväkuntoutus, myös kotikäynnit
Laitoskuntoutus

Rokua Health, Kuntokeskus Oulun

Kajaanintie 48 C, 90220 OULU,
p. 020 7819 276
TKL III asiakkaille:
Avokuntoutus, myös kotikäynnit

Rokua
• health

**Hammas-, suu- ja
leukasairauksien
tutkimus- ja
hoitokeskus
Tullintorilla**

**Oletko kyllästynyt
irtoaviin proteeseihin?**
Jo kahdella keinojuurella löysät
alaproteesit pysyviksi.
Kysy lisää implanttihoidoista!

- Nukutushammashoito
- Pelkopotilaiden hoito
- Yleishammashoito
- Oikomishoito
- Suuhygienistipalvelut
- Hammaskiven poisto
- Purentahäiriöiden hoito

- Protetiikka
- Implantit
- lenssitaudit
- Hammaskirurgia
- Röntgentutkimukset
- Valkaisuhoito
- Viisaudenhampaiden leikkaukset

(03) 3124 6600 www.tullinsuu.fi

Hammareninkatu 2 B, 33100 Tampere tullinsuu@tullinsuu.com

Talvisodan taittumaton Taipale

Talvisodan alettua marraskuun viimeisen päivän aamuna 1939 Taipale oli jopa päivittäin lehdistön uutisaihe otsikolla ”Hyökkäykset Taipaleessa lyöty takaisin!” Se osoittaa, että Taipaleen puolustus kesti taittumatta koko talvisodan ajan. Sen kunniaksi Yrjö Jylhä kirjoitti Kiirastulensa, jonka upein runo mielestäni on ”Kaivolla”.

Sodan alkaessa Taipaleen lohkoa puolusti eversti Viljo Kauppilan komentama keski-suomalaisista perustettu 10. Divisioona liki 30 kilometriä leveällä loholla Laatokasta melkein Kiviniemeen saakka. Divisioonan etulinjaan Taipaleessa, Koukunniemessä ja Volossulassa oli ryhmittynyt eversti Urho Sihvosen Jalkaväkirykmentti 28 siten, että Terenttilän alueella oli rykmentin III pataljoona ja sen oikealla puolella Volossulaan saakka I P ja reservinä taempana oli II P. Lohko oli puolustustaistelun kannalta varsin vaikea, sillä 1800-luvulla paikallisten isäntien suorittaman vedenjuoksutustyön tuloksena Suvannonjärvi purkautui järven ja Laatokan välisen hiekkaharjanteen läpi Laatokkaan, jolloin näin syntynyt Taipaleenjoki muodosti syvän mutkan etelään eli Koukunniemeen. Niemi on noin viisi kilometriä pitkä pohjois-etelä suunnassa ja pari kilometriä leveä itä-länsi suunnassa. Kun Koukunniemi oli joen etelärantaa alavampi, se oli etelästä helposti tähytettävissä. Niinpä Terenttilän puolustusasemat kaivettiin niemien pohjoisosaan vankimpina tukikohtina lännempänä Kirvesmäki ja idempänä Terenttilä. Terenttilästä oli avovesikautena lossiyhteys Taipaleenjoen eteläpuolella Neosaareen ja tieyhteys Volossulan kautta Sakolaan ja Kiviniemeen. Vaikka Taipaleenjoki oli varsin vuolas, se jäätynä jo melkoisen aikaisessa vaiheessa myöhäissyksyllä 1939. Divisioonan JR 29 puolusti Sakkolan lohkoa ja reservinä oli JR 30. Kaikkiaan Kauppilalla oli 10 pataljoonaa tukenaan kolme kenttätykistöpatteria sekä Järisevän ja Kaarnajoen rannikkopatterit. Viimeksi mainittu patteri – 4 raskasta tykkiä – oli poikkeuksellisesti rakennettu ”keskelle korpea”, ei rannikon tuntumaan, josta joutuivat neuvostoliittolaiset havaitsevat sen tuliasemat vasta helmikuussa 1940.

Taipaleenjoen eteläpuolelle oli muodostettu kahdesta rakomppaniasta koottu Metsäpirtin osasto päällikkönä kapteeni Reino Inkinen. Osaston tehtävänä oli viivyttää vihollista alueellaan takarajana Neosaaren Umpilammen linja, jossa rintamavastuu tuli ottamaan Sihvosen yksi pataljoona.

Neuvostojoukot

Neuvostoliittolaiset keskittivät Taipaleen vastan 2. luokan armeijakomentajan – suomalaissyntyisen – Vladimir Grendalin komentaman Erillisen (Operaatio-) ryhmän. Se käsitti ainakin kaksi divisioo-

torjuttuun, vaikka hyökkääjiä tuki voimakas tykistö sekä ainakin 150 kevyttä panssarivaunua. Kerrotaan, että suomalaisten taisteluasemien eteen jäi tuhottuina ainakin 35 neuvostopanssaria. Toki suomalaiset yrittivät vastaiskuin heittää puna-armeijalaiset pois Koukunniemeltä, mutta muutamat harvat vastahyökkäykset kilpistyivät neuvostojoukkojen valtaamaan tulivoimaan. Eräissä joulukuun 7.päivänä suoritettussa vastaiskussa haavoittui tuleva runoilija Yrjö Jylhä ja kaatui useita sovinilaisia. Kaikki nämä tapahtumat aiheuttivat sen, että paikallisista komentajista

moiksi – jos ammuksia saatiin. Mutta suomalaisia jo harvempia rivejä alkoi painaa uusi vihollinen, jatkuva uupumus. Puolustajilla ei ollut aikaa lepoon, sillä päivät oli torjuttava sarjana seuranneita hyökkäyksiä ja yöt oli korjattava rikkinämmuttuja puolustuslaitteita. Pakkanen paukkui, mutta korsujen ja telttojen kamiinoissa ei voitu pitää lämmittävää tulta: savu veti heti puoleensa tykistön tulen sekä lentokoneet pommeineen.

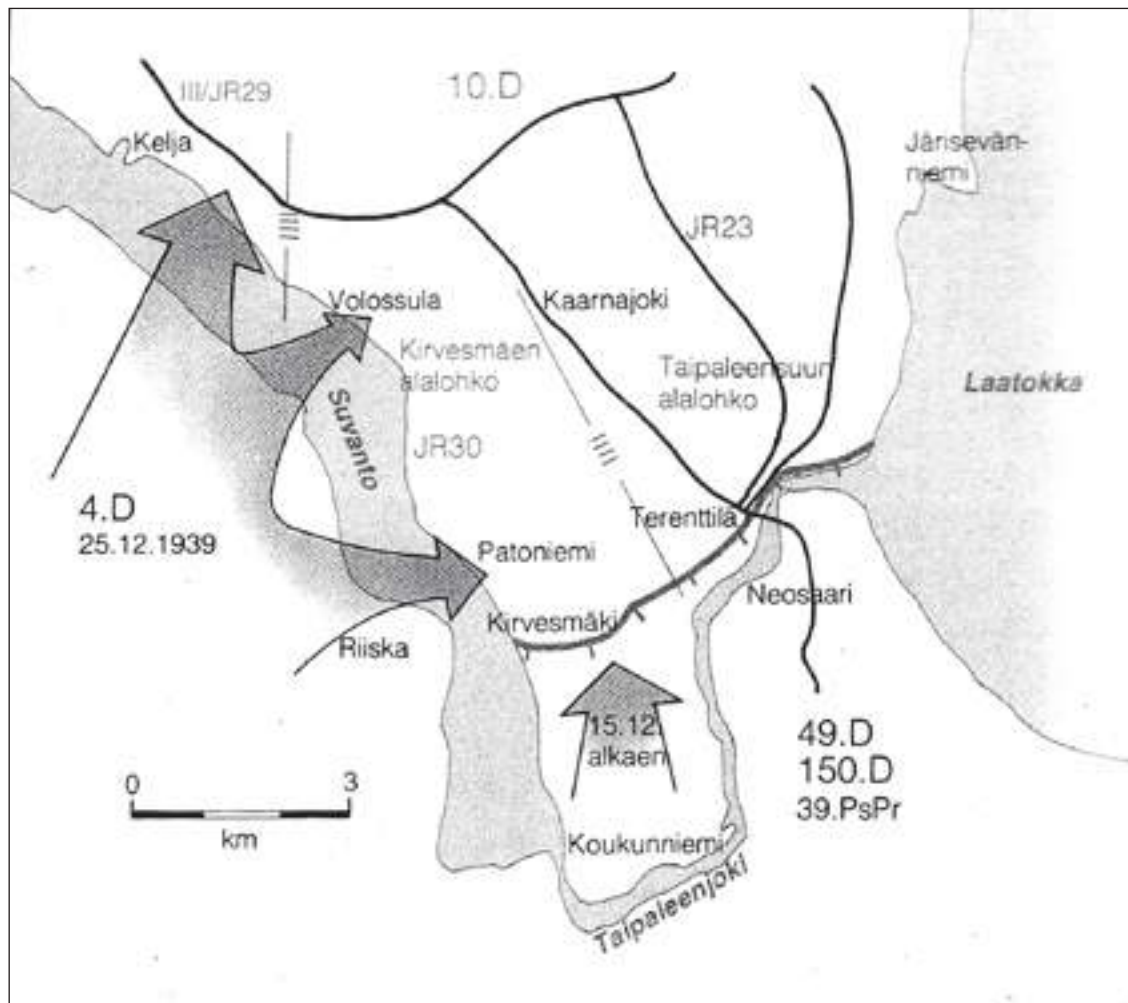
Joulukuun puolivälissä 1939 puna-armeija yritti Taipaleessa, kuten muillakin Karjalan kannaksella, raivokkaasti kol-

vahvennuksia saatuaan uuteen hyökkäykseen itäisellä Kannaksella. Ne yrittivät yllättää puolustajan ylittämällä Suvannonjärven Patonien, Volossulan ja Keljan kohdilla joulupäivänä 1939 ainakin pataljoonan voimin kussakin työntäen varsinkin Keljaan lisää joukkoja Suvannon yli. Suomalaisilla ei ollut aluksi selvää kuvaa siitä, mitä todella oli tapahtumassa. Luultiin maihinnousseen vain vahvoja partioita, vaikka Suvannon pohjoispuolelle oli ainakin neuvostorykmentti.

Eversti Kemppi – JR 30:n komentaja – suuntasi heti reservijäänsä Patoniemeen ja Volossulaan ja ne saatiinkin puhdistetuksi iltaan mennessä. Mutta Keljassa tilanne oli toinen: selvisi, että sinne oli tunkeutunut ainakin rykmentti neuvostosotilaita. Aluetta puolustanut III/JR 29 sai irti vastahyökkäykseen vain pari vajaata joukkuetta, joten se oli tuomittu epäonnistumaan. Divisioonan esikuntakin ymmärsi nyt uhkan laajuuden ja alisti edellä mainitulle pataljoonalle kompanian, mutta sen Tapaninpäivän aamuna aloittama vastaisku ei onnistunut. Samana iltana puna-armeijalaiset löivät avuksi keskitetyn III/JR 28:n ja työnsivät Keljaan lisää joukkoja. Toki suomalaisten tykistö- ja jalkaväen tuli tekivät kauheaa jälkeä tiheissä muodoissa hyökkäneiden neuvostosotilaiden keskuudessa. Moni sotilas ei päässyt koskaan Suvannon järven yli. Ei auttanut vaikka upseereiden kerrotaan ampuneen joitakin omia sotilaitaan.

Karjalaisten pataljoonan käsikähmähyökkäys

Joulukuun 27.päivänä Keljaan saapui rientomarssia karjalaisten Erillinen pataljoona 6, joka suoraan marssista aloitti vastahyökkäyksen; sen neuvostoliittolaiset löivät nopeasti takaisin. Muutamaa tuntia myöhemmin sama pataljoona iski uudelleen Keljaan ja löi suorastaan kummallisessa käsikähmätaistelussa Suvannon yli päässeet neuvostoliittolaisen 4.D:n pääosat, ne menettivät kaatuneina ainakin 2 000 miestä. Suomalaisen onneksi neuvostojoukot eivät hyökänneet samaan aikaan Terenttilän suunnalla, sillä se hyökkäys olisi sitonut suomalaisten vähäisiä joukkoja. Kuitenkin Grendalin joukkojen tappiot olivat niin suuret, että

naa panssarivaunuilla vahvennettuna. Ryhmän tehtävänä oli hyökätä Käkisalmeen ja sieltä suomalaisten pääaseman selustaa ja sivustaan.

Jo Suomen itsenäisyyspäivään mennessä puna-armeijan joukot työnsivät viimeiset Taipaleenjoen eteläpuolella viivyttäneet suomalaisosastot, Metsäpirtin osaston sekä Umpilammen linjalla juuri ennen sotatoimien alkamista kiiruhaneen Sihvosen pataljoonan pois. Iltapäivällä Grendalin joukot aloittivat hyökkäyksen suomalaisia vastaan, työnsivät Koukunniemen eteläosaa puolustaneet pari joukkuetta kohti pohjoista pureutuen niemelle. Laajemmat puna-armeijan läpimurto yritykset kuitenkin

everstit Kauppila ja Sihvonen pyysivät vapautusta komentajatehtävistään. Heidän tilalleen tulivat JR 28:aan majuri Mauno von Schrowe ja 10.D:n komentajaksi eversti Aarne Blick.

Sota kiihtyy

Neuvostojohdolle oli joulukuun puoliväliin mennessä selvinnyt, ettei Grendalkaan ollut päässyt käskettyihin tavoiteisiin. Johto keskitti itäiselle Kannakselle lisävoimia hyökkäyksensä jatkamiseksi. Puna-armeijan tykistö jauhoi Kirvesmäen ja Terenttilän maastot kuunmaisemiksi. Suomalaisen tykistö puolestaan vastasi keskittämällä tarkan tulensa hyökkäävän jalkaväen niskaan hajottaen sen pakeneviksi lau-

men päivän ajan murtaa Taipaleen puolustusta parin divisioonan ja panssariprikaatin voimin; olihan tarkoitus antaa Stalinille syntymäpäivälahjaksi 21.12.1930 murskattu Mannerheim-linja. Mutta koko Kannas kesti tuon teräsmurteen murtoaan. Taipaleessa puolustaja joutui jättämään neuvostojoukoille vain niin kutsutun kansakoulun metsikön tukikohdat ja pesäkkeet. Koukunniemessä paloi taas useita punapanssareita, mutta kaatuneita puna-armeijalaisia ei laskenut kukaan, ne jäivät ei-kenenkään maalle ja vitilumi peitti ruumiit.

Mutta puna-armeija ei antanut periksi, ja sen kunnia vaati läpimurtoa Taipaleessakin. Grendalin joukot ryhtyivät

kului viikkoja, ennen kuin ne olivat valmiit yrittämään uudelleen Taipaleen puolustuksen murtamista. Neuvostojohto vaihtoi 4.D:n johdon ja divisioonan sotilaisiin alettiin suunnata intensiivistä poliittista valistusta. Tammikuun kuluessa neuvostoliittolaiset saivat lisäjoukkoja, ja yksistään Koukuniemessä todettiin ainakin 24 tykistöpatteria, jotka päivästä päivään ampuivat suomalaisten asemia. Jalkaväki hyökkäili koulutusmielessä jatkuvasti ja ”lentokonekatto” päivysti Taipaleen yllä. Tammikuussa suomalaisten tappiot kohosivat jopa 1 000 mieheen.

Puna-armeijan viimeiset yritykset Taipaleessa

Neuvostojohdon oli nyt muodostettava itäiselle Kannakselle uudet johtosuhteet: sinne perustettiin Grendalin komentama 13. Armeija ja läntiselle Kannakselle Viipurin suuntaan 2.luokan armeijakomentaja Kirill Meretskovin komentama 7.A. Taipaleessa neuvostojoukot aloittivat hyökkäyksen 8. helmikuuta 1940 varsin perusteellisten valmistelujen jälkeen. Toki suomalaisetkin saivat lisävoimia, esimerkiksi eversti Niilo Hersalon komentaman 21.D:n pääosat. Ne olivat muodostetut täydennysjoukoista, olivat pääosin puutteellisesti koulutetut ja vain osalla sotilaista oli talviolosuhteissa välttämätön lumipuku. Mutta Taipaleella puolusti nyt 15 suomalaista pataljoonaa, enemmän kuin sodan alussa, mutta ne olivat tappioiden ja väsymyksen kuluttamia.

Neuvostojoukkojen hyökkäyksen aikana helmikuussa 1940 taistelut Taipaleen lohkolle raivosivat molemmin puolin verisinä, tappiot kasvoivat, uupumus vaivasi ja hermojen kiristymistä seurasi jopa pakokauhua, joka saatiin kuitenkin aisoihin. Etulinjan pataljoonia oli vaihdettu vuorokausittain, mutta reservissä olleet pataljoonat joutuivat käyttämään vähäisenkin lepoaikansa vastaiskuihin lyömään puolustusasemiin tunkeutuneet tai päässeet neuvostoliittolaiset takaisin sinne, mistä olivat tulleetkin. Puolustajat pitivät kynsin hampain kiinni asemistaan ja vain muutama Taipaleen puolustukselle vähemmän merkityksellinen tukikohta ja pesäke oli pakko jättää neuvostojoukoille. Lopulta neuvostojohdon oli uskottava, etteivät he kykene murtamaan Taipaleen puolustajien selkärankaa. Painopiste olikin nyt suunnattava

Vuosalmelle, missä näytti olevan mahdollisuudet läpimurtoon. Maaliskuun alkupuolella taistelut hiljenivät, ja suomalaisetkin saattoivat irrottaa Taipaleesta joukkueita, komppanioita ja jopa pataljoonia horjuvan Vuosalmen puolustuksen tueksi. Mutta kuinka kovia olivat Taipaleen taistelut? Siitä antaa selvän kuvan erään divisioonan esikuntapäällikön sanat ”Tä-

nään elämme vielä, huomenna on täysi hätä ja ylihuomenna divisioonaa ei enää ole olemassa, ellei apua joka suhteessa saada III Armeijakunnasta”. Tämä armeijakunta vastasi itäisen Kannaksen puolustamisesta.

On ilmeistä, että suomalaisten puolustuksen murtuminen olisi ollut vain päivien asia. Tappiot olivat kestämatöntä luokkaa, sillä esimerkiksi Taipaleesta

Vuosalmen puolustukseen siirretty divisioonana oli sodan päättyessä vain vahvan pataljoonan – noin 1 100 sotilasta – vahvuisen. Mutta Suomi kesti.

Anssi Vuorenmaa

Kirjallisuutta: Talvisodan historia, osa 2. SotL ja WSOY 1978. Talvisodan pikkujättiläinen, WSOY 1999. Olli Vehviläinen ja O.A. Rzesewski toim. Yksin suurvaltaa vastas-

sa. Talvisodan poliittinen historia (O. Mannisen artikkeli Taisteluiden ensimmäinen vaihe). Gummerus 1997. Wolf H. Halsti: Talvisota 1939–1940. Otava 1955. Eero Laurila: Talvisota. Taipale-Kirvesmäki. Oma kustanne 1998. Paavo Linna-terä: Taipaleenjoki- Tuonelanjoki. Alea-Kirja 1974. Suomi Sodassa (Sampo Ahdon artikkeli Taipaleessa hyökkäykset lyöty takaisin ja kartta). Valitut palat 1983 ja Anssi Vuorenmaa: Ratkaisun hetkiä, Valitut Palat 2006.

– län myötä näköni on heikentynyt. Näin kertoo 78-vuotias Kjell Lundberg, eläkkeellä oleva rehtori, joka asuu Luulajassa.

Usean vuoden ajan hän ei ole pystynyt lukemaan lehteä tai ratkaisemaan ristisanatehtäviä enempää kuin muutaman minuutin kerrallaan. Ja auton ratin hänen vaimonsa on saanut ottaa hoitaakseen.

– BLUE EYE on hyväksi silmilleni. Nyt pystyn taas ajamaan autoa ja ratkaisen useita ristisanatehtäviä joka ilta.

Jäätyään eläkkeelle Kjell on ollut aktiivinen monella tavalla. Hän on matkustellut paljon, hoitanut puutarhaansa ja toiminut erilaisissa vammaisten nuorten yhdistyksissä ja järjestöissä. Hän toimii myös oppaana Gammelstadin kirkossa ja kirkkokaupungissa, joka on Unescon maailmanperintölistalla.

– Olin lukenut, että BLUE EYEn sisältämä luteiini on hyväksi näölle. län myötä näkö saattaa muuttua, ja mielestäni tuote oli kokeilemisen arvoisen.

Hän jatkaa:

– En odottanut mitään ihmeitä, mutta olin iloinen siitä, että tarvittiin vain yksi tabletti päivässä, se oli helppo muistaa eikä nieleminenkään ollut niin tuskasta.

– Nyt kun taas pystyn tekemään asioita kuten aikaisemmin olen saanut elämäni uuden ulottuvuuden. Parempi näkö antaa minulle enemmän vapautta.

* Nutrition Journal 2003, 2:20 Mozaffarieh et al • ClinicalTrials.gov ID: NCT00029289

Mitä BLUE EYE on?

Blue Eye on norjalaisen lääkärin Geir Lundin kehittämä ravintolisä. Yksi tabletti vastaa kokonaista kupillista ruotsalaisia mustikoita, joiden antosyaanipitoisuus on erittäin korkea, mikä estää oksidatiivista stressiä silmissä. Blue Eye sisältää myös kehäkukasta saatavaa luteiinia.

Luteiini on hyväksi näöllesi

Luteiini on bioflavonoidien ryhmään kuuluva vahva antioksidantti, jota on luonnollisesti silmän verkkokalvon keltäplässä. Ylimääräinen luteiinilisä edistää silmän terveyttä ja toimintoja.

Ravinnosta saamme noin 2,2 mg luteiinia päivässä. Tutkimukset* osoittavat, että 6-14 mg:n ylimääräinen luteiinilisä on hyväksi silmien ikään liittyviin muutoksiin.

BLUE EYE sisältää myös muita antioksidantteja, kuten quersetiiniä, rutiinia, salviaa, sinkkiä, seleeniä ja E-vitamiinia.

Tietoa BLUE EYEstä

Edistää silmän terveyttä ja toimintoja hyvän antioksidanttikoostumuksensa ansiosta.

Norjalaisen lääkärin Geir Lundin kehittämä.

Yksi tabletti päivässä riittää.

Säästä rahaa. Sisältää peräti 25 mg luteiinia tablettia kohti, kestää hyvin vertailun muihin tuotteisiin.

Blue Eye sisältää runsaasti (37,5 mg) antosyaaneja, mustikan väriainetta.

BLUE EYE löytyy terveyskaupastasi ja apteekkeista

Niitä voi myös tilata suoraan Elexir Nordiska AB:ltä, hintaan lisätään silloin 4 euron kuljetuskustannukset.

Jos sinulla on kysymyksiä BLUE EYE:sta, ota yhteyttä: Elexir Nordiska AB – Suomi: puh. 06-343 65 06 • faksi 06-343 65 02 • s-posti ann-caroline@elexir.se • www.elexir.se

Blicken framåt mot våra mål

Det gångna året var betydelsefullt i vårt förbunds historia. Med besluten på förbundsmötet i Åbo förnyades medelst stadgeändringar arbetsfördelningen mellan fullmäktige och styrelsen för att bättre svara mot de utmaningar de kommande åren kommer att föra med sig. Genom förbundsfullmäktiges beslut senaste november valdes enhälligt till styrelsen fr.o.m. verksamhetsåret 2009 jämbördigt tre krigsveteranmedlemmar och tre representanter för det yngre släktledet. De valda ordinarie medlemmarna och deras personliga suppleanter representerar mångårig och mångsidig erfarenhet av veteranarbete ävensom sådan specialkunskap, som är behövlig i dagens finländska samhälle. På den första gemensamma sammankomsten gjordes styrelsens medlemmar förtrogna med det samarbete till veteranernas fromma, som vårt förbund för närvarande utövar tillsammans med övriga veteranförbund och för vårt förbunds andel i detta arbete. Samtidigt fästes uppmärksamhet vid de ur vår synpunkt centrala målsättningar, som redan godkänts för första verksamhetsåret ävensom vid erforderliga åtgärder för att uppnå dessa mål.

Den nya styrelsen behöver lyckligtvis ej börja från noll, som man brukar säga. Det målmedvetna arbete, som påbörjats efter förbundsmötet i Lahtis, för att utveckla förbundets verksamhet och de verkställda följdriktiga besluten ger en solid grund för behandling av kommande uppgifter. Styrelsens första uppgift är att fatta beslut att stöda krigsveteraner, deras makor/makar och änkor/änklingar så långt stödbehov finns. Som styrelsens andra uppgift ser jag utvecklingen av strukturerna för vårt förbund, så att

vi i tid och förutseende kan beakta de förändringar, som sker särskilt inom den kommunala förvaltningen. För det tredje har styrelsen på sitt arbetsbord förberedelsearbetet för traditionstidsåldern, sett som ett centralt mångfasetterat objekt. Dessa ärendegrupper går in i varandra och fordrar såväl akuta beslut som målmedveten långsiktig planering och även beslut på basen av godkända planer. Enligt stadgarna är styrelsen skyldig avge rapporter till fullmäktige, vilket betyder uppsättande av delmål, vilket i sin tur ger arbetet stadga.

I beredningsarbetet kommer styrelsen att använda sig av arbetsgrupper, redan tillsatta eller som senare tillsättes. Härigenom kan åstadkommas en klarläggande helhetsbild av aktuella situationer. Det kan gälla t.ex. kommunsammanslagningars inverkan på utformningen av strukturerna i vår organisation. Till behandling kommer också att tas principerna för fördelningen av förbundets stödmedel till medlemsföreningarna. Styrelsen kommer att anlägga nya synvinklar vad gäller verksamheten på den sociala sektorn och även vad beträffar kommunikeringen. För detta arbete grundas kommittéer. För att utveckla framtidsplaneringen förrättas en enkät hos medlemsföreningarna under vårens lopp. Med tillhjälp av denna enkät kartlägges situationen på fältet och sålunda erhålles grunderna för förbundsmötet och framtidsseminariet i Kuopio år 2010.

Styrelsen har hårda utmaningar framför sig, men utgår från att inte stå ensam. Tillsammans med fältet skall alla hinder övervinnas. Gott verksamhetsår 2009!

Finn-Göran Wennström

Stöd till vardagen för veteranerna från våra krig

De riksomfattande veteranorganisationerna har årligen enhälligt gjort framställning om förbättringar beträffande stöd för veteranerna, så att de skall kunna reda sig själva i sina hem. Under den förra regeringens tid gjorde statsrådet ett program Veteranpolitiken 2004-2007, vilket var gällande under valperioden. Arbetet till förmån för veteranerna är dock inte avslutat. Vi kommer under de närmaste åren att uppleva veteranidevarvets svåraste och mest utmanande skede.

Senaste år uppgjorde veteranorganisationerna sina förslag att intas i statsbudgeten för år 2009. Inte ett enda av dessa beaktades. Riksdagen beslöt dock under budgetbehandlingen göra ett tillägg om 1,8 milj. euro för rehabilitering av frontveteraner och som indexförhöjning av 10.000 krigsinvaliders förmåner 7 milj. euro.

Man ser nu en urvattning av frontveteranernas rehabilitering sådan den utlovades i programmet Veteranpolitiken 2004-2007. Antalet veteraner har visserligen minskat, men å andra sidan har rehabiliteringskostnaderna stigit från föregående år med 6-7%. Dessutom har en del veteraner först nu börjat ansöka om rehabilitering. Antalet veteraner, som ansökt om rehabilitering har inte nämnvärt sjunkit.

I skrivande stund förbereder

veteranorganisationerna för år 2010 förslag till åtgärder, vilka enligt veteranernas åsikt är behövliga och skall befrämja möjligheterna att reda sig själva i sina hem. Förslaget överlämnas i februari till den riksomfattande delegationen för frontveteranärenden. Där behandlas förslaget av företrädare för de politiska partierna, veteranorganisationerna och olika myndigheter. Delegationens förslag, som överlämnas till social- och hälsovårdsministeriet är ett mycket grundligt förberett aktstycke. Vi inväntar dess behandling på tjänstemannanivå och i den politiska beslutsprocessen.

Nu är tiden inne för veteranorganisationernas och statens företrädare att tillsammans uppgöra ett veteranidevarvets åtgärdsprogram för att förbättra förmånerna för veteranerna från våra krig för åren framöver. Ett förslag till åtgärder skulle vara att bevara veteranernas totala förmåner på 2009 års nivå och då antalet veteraner minskar, skulle man med de insparade medlen förbättra veteranernas situation under de kommande åren. Delegationen för frontveteranärenden behandlar inriktningen av användningen av medlen på basen av förslag från veteranorganisationerna.

Markku Seppä

Wet-Wex Oy Turku	Turun Vapaavarasto Oy	Triumph International Oy Turku
V-S Talopalvelut Ky Turku	Pelti-Expert Oy Tuusula	Finland Motor Home Oy Tuusula
Pointcool-Service Oy Tuusula	“Tuusulan edullisin” Auto-Planeetta Oy Tuusula www.autoplaneetta.fi	Uudenkaupungin Telakkakiinteistö Oy Uusikaupunki
Käätyjärven Lämpö Oy Uusikaupunki	Wasasafe Oy Vaasa	Oy Kontaktor Ab Vaasa
PRISMA Vaasa	Johansson Tooling Oy Ab Vaasa	A-Lattiat-Golv Nähls&Salo AB Vaasa
Finvacon Oy Vaasa	Vaasan Maalaustyö Reinisalo&Co Vaasa	Styroplast Oy Valkeakoski

Här vilar en veteran från slaget vid Virta bro

200-årsminnet av slaget vid Virta bro uppmärksammades söndagen den 26 oktober vid veteranen och kyrkväktaren Per Tills grav i Munsala. Traditionstruppernas Ulf Smedberg lade ner en krans och ihågkom även de kämpar som vilar i okända gravar och krigets många civila offer. (Foto: John Smedberg)

På begravningsplatsen i Munsala lägger besökaren märke till veteranen Per Tills ståtliga gravsten som representerar en nästan bortglömd yrkeskår i nutida generationers medvetande. Som sådan är gravstenen också unik; var de bortgångna meniga soldaterna från 1808-09 års krig fick sina sista viloplatsar är numera obekant. Per Tills grav torde vara den enda kända i denna landsdel – kanske i hela landet.

Per eller Petter Till föddes den 1.2. 1787 på soldattorpet No 115 i Munsala som femte barnet till soldaten Petter Wigg (f. 1754 i Stockholm) och dennes hustru Susanna Carlsdotter Ranck (f. 1754 i Monå). Under Gustaf III:s krig 1789 hamnade fadern i rysk fångenskap men återvände mot förmodan med livet i behåll. Kort därpå fick han överta det vakanta numret 102 i Monå, nu med nya soldatnamnet Smed. Trots faderns avskräckande upplevelser lät även den unge Petter Smed rekrytera sig som soldat, med namnet Till, för nya roten No 5 hösten 1807. Han var då 20 år gammal.

Efter krigsutbrottet 1808 kommenderades det nyroterade manskapet, nu med namnet Kongl. Wasa Regemente, till Uleåborg för utbildning. I Nykarleby kompani påträffas Till som soldat No 53. Det nya, ofullständiga regementet, vars styrka då var ca 750 man, underställdes översten, senare generalmajoren, Sandels 5. brigad och kommenderades den 3 juni 1808 till fronten i Savolax.

Oktober månads rulla över utbetalda portionspengar berättar att Per Till fått fulla an-

re som kyrkväktare i Munsala; en syssla som han kom att sköta fram till sin bortgång. På 1830-talet kunde den skötsamme Per Till ta sig ett steg uppåt på samhällsstegen och bli självägande bonde i Munsala by. Per Till hann uppleva hur likgiltigheten för veteranerna plötsligt slog över i ett brinnande intresse i och med J.L. Runebergs Fänrik Ståls sägner. 1858 intervjuade en av Wasabladets reportrar i Munsala veteranerna Per Till och Jacob From. Tyvärr lyckades skribenten inte få ut mera än en halv spalt av detta unika tillfälle. I intervjun berättade Till att han bevistat flera av Sandelska brigadens större och mindre krigsföretag bland vilka han särskilt mindes Toivala och Idensalmi (Virta bro). Han hade också blivit lovad en tapperhetsmedalj som sedan glömdes bort. Till, som tidigare varit driftig och arbetsam, beskrev sig vid intervjutillfället som "sjuklig och orklös." För krigsskadan lyfte han en årlig pension om 6 2/3 rubel.

Per Till avled på Back 20.9. 1864, 77 år gammal. Sedan 1907 finns ett kyrkostämmobeslut om "att grafven för all framtid skall förblifva orubbad". Inför Finska krigets minnesår fick hans gravsten ny förgyllning genom Munsala församlings försorg.

Han återfinns också i förteckningen över de sårade soldater som beviljats pension. Efter att ha varit torpare och landbonde valdes han efter faderns död 1832 till dennes efterträdare.

Ulf Smedberg

BOSCH
Invented for life

www.bosch.fi

Landis +
Gyr

manage energy better

VIRTSANKARKAILUUN pestävät ja uudelleenkäytettävät alushousut ja sängynsuojat

SLIP SICLA

lievään
virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta, jonka pesunkesto yli 100 kertaa
- muita suojia ei tarvita

STRONG

runsaaseen
virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosassa tasku erilliselle suojalle
- huomaamaton ja helpokäyttöinen

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET:
Linctus Oy, p. 03-6125 355

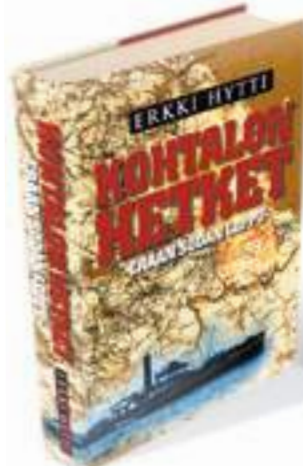

LINCTUS

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
p. 03-6125 355, fax 03-6125 353
www.linctus.fi

ERKKI HYTTI

KOHTALON HETKET -ERÄÄN SODAN LOPPU-

Kokeneen kirjoittajan vankka ja koskettava kuvaus asemasodan etulinjasta Karjalan Kannakselta Viipurinlahden torjuntataisteluiden kautta aina Suomen kohtalon kannalta ratkaiseviin Ilomantsin rajuihin mottitaisteluihin ja sodan loppuvaiheisiin saakka. Väliin mahtuu sotakirjallisuudessa harvoin kuvattuja matkoja lomalle kotirintamalle. Riipaisevia kertomuksia ensirakkaudesta ja sodankin keskellä löytyvästä elämän kirjosta.

Isänmaan kiitos neljän soditun vuoden jälkeen on kuitenkin yllättävä...

Kohtalon hetket on tekijänsä kolmas omaelämäkerrallinen sotaromaani. Kirjoittaja avaa siinä päähenkilönsä elämän avoimesti ja rohkeasti.

Kohtalon hetket on erilainen sotaromaani.

Hinta ovh. 29,00 € Hyvin varustetuista kirjakaupoista kautta maan.

Tekijältä julkaistut aiemmat teokset:

Veriset satulat

Ratsuväkijoukko rynnäköi Karjalan armeijan (VII Armeijakunta) vasemmalla siivellä kohti itää. Ratsuväkijoukko kävi kovia taisteluja, koukkaavat vihollisen sivustaan tai selustaan, iskevät sieltä vihollisen kimppuun ja tekevät näin tietä jalkaväkijoukoille.

Taistelut ja pitkät, rankat koukkaukset syöivät joukkoa – miehiä kaatuu ja haavoittuu, ratsuja menehtyy tai haavoittuu vihollistuksessa. Aikainen talvi vaikeuttaa etenemistä. Marraskuun lopulla on Marskin käsky kuitenkin täytetty.

Tämä omakohtainen kaunokirjallinen esitys noista voitokkaista taisteluista, joista Mannerheim kirjoitti muistelmissaan seuraavasti: "Ilomantsissa saavutettu voitto vaikutti uupuneeseen armeijaamme niin elähdyttävästi, että sen merkitystä on pidettävä arvioimattoman suurena."

Omakohtainen kokemuksiin perustuvan romaanin päähenkilö on kolmatta joukkuetta johtava kornetti Hytönen. Hän on miehineen aina siellä missä tapahtuu, vaarallisimmassa etulinjassa. Kolmas joukkue kuvaa realistisesti harvinaisen miesjoukon elämää kesästä syksyyn. Moiseen joukkoon mahtuu erilaisia persoonallisuksia; on vääreleukaisia jermuja ja totisen tehokkaita taistelijoita, mutta myös oman pelkonsa kanssa kamppailevia nuorukaisia.

Veteranernas förmåner 2009

Krigsinvalider samt kvinnor och män, som varit i fronttjänst i våra krig 1939 - 1945, d.v.s. frontveteraner, har i gällande lagar och förordningar beviljats rätt till vissa speciella förmåner be- kostade med statsmedel. Till erhållande av dessa förmåner har även berättigats vissa andra personer, som tjänstgjort i till kriget anslutna uppdrag samt minröjare från åren 1945 - 1952.

Speciella förmåner för frontveteraner och med dem jämförbara personer beviljas även med kommunala och församlingsmedel.

Det av offentliga samfund givna stödet kompletteras av understöd till frontveteraner, vilket beviljats av övriga samfund och stiftelser.

I fråga om järnvägs- och busstrafiken samt Finnairs flygtrafik beviljas frontveteraner inga särskilda biljettpriser, emedan de alla ändå erhåller motsvarande pension- och åldersrabatter.

Här följer en redogörelse för grunderna för ovan nämnda förmåner.

Frontveterantecken

De åt frontveteraner beviljade tecknen är följande:

- frontmannatecken (för män)
- fronttjänstecken (för kvinnor)
- fronttecken (för frontbefästningsarbete)
- frontmannatecken för utlänningar (för utländska frivilliga)

Ansökningstiden för alla dessa tecken utgick den 31.12.1994.

Fronttillägget

Fronttillägget betalas åt person, som erhållit något av ovan nämnda frontveterantecken samt åt person, som av Krigsarkivet erhållit intyg över deltagande i minröjning 1945 - 1952. Fronttillägget betalas även till utlandet. Fronttillägget utgör 45,64 euro i månaden. Fronttillägget är skattefri inkomst. Vid utgången av år 2008 erhöll 67482 personer fronttillägg. Av dessa var 43739 män och 23743 kvinnor.

Extra fronttillägg

Extra fronttillägg utbetalas åt person, som får fronttillägg och folkpension. Det extra fronttillägget uppgår till 25 - 45% av den del av folkpensionen, som

överskrider 94,37 euro i månaden. Extra fronttillägg utbetalas ej, om dess belopp skulle bli mindre än 5,85 euro i månaden. Förmånen är skattefri inkomst.

Extra fronttillägget kan uppgå till högst för ensamstående person 220,39 euro för gift person 190,69 euro.

Vid utgången av år 2008 erhöll 34310 personer extra fronttillägg. Av dessa var 20842 män och 13468 kvinnor.

Rehabilitering

Enligt lagen om rehabilitering av frontveteraner kan rehabilitering erhållas av person, som beviljats frontmanna-, fronttjänst- eller fronttecken.

I Finland bosatt veteran ansöker om rehabilitering via hälso-centralen eller -myndigheten i sin boningskommun. Till ansökan bör fogas läkarutlåtande om sökandens hälsotillstånd. Utlåtande behövs inte, om sökanden står i ett stadigvarande förhållande till hälsovårdscentral. Ansökan kan på veteranens vägnar göras av en anhörig till honom/henne eller av social- eller hälsovårdsmyndighet. Rehabilitering ges även åt person, som bor i service- eller vårdhem. Beslut om långtidsvård utesluter inte rätten till rehabilitering.

Kommunens hälsovårdsnämnd eller av denna utsedd myndighet utväljer inom ramen för det av kommunen erhållna anslaget de personer, som erhåller rehabilitering. Den kan ges i form av anstaltrehabilitering eller öppen rehabilitering. Den sistnämnda består av dag- och hemrehabilitering samt enskilda serier av fysio- eller annan vårdterapi. Fotvård kan ges endast i form av öppen rehabilitering.

Enligt förordning av år 2005 är anstaltrehabiliteringens längd, om frontveteranen inte lider av skada eller sjukdom, som nedsätter hans/hennes funktionsförmåga, högst 10 dygn. Enligt behovsprövning kan anstaltrehabilitering för frontveteraner ges upp till fyra veckor.

Dagrehabilitering kan ges i högst 10 - 20 dagar och annan öppen rehabilitering i form av 20 - 30 vårdbesök under ett kalenderår, beroende på frontveteranens rehabiliteringsbehov. Rehabilitering i öppen vård kan förverkligas för veteran höran-

Lagstiftningen om rehabilitering för år 2009 har inte ändrats

Anslaget för rehabilitering är 38,1 milj. euro. Statsrådets framställning var 36,3 milj. euro och i tilläggsbudgeten i december medtogs 1,8 milj. euro.

Vi följer med hur anslagen för rehabilitering kommer att räkna till. Vi hoppas även i fortsättningen få feedback även från veteranerna själva i alla ärenden rörande rehabiliteringen.

Kommunerna har möjlighet att på hösten 2009 få tilläggsanslag från Statskontoret. Direktiv i detta avseende samt om tilläggsanslagets storlek meddelas senare.

de till funktionsförmågaklass III t.ex. så att han/hon får en vårdserie om 2 x 10 gånger. På motsvarande sätt kan öppen- vård förverkligas för veteran tillhörande funktionsförmågaklass I och II med vårdserier om 3 x 10 eller 2 x 15 gånger. På detta sätt fördelar sig rehabiliteringen på en längre tidsperiod och rehabiliteringseffekten förbättras.

Makan/maken kan delta i rehabiliteringen samtidigt och i samma rehabiliteringsanstalt tillsammans med veteranen under 10 dygn. Om veteranen har sådan skada eller sjukdom, som åstadkommer störningar i funktionsförmågan, kan makan/maken samtidigt delta i re-

Fronttillägget

är 45,64 euro i månaden. Det är skattefri inkomst och erlägges åt person, som erhållit något av de gällande fronttecknen samt åt person, som av Krigsarkivet erhållit intyg över deltagande i minröjning 1945-1952. Det betalas även till utlandet.

Extra fronttillägget

Extra fronttillägget är 25 - 45% av den del av folkpensionen, som överstiger 94,37 euro i månaden.

Extra fronttillägg utbetalas ej, om dess belopp skulle bli mindre än 5,85 euro i månaden.

Största möjliga extra fronttillägg

är för ensamstående 220,39 euro i månaden och för gift person 190,69 euro.

habiliteringen i 14 dygn. För det gemensamma behovet och dess ändamålsenlighet fattas beslutet i kommunen av den person, som ansvarar för valet av rehabiliteringsform.

Ansökningar från utomlands bosatta veteraner behandlas av Statskontoret.

Det statliga rehabiliteringsanslaget uppgår till 40,3 miljoner euro och utbetalas till kommunerna i relation till antalet i resp. kommun bosatta veteraner.

Folkpensionsanstalten er- lägger åt frontveteran, som er- håller rehabilitering och hans/ hennes i samma rehabilitering deltagande maka/make där- med sammanhängande nödvändiga resekostnader i deras helhet.

Veterans maka/make har ej rätt till öppen ej heller till dagrehabilitering.

Veteranänka/änkling har ej rätt till rehabilitering inom ramen för veteranrehabilitering.

Tandvård

Person, som beviljats frontman- na-, fronttjänst-, eller fronttecken eller som av Krigsarkivet fått intyg om deltagande i minröjning 1945 - 1952, är berättigad till ersättning från Folkpensionsanstalten för det belopp han/hon erlagt för mun- och tandvård.

För av tandläkare utförd undersökning, förebyggande vård och kliniskt protetiskarbete ut- gör ersättningen 100% av kostnaderna, som godkänts enligt FPA:s taxa. För den tekniska delen av protetiken är ersättningen 50% och för övrig vård 60% enligt av FPA fastställda taxor.

Betalningarna för helprotesarbete utfört av specialtandtekniker, vilket grundar sig på undersökning och remiss av tandläkare, ersätts på samma sätt som för det kliniska arbetet 100% och för det tekniska arbetet 50%. Ersättning fås också för kostnader gällande av tandläkare ordinerade läkemedel, laboratorie- och röntgenundersökningar och för transportkostnader i samband med vården.

Ersättning erlägges inte för kostnader, som överstiger beloppen för de av FPA fastställda taxorna. Därför är det skäl att för klargörande av självriskandelen, framför allt före större vårdåtgärder, ta reda på, hur mycket av vården patienten skall komma att betala. Ersättning bör sökas hos FPA inom sex månader efter det betal-

ningen erlagts. FPA-ersättning erhålles inte för tandvård på hälsocentral.

För tandvård given i Sverige erlägges högst det belopp, som hade ersatts i Finland, om vården givits i Finland. Ersättningen betalas av FPA.

Utomlands bosatt frontveteran får för betalning av tandvård given av privat tandläkare i Finland, ersättning direkt från någon FPA-byrå.

Medicinrabatt

Person med frontmanna-, fronttjänst- eller fronttecken eller av Krigsarkivet utfärdat minröjarintyg får på alla apotek 10% medicinrabatt. Rabatt erhålles inte på mediciner, som enligt sjukförsäkringslagen berättigar till särskilda ersättningar, ej heller för grunder- sättningsbelagda särskilt betydelsefulla och dyra mediciner och ej heller till den del beloppen överstiger den i sjukförsäkringslagen avsedda årliga självrisken. Rätt att erhålla rabatt bestyrker man genom att förete sitt FPA-kort med fotografi och R- eller MR-tecken eller militärpass eller annat dokument, varav framgår att man har något av de nämnda veterantecknen. Medicinrabatten är personlig och kan inte fås t.ex. för familjemedlemmarnas mediciner.

Utländsk frivilligs frontunderstöd

Utländsk frontman, som i våra krig 1939 - 1945 frivilligt tjänstgjort i Finlands försvarsmakt och bor i Estland eller annorstädes på f.d. Sovjetunionens territorium i ekonomiskt begränsade förhållanden, eller som är stadigvarande bosatt i Finland, kan på ansökan beviljas frontunderstöd. Med utländsk frontman avses här person, som erhållit frontmannatecken för utlänning eller annars uppfyller fordringarna för det nämnda tecknet. Understödet, som beviljas som engångsersättning, utgör år 2009 473,88 euro och beviljas av Statskontoret på ansökan. Understöd för år 2009 bör sökas senast den 31 december i år.

Rehabilitering för personer, som tjänstgjort i till kriget anslutna uppdrag

Enligt år 1997 stiftad lag kan vissa personer, som under åren 1939 - 1945 eller senare tjänst-

Exempel på kommunmässiga veteranförmåner 2009.

Sastamala stad

- gratis måltidsservice två dagar i veckan hemma eller i servicehus boende veteraner
- gratis besök på hälsovårdscentralen
- gratis färdservice en gång i veckan (för utförande av uppdrag)
- gratis städservice en gång i året hemma eller i servicehus
- gratis besök i simhall/motionshall en gång i veckan
- därutöver kan veteran- och krigsinvalidorganisationerna ansöka om bidrag till sin verksamhet

gjort i till krigen anslutna uppdrag (åt vilka Krigsarkivet beviljat intyg över sådan tjänstgöring) via Statskontoret ansöka om rehabilitering. (Tiden för ansökan om intyg utgick 31.12.2004). Tiden för ansökan om rätt till rehabilitering för personer, som utsatts för angrepp av partisanstyrkor och för män, som deltagit i evakueringen av boskap utgick 31.12.2006. Personer, som erhållit sådant intyg, kan via Statskontoret anhålla om rehabilitering. En anstaltsrehabiliteringsperiod kan enligt Statskontorets prövning också delas mellan make och maka. Rehabiliteringen finansieras med Penningautomatföreningens medel.

Begravningskostnader

Enligt lag om begravningsväsendet, som trädde i kraft i början av år 2004, är den evangelisk-lutherska kyrkans församlingars och kyrkliga samfälligheters begravningsplatser allmänna begravningsplatser och bör de avgifter som uppbärs i samband med gravar och begravingar vara lika för alla. I lagen finns emellertid en undantagsbestämmelse, enligt vilken en församling eller samfällighet kan bevilja hel eller delvis befrielse från i samband med begravningsväsendet uppburna avgifter om den avlidne varit frontveteran eller av därmed jämförbara skäl. Befrielse från avgifter kan gälla också makan/maken till person med nämnda status.

Statskontoret utbetalar begravningshjälp, om arbetsförmögenhetsgraden hos en krigsinvalid varit minst 20%. En veteran utan krigsinvaliditet kan inte påräkna sådan begravningshjälp.

Kommunala veteranförmåner

Många kommuner beviljar frontveteranerna särskilda förmåner genom anslag i sina

budgeter. Sådana kommunala förmåner är bl.a. avgiftsfria hvc-besök, gratis användning av kollektivtrafiken ävensom gratis fordonsparkering samt understöd för tandvård och anskaffning av glasögon. Uppgifter om sådana förmåner fås hos hemkommunens socialmyndighet och den lokala veteranföreningen.

Ansökningar via Krigsveteranförbundet och dess distrikt

En mindre bemäddad veteran, som får extra fronttillägg och är medlem i en veteranförening, som tillhör Finlands Krigsveteranförbund, likaså hans/hennes maka/make eller veteranänka/änkling kan ansöka om bidrag eller understöd via Krigsveteranförbundet eller -distrikten. Till ansökan bör fogas skatteintyg eller FPA:s intyg, varav framgår att sökanden erhåller extra fronttillägg, vidare kvittenserna över de betalade utgifterna för vilka bidrag ansökes. Bidrag beviljas för självriskandelar av medicin- och vårdkostnader, olika rörelse- och andra hjälpmedel ävensom för ändringsarbeten, som underlättar boendet hemma. Dessa bidrag uppgår i genomsnitt till ca 200 - 700 euro beroende på utgiftens storlek och sökandens tillgångar. De bestrids med medel beviljade av Krigsveteranförbundets traditions- och stödstiftelse, Krigsskadestiftelsen och Eileen Starkjohanns och Thelma Starkjohann-Brunns stiftelse samt med medel beviljade av De Stupades Minnesstiftelse eller med för veteranarbetet insamlade medel. Ansökningsblanketter fås från distrikten, föreningarna eller från net-sidan www.sotaveteraaniliitto.fi där man även kan finna närmare uppgifter om erhållande av bidrag.

Anni Grundström

Bidrag till reparationer av veteranernas och krigsinvalidernas bostäder 2009

Det är möjligt att få stöd från samhället till omändringsarbeten i veteranernas och krigsinvalidernas bostäder. Det går bra att kontakta reparationsrådgivarna i Centralförbundet för de gamlas väl för att få närmare uppgifter, som är förknippade med bidragen. Reparationsrådgivarna bistår vid uppgörandet av ansökningarna.

VETERANERNA (Obs! Ansökningstiden utgår 3.4.2009.)

Bidrag till bostadsreparationer ansökes hos kommunen, som tilldelas anslag för ändamålet från ARA, d.v.s. centralen för finansiering och utveckling av bostaden. Bidrag beviljas på sociala grunder; i bostaden boende matlagets inkomster och förmögenhet får inte överstiga fastställda gränser. För veteranerna är fastställt högre inkomstgränser än för övriga åldringskategorier. Veteranernas änkor/änklingar beviljas bidrag utgående från dessa högre inkomstgränser. Ansökningstiden utgår 2.4.2009.

Antalet personer	1	2	3	4
Inkomster (brutto) euro/månad	1230	2055	2745	3495

Inkomstgränserna höjes med 795 euro för varje följande person.

Om till matlaget hör en frontveteran eller frontveteranänka/änkling gäller följande inkomstgränser:

Antalet personer	1	2	3	4
Inkomster (brutto) euro/månad	1600	2670	3570	4545

KRIGSINVALIDERNA

Bidrag för krigsinvalider sökes från Statskontoret. Förutsättningarna för att erhålla bidrag är sådan funktionshindrande skada eller sjukdom, som gör omändringsarbetet nödvändigt eller ändamålsenligt.

BOSTADSREPARATIONS-RÅDGIVNINGEN FÖR VETERANER OCH KRIGSINVALIDER.

Centralförbundet för de gam-

las väl har 15 regionala reparationsrådgivare, vilka bistår veteranerna och krigsinvaliderna i planeringen av nödvändiga omändringsarbeten i deras bostäder. Reparationsrådgivaren gör det behövliga pappersarbetet, skissritningar för projektet och kostnadsberäkningar samt inlämnar bidragsansökan. Vid behov bistår han även med att finna lämplig entreprenör för arbetet. Det av reparationsrådgivaren utförda arbetet är kostnadsfritt, men själva reparationen kostar förstås.

Chef för Reparationsrådgivningen är Jukka Laakso, Centralförbundet för de gamlas väl, Helsingfors, tel. 09-35086036, gsm 040-5023807.

Sakkunnig för säkerhetskyddet är Matti Lamponen, tel. 09-35086034.

Centralförbundet för de gamlas väl.

Malms handelsväg 26

00700 Helsingfors

Tel. 09-3508600

Fax 09-35086010

www.vanhustyönkeskusliitto.fi

PHOENIX CONTACT
INSPIRING INNOVATIONS

Ystävällistä
PALVELUA
ja edullisia hintoja
joka päivä

SUOMEN SUURIN APTEEKKI

Yliopiston Apteekki

Helsinki • Joensuu • Jyväskylä • Kemi • Lahti • Lappeenranta
• Oulu • Pori • Salo • Savonlinna • Tampere • Turku

www.yliopistonapteekki.fi

Santaniitynkatu 3, PL 158,
04201 Kerava
Puh: 09-274 4320
Fax: 09-275 5717

Asianajotoimisto Tuomanen ja Kreander Oy Lohja	Lohjan Ruosteenesto Ky Lohja	GHS Palvelu Oy Lohja
Saajos Oy Lohja	Lohjan RakTek Oy Lohja	Mäkelä Alu Oy Luoma-Aho
Polartherm Oy Luvia	Tähtipelti Läyliäinen	Transmar Ab Maarianhamina
Tilausliikenne A.Kainulainen Oy Muurame puh. 014-373 1051	EML-Yhtiöt Oy Mäntsälä	T:mi Ari Turkulainen Mäntsälä
www.pihkis.com	LTT-Teknikka Oy Naantali	Nakkilan Sihuma Oy Nakkila
Naficon Liitin Oy Nauvo	Laattatyö Wikman Oy Nokia	Se-Ro-Ka Oy Nummela
Sähkö-Lahdelma Ky Nummela	Eliitti Asennus Nummi-Pusula www.eliittiasennus.com	Kuljetusliike Olli Riihimäki Oy Orismala
Ruskon Metalli ja Kuljetus Oy Oulu	Jidea Oy Oulu www.jcad.fi	Oulun Moniasunnot Oy Oulu
Klimingin SORA OY Koneita 30. 90630 OULU Puh. 08-530 7068, 09 530 6673 Fax 08-530 6679	Työkalutori Oy Oulu	Haurun Jäteauto Oulu
Puiden Lähikuljetus T:mi Asko Järvinen Padasjoki	Jegro Oy Paimio	Nuohouspalvelu Kari Hämäläinen Pattijoki
Betonimestarit Oy Peltosalmi,Nastola,Haapavesi,Oulainen	AH-Rakenne Häyrinen Ky Pernaja	Byggnads Ab Nynäs Rakennus Oy Pietarsaari
Man Project Oy Pori	Sata-Kuulo Oy Pori	ML-Control Oy Pori
TP-Asennus Oy Porvoo	Anton Tallman Service Oy Porvoo	Kaijala Ky Pudasjärvi
Veikko Heinonen Oy Punkaharju	Pyhännän Vesi Oy Pyhäntä	EK-Winding Oy Pyhäsalmi
Rolls-Royce Rolls-Royce Oy Ab Po Box 220, FIN-26101 Rauma, Finland Tel: +358 2 83 791 Fax: +358 2 8379 4804 www.rolls-royce.com	Hollming Oy Rauma	Rauma Cata Oy Rauma www.raumacata.fi

TL-RAK Rauma	Kuljetus Ventola Oy Riihimäki	Tilintarkastus Metsäterä Oy Riihimäki
Komtek Oy Riihimäki	Sähköinsinööritoimisto Esko Laakso Oy Rovaniemi	Sähköpalvelu A.Kotila Rovaniemi
HissiHolm Oy Rovaniemi	Kuljetus HJK Oy Rusko	Martti Hintukainen Oy Rusko
Sallan aluelämpö Oy Salla	Valhojan Maansiirto Oy Salo www.valhojanmaansiirto.fi	Elektroset Oy Salo
Lohjan Teora Oy Saukkola	Fira Oy www.fira.fi Seinäjoki	Toivalan Konepaja Oy Siilinjärvi
Rakennus ja Saneeraus S.Halme Ky Siltakylä	Kuljetus Nupponen Oy Sipoo	Sakki Oy Summa
Konehuolto P.Orenius Oy Suolahti	Noormarkun Murske Oy Söörmarkku	Tilintarkastuspalvelu Seija Nurmi Tammela
A.Berglund Oy Tammisaari	Timtalot Oy Tampere	Sapientum Oy Tampere
Rakennus Luukila Oy Tampere	Asennus Aran Oy Tampere	Kuljetusliike PG-Trans Oy Tampere
Miscel Oy Tampere	Tampereen Messut Tampere	Tampereen Ilmastointimiehet Oy
 Tampereen KAUPPAKAMARI www.tampere.chamber.fi	HV Sähköasemapalvelut Oy Tampere www.hvsahkoasemapalvelut.fi	RAM-Rakennus Oy Tampere www.ram-rakennus.fi
Lean Ware Oy Tampere	Top-Osa Oy Tampere	HJH-Metalli Oy Tampere
Metallisorvaamo Sunila Ky Tampere	Jari Tanskanen Oy Tesjoki	Kaivinkonetyöt Pauli Hautamäki Teuva
 TIISTENJOEN OSUUSPANKKI Kuortaneentie 1506, Tiistenjoki Puh. 06-433 7400	Kilsa Tools Oy Toijala	Kake Container Oy Tornio
Kuljetus Maliniemi Oy Tornio	TORNION AKUT Tornio Puh. 016-480 787 www.tornionakut.com	LL-Asennus Oy Turku

Joululounas yhä useammalle veteraanille

Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunta uudisti perinteisen joululounaan tarjoilun käytännön. Uudistus mahdollisti tarjoilun entistä useammalle veteraanille. Edellisinä vuosina lounaalle Uttiin kut-

suttiin noin kolmesataaviisikymmentä kymenlaaksolaista veteraania. Henkilömäärä Utissa, Utin Jääkärirykmentin muonituskeskuksessa, vähenettiin kahteensataan pohjoisen Kymenlaakson veteraaniin, mutta uudeksi tarjoilupaikaksi tuli Reserviupseerikoulun muonituskeskus Haminassa. Sinnekin sai kutsun kaksisataa veteraania. Etelä-Karjalan veteraanien lounas tarjoiltiin edelleen Lappeenrannassa kolmelle ja puolelle sadalle veteraanille. Uudistuksen myötä myös isännöisyys siirtyi järjestävän yksikön komentajalle.

Vuoden 2008 lounaat tarjoiltiin peräkkäisinä päivinä. Utin Jääkärirykmentissä 16.12. isäntänä rykmentin komentaja, eversti Kim Mattsson, 17.12. tapahtuma oli Maasotakoulussa ja Reserviupseerikoulun lounas puolestaan 18.12.

Utin Jääkärirykmentin komentaja, eversti Kim Mattsson

Lappeenrannassa toimiva JR 2:n perinnetoimikunta on liittänyt internet-sivuilleen suurelta osin ennen näkemättömän 250 valokuvan kokoelman, joka on vapaasti kaikkien nähtävillä. Sivun osoite on <http://www.jrkakkonen.net>.

KÄRCHER OY

Asetsi Oy

Vihanti

Vihdin Konetyö Oy

Vihti

**Nakarin
Kalanviljelylaitos Ky**

Virolahti

**Taloushallinnon Palvelutoimisto
Jääskeläinen Oy**

Vantaa

Kuljetus J&J Oy

Vehmaa

Rajakomppanioiden 32. ja 42. muistokivien ylläpito on siirtynyt Kaakkois-Suomen rajamieskillalle

Joulukuun 10. päivänä 2008 siirtyivät 32. Rajakomppanian ja 42. Rajakomppanian muistokivet Kaakkois-Suomen Rajamieskillan vastuulle ja ylläpidettäviksi. Tähän saakka muistokivet ovat olleet Kaakkois-Suomen Rajamieskillan Lappeenrannan alaoston hoidossa.

Koska vuosien kuluessa ti-

lanne on muuttunut ja aseveljet käyneet entistä vähälukuisemmiksi, on tullut aika siirtää perinnetyö ja vastuu muistomerkeistä nuoremmille. Muistokivet sijaitsevat Lappeenrannassa ja ne on pystytetty niille paikoille, jossa nämä Rajakomppanian yksiköt on perustettu kesällä 1941.

Hanke muistokivien ja nii-

hin tulevien laattojen aikaansaamiseksi komppanioiden perustamispaikoille on lähtöisin Turun aseveljiltä.

Kaakkois-Suomen Rajamieskillan Lappeenrannan alaoston on vuosittain kesäkuun 10. päivä käynyt kunniakäynneillä muistomerkeillä vieden sinne aseveljien kukkatervehdykset.

Joulukuun 10. päivänä Lappeenrannan Veljeskodissa pidetyssä tilaisuudessa olivat muistokivien luovuttajina RjP5:n veteraani **Aarre Turunen** ja RjP5:n veteraanin poika **Riku Kalliosaari**. Muistokivet vastaanottivat Kaakkois-Suomen Rajamieskillan puheenjohtaja **Jarmo Piispanen** ja hallituksen jäsen **Arto Pulkkinen**.

Teksti: Arto Pulkkinen

Kuva: Anne Kalliosaari-Rahunen

Sunilan muistokivelle kukkatervehdystä tuomassa 10.6.08 vas. Mikko Kaarna, Vilho Lipiäinen ja Uuno Kalliosaari.

Peurungan joulu veteraaneille

Laukaassa toimiva kuntoutus- ja kylpylähotellipalveluja tarjoava Peurunka päätti viime vuonna kohdistaa joulumuistamisiin varatut rahat sotiemme veteraaneille.

Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että yhteistyössä kaikkien veteraanijärjestöjen kanssa Peurunka kutsui ilmaiseen joulunviettoon 20 yksinäistä veteraania, joille Peurungan joululahja oli erityisen mieluisa yllätys.

Kolmen vuorokauden joululoman tunnelma oli iloinen ja tuttujen kanssa vietetty jou-

lu toi muistoihin monta uutta tarinaa. Rauhallisen joulun tunnelman kruunasi val-

koinen talvimaisema, yhteinen jouluohjelma sekä herkullinen jouluruoka.

Peurunka jouluvalaistuksessa.

Veteraanit seuralaisineen Jyväskylän Rotary-klubien vieraana

Jyväskylän viisi Rotary-klubia kutsui veteraaneja vieraakseen Jyväskylän Kristilliseen Opistolle 20. tammikuuta. Kutsua noudattivat Jyväskylän Seudun Sotainvalidit ry:n, Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n, Jyväskylän Rintamaveteraanit ry:n ja Keski-Suomen Rintamamies ry:n puheenjohtajat sekä jäsenkuntaa jäsenmäärien suhteessa siten, että tilaisuuteen osallistui rotaryt mukaan lukien n. 100 henkeä. Päivällisen lisäksi illan ohjelma oli monipuolinen ja veteraanit seuralaisineen poistuivat talviseen iltaan tyytyväisinä järjestöjen välistä yhteistyötä kiitellen.

Kari Korhonen

Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n kunniapuheenjohtaja Teuvo Hintala (oik.) luovutti klubien edustajille muistoksi Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n levykkeen. Luvassa on myös Lions-järjestöjen vastaava tilaisuus myöhemmin keväällä ja silloin luovutetaan veteraanijärjestöjen yhteistyön merkiksi valmistumassa oleva Sotiemme Veteraanit -levyke.

Vaasan korsukuoro valloitti Arkadianmäen

Vaasan Korsukuoro sai kansanedustaja Håkan Nordmanin kautta kutsun puhemies Sauli Niinistöltä esiintymään eduskunnan juhlaan 5. joulukuuta. Tapah-tuman teema oli tuleva itenäisyyspäivä ja joulun odotus. Kuoro valmisteli matkaa lähes puoli vuotta.

Puhemies toivotti kuorolaiset tervetulleeksi ja kuorolaiset vastasivat ”puolisotilaallisella” vuorotervehdyksellä. Kuoron pienimuotoisen esittelyn jälkeen otti kuoron taiteellinen johtaja **Reino O Peltoharju** kuoron ja yleisön haltuunsa.

Kuoro lauloi viisi laulua, joissa oli kappaleita molemmil-

la kotimaisilla kielillä, viimeisenä ja kruununa *Veteraanin il-tahuuto*. Ehdimme seurata yleisön reaktioita ja havaitsimme liikituksen, jopa kosteat silmäkulmat. Erityisen voimakkaana koimme Niinistön ryhdikkään ja vakaan kuuntelun. Saimme yleisöltä kokonaisuu-
dessaan hienon palautteen.

Lounaan nautimme ryhmien johtajien ohjauksessa puheenjohtajiston kabinetissa. Puitteita korosti tutustuminen edellisten puhemiesten maala-
uksiin, erityisesti Riitta Uosukaisen kuva teki oikeutta muistikuville. Talon kiertokäynnin jälkeen siirryttiin Vaasan vaali-
piiriin edustajien tapaamiseen.

Tapaamisen ohjasti Håkan Nordman vankalla otteella ja pyrkimyksellä löytää kysymyk-
siin oikeat vastaukset.

Matkamme päällimmäisin tarkoitus oli saattaa vielä joukossamme oleville Tammen-lehvälaulajille sellainen muistelo, joka säilyisi elonkaaren loppuun saakka, olihan eduskuntatalo monille uusi kokemus. Mukana olleet veteraanimme: **Voitto Hahto, Kauko Kaivola, Reino Kaski, Aleks Lesonen, Timo Puska, Niilo Rinne ja Paavo Vainio**.

Alpo Aronen

Kuoron puheenjohtaja Alpo Aronen kiittää puhemies Niinistöä sekä kuulijakuntaa.

Oy Puhois Ab

SUOMEN METSÄSÄÄTIÖ

www.metsasaatio.fi

Noptel Oy

Optoelektroniikan ja elektroniikan suunnittelupalvelu ja valmistus.

Teknologiantie 2, 90570 Oulu
(08) 551 4351, www.noptel.fi

SEINÄJOENKAUPUNGINTEATTERI

SOPUSOINTU

Heikki
Ylikankaan
terävä
jännitysnäytelmä
Etelä-Pohjanmaan
tapahtumista
vuonna
1918

Perustuu
tositapahtumiin!

0600 900 900
1,75 €/min+pvm, klo 7-22

Muu ohjelmisto www.seinajoenkaupunginteatteri.fi
Myös upeita vierailuesityksiä • Tilaa uusi Portaalimme!
Alvar Aallon katu 12, Seinäjoki • LIPPUMYYMÄLÄ (06) 416 2600

Suomen Sotaveteraaniliiton kisojen säännöt 2009

Liiton hallitus hyväksyi kokouksessaan 19.12.2008 sääntöihin tulleet muutokset.

Kilpailuoikeus

Kilpailuoikeus liiton kilpailuihin on sotaveteraaniiyhdistyksen varsinaisilla ja naisjaostojen jäsenillä. 1927 ja myöhemmin syntyneiden on todistettava osallistumisensa Suomen sotiin, todistus (esim. kopio sotilaspassista) on lähetettävä ilmoittautumisen yhteydessä.

Liiton kannattajajäsenille järjestetään eri kilpailulajeissa omat sarjat. Kannattajajäsenen on osoitettava kaksi vuotta kestänyt jäsenyys liiton jäsenyhdistyksessä. Jäsenyys tarkistetaan.

Kilpailijoilla ei ole liiton eikä järjestäjän ottamaa tapaturmavakuutusta.

Sääntöihin tehty muutokset on kirjattu lajikohtaisesti, muuten kilpailaan vanhoilla säännöillä. Säännöt on kokonaisuudessaan saatavissa Sotaveteraanipiireistä tai ne ovat luettavissa netti-sivuiltamme www.sotaveteraaniliitto.fi/aineistopankki.

Kilpailulajit ovat

1. Hiihto. Säännöissä ei muutoksia muuten kuin joukkuekilpailussa:

Tuloksiin huomioidaan neljän (4) parhaan hiihtäjän yhteenlaskettu aika, joissa tulee olla vähintään yhden miehen tai yhden naisen aika mukana. Joukkueetuloon ei huomioida kannattajajäsenen aikaa.

2. Lentopallo. Joukkueessa voi olla kaksi (2) vuonna 1934 syntyntä tai vanhempaa kannattajajäsentä pelaamassa. Pelaajan on ilmoitettava liittymisvuosi ja jäsenyyden on oltava kestoaltaan vähintään kaksi vuotta.

Jos erässä pelaa kannattajajäsen, saa vastapuoli jokaisen erän alussa kolme (3) pistettä tasoituksena. Jos kannattajajäseniä on erässä kaksi, on pistetasoitus kuusi (6) pistettä. Ottelupisteet määräävät loppusijoituksen.

3. Shakki. Säännöissä ei muutoksia. Mestaruuskilpailuja ei shakissa järjestetä enää 2010. Kilpailijoita pyydetään jatkamaan harastusta shakkikerhoissa.

4. Golf. Säännöissä ei muutoksia.

5. Keilailu. Ennen kilpailua voidaan nimetä kolmen henkilön joukkue, jossa voi olla enintään yksi kannattajajäsen, joka on syntynyt 1934 tai aikaisemmin. Joukkuekilpailu pelataan ikähyvitys huomioiden.

6. Ilmakivääri- ja pistooliammunta. Kilpailussa ammutaan 40 laukausta seisten tai istuen ilman selkanojaa.

7. Pilkki. Säännöissä ei muutoksia, mutta myös pilkkikisat päättyvät vuoteen 2009. Toivotaan, että yhdistykset ja piirit jatkavat kilpailutoimintaa omilla alueilla jäättilanteen salliessa.

Onnea ja menestystä kaikille kilpailijoille ja kiitos kaikille järjestäjille jo etukäteen. Palautetta tai toiveita kisoista voi lähettää liiton toimistoon, jossa kisa- ja liikuntatoimikunta ne käsittelee.

Anni Grundström

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton ilma-asemestaruuskilpailut järjestetään kotiratakilpailuna 19.-26.04.2009.

Kilpailulajit: Ilmakivääri 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu. Ilmapistooli 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu.

Kilpailuoikeus on sotaveteraaniiyhdistysten varsinaisilla jäsenillä. Ikään perustuva sarjajako on kilpailusäännöissä poistettu. Piiriin joukkueetuloon huomioidaan kussakin lajissa kolmen parhaan ampujan tulos.

Osanottomaksut: 15 euroa/laji/henkilö. Ei erillistä joukkuemaksua. Osanottomaksut tulee suorittaa ilmoittautumisen yhteydessä tilille: Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri K-S Op 529002-453759.

Kilpailussa käytetään järjestäjien tauluja, jotka lähetetään leimattuina kilpailuun ilmoittautuneille joukkueille.

Kilpailuohjeet: Kilpailussa noudatetaan liiton hallituksen joulukuussa 2008 hyväksymiä kilpailusääntöjä sekä kilpailun järjestäjien sääntöihin tekemiä tarkennuksia. Ilmoittautumisen yhteydessä tulee mainita, ammutaanko nauha- vai yksittäistauluihin.

Tiedusteluihin vastaa: Timo Hakala puh. 050 568 0396

Ilmoittautuminen: Ilmoittautuminen sekä tiedot yhteysten- kilöstä tulee lähettää piireittäin 29.03.09 mennessä osoitteella: Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri, Vesankajärventie 131, 41940 Vesanka. sähköposti:keski-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi.

TERVETULOA

Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri ry

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruuskilpailut pidetään lauantaina 7.3.2009 Kainuun Prikaatissa Kajaanissa.

Miehet:	Syntymävuosi
	1916 ja vanhemmat
	1917-1918
	1919-1920
	1921-1922
	1923
	1924
	1925
	1926-27
	1928 ja nuoremmat
Naiset:	1920 ja vanhemmat
	1921-1923
	1924-1926
	1927-1929
	1930 ja nuoremmat
Kannattajajäsenet, sarjat miehet / naiset:	
	1947 – 1942
	1941 – 1937
	1936 – 1932

Matka: Kilpailumatka on kaikissa sarjoissa kolme (3) kilometriä, hiihtotyylillä perinteinen. Huomio! Jos jossakin sarjassa on alle kolme osanottajaa, niin sarjoja voidaan yhdistää.

Joukkuekilpailu: Tuloksiin huomioidaan neljän (4) parhaan hiihtäjän yhteenlaskettu aika, joissa tulee olla vähintään yhden miehen tai yhden naisen sijoitus mukana. Muutoin joukkuekilpailun tulokset lasketaan liiton sääntöjen mukaisesti.

Majoitus: 6.3 klo 16 lähtien Kainuun Prikaatissa.

Osanottomaksu: 10 €/kilpailija (ei sis. ruokailuja, eikä majoitusta pe-la yönä) maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä: Kainuun Sotaveteraanipiiri, Op 576003-50053806.

Ilmoittautuminen: Piirien kautta yhteisilmoituksena, mieluiten sähköpostitse 22.2.2009 mennessä: seppotp@saunalahti.fi. Ruokailulippuja myydään kilpailukansliassa. Tiedustelut: Seppo Tähkäpää 050 376 5897.

TERVETULOA Kajaaniin

Kainuun Prikaati

Käyntiosoite: Prikaatintie, 87600 Kajaani

Kainuun Sotaveteraanipiiri ry

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton keilamestaruuskilpailut pidetään 29.4.2009 Lahdessa.

Sarjat: Miehillä ja naisilla erikseen oma mestaruuskilpailu (5 sarjaa), kannattajajäsenille 1939 syntyneille tai vanhemmille oma henkilökohtainen kilpailu. Kilpailuerät alkavat klo 12.00.

Ikähyvitys: 70-vuotiaasta lähtien .(+1 piste/vuosi/sarja.)

Joukkuekilpailu: Sotaveteraanipiirit voivat nimetä yhden tai useamman kolmihenkinen joukkueen, jossa voi olla naisia ja miehiä. Joukkueet on ilmoitettava ennen kilpailua. Joukkuekilpailu pelataan ikähyvitys huomioiden.

Ilmoittautumiset: piireittäin 29.3.2009 mennessä puh.050 599 6308 tai os. Risto Syrjänen, Sammuttajankatu 1 A 12, 15150 Lahti tai sähköposti: risto.syrjanen@elisanet.fi Huom! Kilpailijan ikä ilmoitettava.

Kilpailumaksut on suoritettava Lahden Sotaveteraanien tilille: Nordea 151930-6103374.

Kilpailumaksu: 25 € sisältää ratamaksun, palkinnot, osallistumismitalin, lounaan kahveineen ja suihkun kilpailupaikalla.

Paikka: Keilahalli sijaitsee osoitteessa Launeenkatu 5, 15100 Lahti.

Tiedustelut: Risto Syrjänen puh. 050 599 6308.

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton pilkkimestaruuskilpailut pidetään Mikkeliissä 18.3.2009.

Kilpailutoimisto: Kyyhkylän kuntoutussairaala, os. Kyyhkyläntie 9, 50100 Mikkeli.

Kilpailupaikka: Kyyhkylän selkä

Kilpailuaika: Klo 10.00 - 14.00. Siirtymisaika on ½ tuntia ennen ja tunti kilpailun päätyttyä.

Ilmoittautuminen: 2.3.2009 mennessä os. Suur-Savon Sotaveteraanipiiri ry, Linnankatu 5, 50100 Mikkeli tai suursavo.svp@surffi.fi.

Osanottomaksu: 10 euroa/henkilö, 17 euroa/joukkue.

Maksun voi suorittaa ennakoon Suur-Savon Sotaveteraanipiiri ry: n tilille ESOP Mikkeli, 527104-211323 tai kilpailutoimistoon ennen kilpailua.

Kilpailusäännöt: Kilpailussa noudatetaan Suomen Sotaveteraaniliiton ja soveltaen Suomen Kalamiesten Keskusliiton hyväksymiä kilpailusääntöjä. Osanotto-oikeus on sotaveteraaniiyhdistysten ja naisjaostojen veteraanijäsenillä. Mestaruus jaetaan sekä naisten että miesten sarjassa.

Joukkuekilpailu piirien välillä ratkaistaan kolmehenkinis (3) joukkuein. Joukkue on nimettävä ennen kilpailua. Joukkueissa voi olla naisia sekä miehiä. Joukkuekilpailussa kilpailaan kiertopalkinnosta. Piirit voivat ilmoittaa useita joukkueita.

Kannattajajäsenille järjestetään omat sarjat naisille ja miehille.

Lounas: Ruokailu on Kyyhkylässä ravintola Porrassalmessa klo 13.00 – 15.00. Lounaan hinta on 7,50 € (sis. salaattipöydän, keiton, kahvin ja jälkiruoan). Ruokailuvaraus on tehtävä kilpailuun ilmoittautumisen yhteydessä.

Majoitus: Majoitusta voi tiedustella Kyyhkylästä, puh. (015) 203 3214 tai Mikkelin hotelleista: Sokos Hotel Vaakuna, Porrassalmekatu 9, 50100 Mikkeli, puh. (015) 20 201, Cumulus Mikkeli, Mikonkatu 9, 50100 Mikkeli, puh. (015) 20 511.

Kilpailun yhdyshenkilö ja tiedustelut: Pertti Pulkkinen 040 838 7198 tai suursavo.svp@surffi.fi.

Tervetuloa kilpailemaan Mikkeliin!

KILPAILUKUTSU

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry ja Salon Seudun Sotaveteraanit järjestävät Suomen Sotaveteraaniliiton lentopallomestaruuskilpailut Salossa 26.5.2009.

Paikka: Salohalli, Urheilupuisto 9, Salo

Osanotto: turnauksessa ratkaistaan liiton mestaruus, ilmoittautumiset tulee tehdä viimeistään 10.05.2009 mennessä osoitteella Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry, Osmo Suominen, Brahenkatu 11 G 119, 20100 Turku tai sähköpostilla vssotaveteraanit@co.inet.fi

Sarjat: mestaruussarja

Maksu: 100,00 €/joukkue suoritettava Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry:n tilille n:o 571070 -416912 ilmoittautumisen yhteydessä

Ohjeet: kilpailuohjeet lähetetään joukkueille ilmoittautumisen päätyttyä

Majoitus: kukin joukkue varaa itse mahdollisen majoituksensa

Muut palvelut: kilpailupaikalla on kahvio ja ruokailumahdollisuus. Joukkueille (max 10 henkilöä) ruokailu ja kahvi sisältyy osanottomaksuun.

Lisätietoja: Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry, toiminnanjohtaja Osmo Suominen, 0400 908 314 tai Salon Seudun Sotaveteraanit, Tuomo Söyriä, 040 546 3725.

Säännöt: kilpailuihin saavat osallistua yhdistyksen varsinaiset jäsenet, ja joukkueessa saa olla kaksi 1934 tai aikaisemmin syntyntä kannattajajäsentä, ei veteraania. Pelaajan on ilmoitettava liittymisvuosi ja jäsenyyden on oltava kestoalta vähintään kaksi vuotta. Huom!! Hyvityspisteet. Joukkueiden tulee lähettää nimet ilmoittautumisen yhteydessä tarkistuksia varten. Tukijäsenten osalta vaaditaan jäljennös sotilaspasista. Turnauksessa noudatetaan liiton hallituksen joulukuussa 2008 hyväksymiä sääntöjä.

TERVETULOA

Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry
Salon Seudun Sotaveteraanit ry

Erikoishammasteknikko valmistaa suoraan asiakkaille kokohammasproteesit ja huoltaa ne. Erikoishammasteknikkoliiton jäsen on järjestäytynyt terveystalvelujen tuottaja. KELA korvaa hammashuollon kustannuksia Veteraaneille ja Miinanraivaajille edelleen.

Erikoishammasteknikkoliiton jäsenet palveluksessasi:

HAAPAVESI

EHT Vesa Kuusirati

Urheilutie 49, 86600 Haapavesi
puh. 08-451 075

HELSINKI

EHT Merja Vesämäki

Helsinginkatu 9, 00500 Helsinki
puh. 09-716 151

EHT Elina Heinonen

Kontulan ostoskeskus, 00940 Helsinki
puh. 09-342 6264

HYVINKÄÄ

EHT Ari Kulo

Uudenmaankatu 5-9, 05800 Hyvinkää
puh. 019-439 997

HÄMEENLINNA

EHT P. Kari-Koskinen

Linnanniemenkatu 8, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-616 9777, GSM 0500-486 831

JÄMSÄ

EHT Terho Parikka

Koskentie 2, 42100 Jämsä
puh. 014-713 711

KAUSTINEN

EHT Ossi Penttilä

Kaustintie 5, 69600 Kaustinen
puh. 06-861 1808

LAPPEENRANTA

EHT Pekka Porali

Tietäjänkatu 2 C 26, Lappeenranta
puh. 05-415 3270

LOIMAA

EHT Juha Nepponen

Väinämöisenkatu 6 B, 32200 Loimaa
puh. 02-762 2393

OULU

EHT Esa Ontero ja EHT Hannu Orell

Kirkkokatu 17 A 19, 90100 Oulu
Puh. 08-311 8252
vastaanotto myös Haukiputaalla sopimuksen mukaan

PORVOO

EHT Pekka Juurikko

Lundinkatu 10 B, 4 krs., 06100 Porvoo
puh. 019-524 4433

SALO

EHT Marko Rosendahl

Helsingintie 4 (katutaso), 24100 Salo
Puh. 02-733 7737, 02-731 2053

SODANKYLÄ

EHT Erkki Melamies

Jäämerentie 14, 99600 Sodankylä
puh. 016-612 280
gsm. 0400-396 662

TURKU

EHT Sakari Ansaharju

Yliopistonkatu 10 A 9, 20100 Turku
puh. 02-231 6055
myös kotikäyntejä

EHT Jaakko Laine

Kauppiaskatu 10 C, 20100 Turku
puh. 02-233 6018

VAASA

Alueen Hammas EHT Ilkka Garaisi

Kauppapuistikko 20 B, 65100 Vaasa
puh. 06-312 1233

VALKEAKOSKI

EHT Osmo Karvinen

Sääksmäentie 17-19 A, 37600 Valkeakoski
puh. 03-584 7044

VANTAA

Myyrinhammas EHT Into Anttila

Iskostie 4, Myyrmäki
Puh. 09-563 1500

YLISTARO

EHT Jaakko Korkeala

Sorvarinraitti 4, 61400 Ylistaro
Puh. 0400-564 765

ÄHTÄRI

EHT Jorma Salminen

Ähtärintie 48, 63700 Ähtäri
puh. 06-533 1919

ÄÄNEKOSKI

EHT Merja Salminen

Kotakennäantie 8, 44100 Äänekoski
puh. 014-522 127

Virkistä muistiasi

1. Suomen Marsalkka Mannerheim haudattiin v. 1951 Helsingissä Hietaniemen sankarihautausmaalle. Millainen hautamuistomerkki on hänen haudallaan?

- 1. Korkea risti
- 2. Ratsastajapatsas
- 3. Laakea kivi

2. Väli rauhan aikana annetun ase-
tuksen nojalla voitiin sotilas nimit-
tää erityisistä ansioistaan Manner-
heim-ristin ritariksi. Paljonko riste-
jä jaettiin?

- 1. 53 ristiä
- 2. 191 ristiä
- 3. 214 ristiä

3. Aseleposopimuksen vastaisesti
Neuvostoliiton joukot ja partiot liik-
kuivat Suomen alueella syvällä si-
sämaassakin. Milloin ne poistuivat
Kuusamosta?

- 1. lokakuussa 1944
- 2. marraskuussa 1944
- 3. joulukuussa 1944

4. Mitkä kaksi seuraavista eivät kuu-
lu sotilaskotisisarten työsarkaan?

- 1. Sotilaskotitoiminta
- 2. Kanttiinit maastossa, messuilla,
harjoituksissa jne.

- 3. Erilaisten juhlien järjestäminen
asevelvollisille
- 4. Hengellinen työ
- 5. Kenttäpostin hoito
- 6. Myyjäiset
- 7. Kansainvälinen yhteistyö
- 8. Kirjastotoiminta
- 9. Pikkusisartoiminta
- 10. Kokkitaitojen opetus sotilaille

5 .Neuvostolähteiden mukaan puna-
armeija menetti talvisodassa helmi-
kuun alkuun mennessä 1.100 pans-
sarivaunua. Montako prosenttia se
oli hyökkäävän puna-armeijan koko
panssarikalustosta?

- 1. 8 prosenttia
- 2. 36 prosenttia
- 3. 68 prosenttia
- 4. 80 prosenttia

6. Risto Ryti luopui Tasavallan Presi-
dentin tehtävistä kesällä 1944. Mitä
hän teki sen jälkeen?

- 1. Vetäytyi täysin julkisuudesta
yksityiselämään.
- 2. Valmisteli pakomatkaa ulko-
maille.
- 3. Palasi Suomen Pankin pääjohta-
jaksi.
- 4. Perusti yksityisen asianajotoi-
miston.

SANAKILPA

Näin vuoden ensimmäisessä lehdessä
on syytä muistuttaa mieleen sanakil-
van säännöt:

Kilpailu on rajattu koskemaan kir-
ja- tai yleiskielen nimisanoista eli sub-
stantiiveista yleisnimiä (esim. sauna),
mutta ei siis eris- eli henkilö- tai pai-
kannimiä (Uuno, Helsinki). Kelpuut-
tamatta jäävät muut sanaluokat: laatu-
sanat eli adjektiivit (kaunis), lukusanat
eli numeraalit (kolme), asemosanat eli
pronominit (nuo), teonsanat eli ver-
bit (juosta) sekä apusanat eli partikke-
lit, siis sidesanat eli konjuktiot (sekä),
suhdesanoihin kuuluvat jälkisanat, eli
postpositiot (matkan jälkeen) ja pre-
positiot eli etusanat (kautta maan),
seikkasanat eli adverbis (äskettäin) ja
huudahdussanat eli interjektiot (hyi).
Myöskään monikkumuotoja ei hyväk-
sytä, ellei sana sinänsä esiinny vain
monikossa (sakset), samoin yhdyssat-
nat (oppi-aine). Sanojen on oltava pe-
russijassaan eli nominatiivissa (siis
rauta eikä raudassa) ja sanassa on olta-
va vähintään neljä kirjainta.

Monet sanat kiikkuvat sanaluok-
kien rajoilla. Laina- ja vierassanojen
sekä muiden maiden ja mantereiden
eläinten ja kasvien nimien vakiintu-
mista suomen kieleen on ylivoimaista

arvioida. Kun vastaajia ei palkita saaliin
perusteella, vaan arpomalla, päättää toi-
mitus siitä, onko sana sääntöjen mukai-
nen. Toimitus ei ryhdy kiistoihin, eikä
perustele ratkaisujaan.

Lehdessä 6 / 2008 oli sanana ”PÄÄ-
MAJA”, joten sanallinen saalis jäi niukak-
si, vaikka vastauksia tulikin runsaasti.

Toimitus hyväksyi vain neljä sanaa:

Jama, jämä

maja

paja

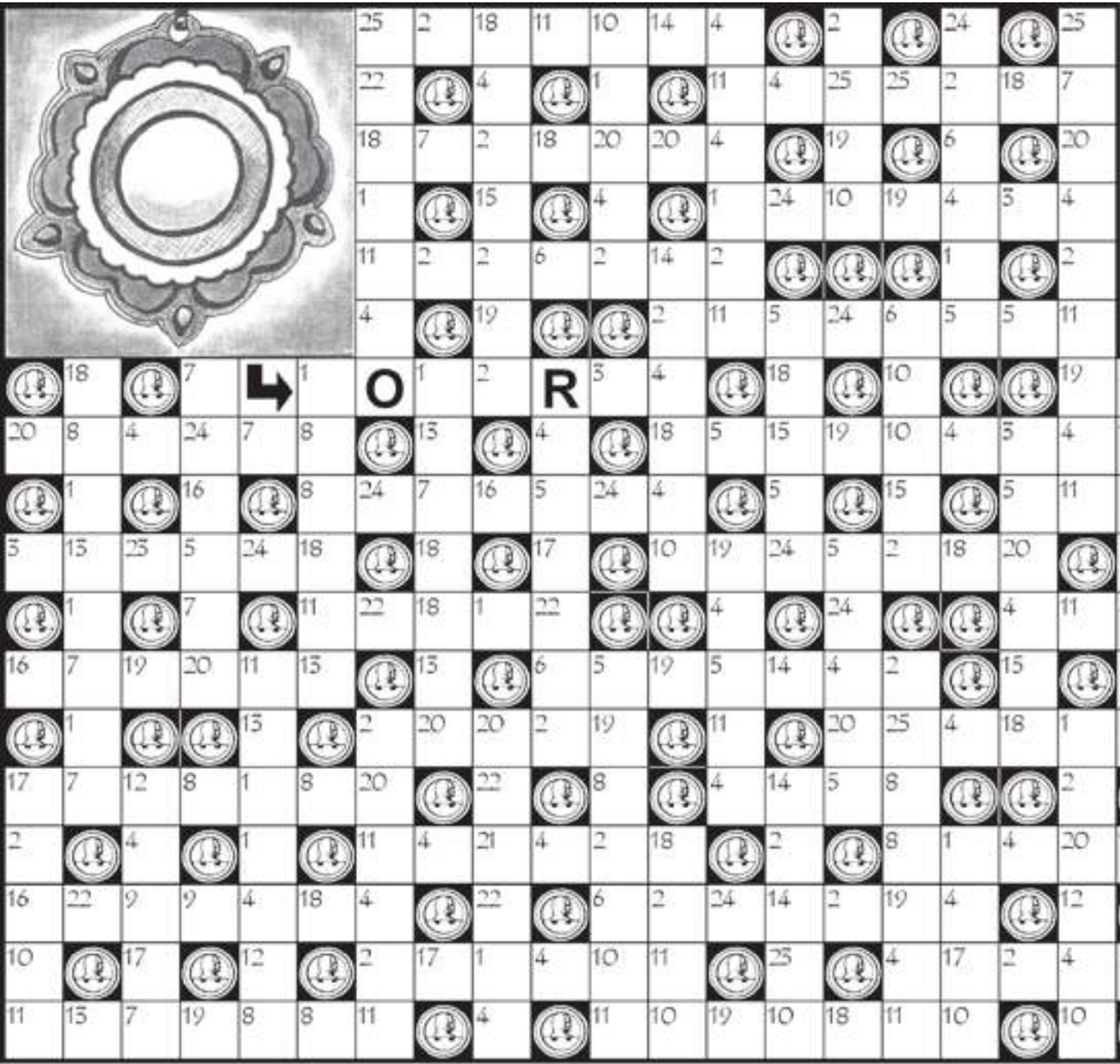
Kaikki osallistujat olivat mukana ar-
vonnassa ja seuraaville lähettämme luv-
tun palkinnon eli kolme kappaletta CD-
levyjä: **Maini Aakula, Nousiainen, Åke
Kelin, Lohja ja Mikko Ulvinen, Lapua.**
Onnea voittajille.

Seuraava kilpailusana on taas tuttu
– **KENTTÄKEITTIÖ.** Lähettäkää vas-
tauksenne perjantaihin 20.3. mennessä
kirjeessä tai postikortilla : PL 600, 00521
Helsinki, faksilla numeroon (09) 6126
2020 tai sähköpostitse osoitteeseen toi-
mitus@sotaveteraaniliitto.fi

Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän
nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”SA-
NAKILPA”. Kaikkien vastanneiden kes-
ken arvotaan kolme CD- levyä ”Sama
kaiku on askelten”.

Helmikuun krypto

Oikeat vastaukset sivulla 55

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25

laadinta Aulikki Nenonen, kuva Aila Martikkala

Kirjat

Urheus ei ole äidinkielestä kiinni

Vaikkei sodan kokenut veteraani sotaa ihannoi, eikä kovin mielellään kerro sotavuosien kurjuudesta, on mukava lukea, mitä siellä kaverille tapahtui. Tähän kai perustuu *Kansa taisteli, miehet kertovat* -lehden pitkään kestänyt suosio. Maamme on kaksikielinen, mutta ruotsinkielisten sotakokemukset ovat suomenkielisille jääneet lähes tuntemattomiksi. Nyt avaa vuonna 2007 ilmestynyt **Glöm oss inte** näkymän ruotsinkielisten aseveljiemme sotahommiin. **Ulf Johansson** teki arvokkaan työn kerätessään Espoon ja Kauniaisten sotaveteraanien muistelmia peräti 63 kappaletta sekä ennen julkaisemattomia tosi upeita valokuvia runsaasti 286 sivulleen ja hienolle paperille painettuna yksien kansien sisään. On jännittäviä juttuja partioinneista, miljoonamotin kukistamisesta,

on kauniita kirjeitä ja surullisia tarinoita, on kurjuutta, on hurjuutta, on uljuutta. Kirja sisältää myös Esbo-Grankulla krigsveteraner rf:n jäsenmatrikkelin ja luettelon sankarivainajista. Kirjan mottona ovat nyt 93-vuotiaan Sigurd Lillandin sanat: ”emme uskoneet palaavamme sieltä hengissä, siksi me halusimme viedä mukana niin monta vihollista kuin suinkin ja ainut päämäärä oli pelastaa perhe, koti ja kotimaa”.

Kirja alkaa henkilökohtaisilla muistelmilla lotista ja suoje-luskunnista, ilmavalvonnasta, desanttijahdeista, joukko-osastojen perustamisesta ja jatkuu taisteluiden kuvauksilla, jotka ovat monesti keventävällä huumorilla väritettyjä, minkä luulen olevan paljolti kirjan toimittajan, Ulf Johanssonin ansiota. Muistoja Talvisodasta on vähänlaisesti, mutta Jatkosodasta sitä enemmän. Jos muistojen keräämisessä olisi viivytelty, ei Jatkosodan kävijöitäkään enää

olisi montaa löytynyt. Tämänkin vuoksi kirja on meille nuoremille hyvin arvokas. Ruotsinkieliset yksiköt JR 61, JR 13 ja JR 24 taistelivat pääasiassa Itä-Karjalan rintamalla, mutta eräät aloittivat Hangosta ja päätyivät Viipuriin, missä JR 61 legendaarisen Alpo Marttisen johdolla pysäytti hyökkäävän puna-armeijan joukot Kivisillansalmen-Tienhaaran verisissä yhteenotoissa. Erästä komppaniasta vain kahdeksan miestä selvisi ehjänä. Kirja päättyy kauniisti Veteraanin iltahuudon sanoihin, joihin kääntäjä Åke Grandell on saanut jämerää sisältöä: ”De stred för landet och folket, för släkter, familjer, sitt hem. De gäv åt barnen en framtid, barnen skall ej glömma dem.” Näinhän me kaikki yhdessä lauloimme Vaasan laulujuhlilla.

Paljon on puhuttu pahaa Kannaksen läpijuoksusta ja Viipurin menetyksestä. En itse ollut siellä, mutta sen verran pääsin kokemaan ja koulukavereit-

teni kertomuksista tiedän, että harva meistä olisi siellä kestänyt. Sitä mukavampi on lukea Erik Appelin kertomus siitä, miten Olarin poika, lempinimeltään Bolåkurke, maanviljelijä ja vahva kuin karhu, ylikersantti Kurt Engman ei hermoillut, vaan tuhosi juuri käyttöönsä saamallaan panssarikauhulla Talissa kolme ryssän tankkia ja vaurioitti neljättä niin, että se kääntyi pakoon. Näiden lisäksi hän onnistui kahdella laukauksella hajottamaan raskaan rynnäkkötykin. Nämä uroteot olisivat varmaankin riittäneet Mannerheimristiin, mutta sota oli jo loppumaisillaan ja Engman oli ”Rokka-tyyppiä”, sotilaallisuudesta hän ei piitannut, joten risti jäi saamatta. Kurke poistui joukostamme 78-vuotiaana vuonna 1996.

Kirjassa on monta muuta mielenkiintoista tarinaa, ei ihme, että siitä tuli myyntimestys. John Hongelinin muistelmät sotilaspoikana tehdystä

maanpuolustustyöstä ovat aivan kuin omat kokemukseni, desantteja jahtasin ja Kotkassa olin ilmatorjunnassa, siellä vain minä touhusin 40-millisen Boforsin asemesta 88-millisel-lä sotasaaliskanuunapatterilla. Kirjassa kerrotaan myös Soukassa koulutetuista virolaisista tiedustelijoista, ryhmä ERNasta sekä Kauniaisten tyttökoulussa sijainneesta radiotiedustelukeskuksesta. Kerrotaan ihmejuttu päään läpi ammutusta vartiomiehestä, joka säikäytti kämp-päkaverinsa herätessään eloon kuolleiden kasasta sekä myöskin päähän haavoittuneesta Ture Axelssonista, joka otti pronssia kaksikkomelonnan 10000 metrillä Lontoon olympiakisoissa 1948. Kirjaa saa Akateemisesta kirjakaupasta ja Aktia-pankin konttoreista, hinta on 35 €. Kirja on todella hintansa väärti.

Kalevi Kauranne

”Erämaan kutsu”

Tauno Oksanen: Armoton erämaa. Rukajärven etulinjan kenttävartiot jatkosodassa 1941–1944. Gummerus 2008. ISBN 978-952-67112-0-1. Kuvia, karttoja ja piirroksia sekä lähdeluettelo.

Tämän referaatin ja kirjan otsikot ovat kyllä aivan eri planeetalta. Armoton erämaa ei kutsunut, sinne piti mennä. Kirja nimittäin kertoo Rukajärven erämaiden ja korpien kätköissä tapahtuneista taisteluista, joissa ei juuri armoa pyydetty eikä sitä annettu. Teoksen pääosassa on sodan aikainen Rajajääkäripataljoona 6 sekä kunniarajajääkäri Pentti Perttuli, jonka muistamme elokuvasta ”Rukajärventie” Peter Franzenin esittämänä. Teoksen valokuvista ja piirroksista onkin melkoinen osa peräisin juuri Perttulien kokoelmista.

Tietoja on antanut myös Esko Raassina.

Tekijä on haastatellut useita mukana olleita rajamiehiä sekä muitakin Raappanan 14. Divisioonan veteraaneja, jotka joutuivat myös kokemaan armotonta erämaata. He olivat parhaita erämaataistelijoita, sillä myös neuvostoliittolaiset sotilaat noilla selkosilla olivat armeijan parhaimmistoa. Siksi erämaassa tapahtuneet yhteenotot olivat ankaria talven hyytävässä pakkasessa, mutta myös kesän kuumuudessa itikoiden syötävinä.

Oksanen aloittaa selostamalla, miten ja miksi kenttävartiota oli perustettava erämaahan. Divisioonan lohko oli varsin leveä, joten kiinteää rintamaa oli vain teiden molemmin puolin. Teiden väliin jääneitä metsä- ja suoalueita oli partioitava tai rakennettava niille tukikohtia, usein kauaskin muista joukoista. Oksanen opastaa lukijoita aivan kuin ohjesäännön laatija,

miten kenttävartio perustetaan, miten se miehitetään ja miten se on vartioitu eri tavoin ja miten se on suojattu miinoin ja erilaisin hälyttimin. Ongelmia syntyi tällaisen kenttävartion huoltamisessa, sillä tuohon aikaan ei ollut saatavilla sellaisia tarvikkeita kuin nykyisin. Ja huoltokuljetukset olivat aina vaarallisia, sillä neuvostosissit vaanivat reittien varrella.

Veteraanien kertomukset ovat todella kovia taistelukuvauksia. Niiden perusteella on helppo päätellä, että jos erämaahan perustetut kenttävartiot eivät olisi kestäneet puna-armeijan sissien koko ajan kasvanutta painetta ja mahdollisesti jopa tuhoutuneet, koko 14.D:n puolustusrintama olisi ehkä jouduttu vetämään taemmaksi. Vaikka tappioita kärsittiinkin ja niitä tuotettiin myös vastustajalle, suomalaiset olivat hiukan niskan päällä siksi, että he taistelivat rakennetuissa asemissa, kun taas neuvostosis-

sit joutuivat olemaan koko ajan liikkeessä. Mutta kovia sotilaita olivat nämäkin, sen saivat tuta monet paikalliset kenttävartiot varsinkin silloin, kun satoja miehiä käsittänyt vihollisosasto iski kahden-kolmenkymmenen miehen suomalaisen kenttävartion kimppuun. Tämä reos sisältää monia tämänkaltaisia yhteenottoja erämaassa. Vielä rajuimpia olivat taistelut erämaassa neuvostosissien takaa-ajotilanteissa tai päinvastoin suomalaisten joutuessa irtautumaan ylivoimaisen vihollisen hyökätessä. Todella kovaa tekstiä.

On hienoa, että Oksanen antaa Rukajärven suunnan lotille heille kuuluvan kiitoksen siitä, että pitivät sotilaista äidillistä huolta myös kaukanakin erämaan sylissä olleessa kenttävartiassa olosuhteita pelkäämättä.

Kuten on mainittu, teos sisältää monia veteraanimuisteloita sekä kirjoittajan lähteisiin perustuvaa asiatietoutta, jota ei

juuri muualta saa. Erämaataiste-lijat olivat lujahermoista porukkaa, koska he tiesivät, että tietys-sä tilanteessa oli pakko taistella loppuun saakka.

Rukajärven puolustus siis kesti koko sodan ajan, joskin hieman taipuen. Kirjoittaja palauttaa lukijan ikään kuin maan pinnalle aivan kirjan lopussa: ”Suomen puolustus on hoidettava omin voimin...Nykyajan puheista ja näkemyksistä huolimatta näitä taitoja on syytä harjoitella, koska joskus niitä vielä tarvitaan. On aina muistettava, että jos puolustusvalmius las-ketaan liian alas, sen uudelleen nostaminen vie aikaa – kokemuksen mukaan kohtalokkaasti”. Taidatkos sen selvemmin sanoa.

Anssi Vuorenmaa

Kymen IV-Valmistus Oy Valkeala	KM Betonilattiat Oy Vantaa	Maran Apu Oy Vantaa
Länsimäen Kiinteistöpalvelu Oy Vantaa	T:mi T.Flink Vantaa	PR-Logisticar Oy Vantaa

Kirjat

Adolf Ehrnrooth tyttärensä silmin

Karin Ehrnrooth: ISÄNI OLI NUORI SOTILAS Min fader var en ung soldat ADOLF EHRNROOTH Käsikirjoi- tuksesta suomentaneet Riie Heikkilä ja Tommi Uschanov (kirjassa myös ruotsinkielinen teksti), Ajatus Kirjat, Gummerus Kustannus Oy, Jyväskylä 2008, 257 s, runsas kuvitus

Jos jalkaväen kenraali Adolf Ehrnroothin isä, lääketieteen professori Ernst Ehrnrooth olisi saanut pitää tahtonsa, olisi nuori Adolf mennyt 1920-luvun alussa opiskelemaan lääketiedettä. Suomen ja erityisesti sotaveteraanien onneksi hän valitsi toisin. Hän valitsi Suomen armeijan. Adolf Ehrnrooth aloitti yli 40 vuotta kestäväen mittavan sotilasuran- sa astumalla 1922 suorittamaan asevelvollisuuttaan Uudenmaan Rakuunarykmenttiin. Tämä ja monta muuta ”perhepiirin sisätietoa” käy ilmi tytär Karin Ehrnroothin isästään ja suhteesta- taan isäänsä kertovassa syvälle luotaavassa muistelmakirjassa.

Kirjan kattavin juoni kulkee Karin Ehrnroothin lapsuuden- kodin Turun lähellä Kakserras- sa sijaitsevan Solgårdenin kautta. Sieltä kirja lähtee liikkeelle, siel- lä ollaan paljon, sieltä lähdetään ja sinne palataan. Siellä myös käyvät lukuisat vieraat Tanskan kuningattaresta ja Suomen pre- sidentistä lähtien. Karin Ehrn- roothin kirjasta käy ilmi myös kenraalin sydämellisyys ja autta- mistahto. Ketään ei Adolf Ehrn- rooth torjunut ja vielä vanhoilla päivilläänkin hän vastasi lukui- sia, ehkä tuhansia kertoja Sol- gårdenissa puhelimeensa. Monet halusivat keskustella huolistaan hänen kanssaan, jotkut taas ha- lusivat muuten vain jutella ”Aa- tun” kanssa. Suuri osa puheluis- ta koski kuitenkin esiintymis- ja haastattelupyyntöjä tai aiheita ja asioita, joista soittaja halusi kuul- la kenraalin mielipiteen.

Karin Ehrnrooth kertoo pal- jon myös ajoittain vaikeasta suhteestaan isäänsä. Isä oli hel-

lä, rakastava, huumorintajuinen ja turvallinen, mutta myös täy- dellisyyttä tavoitteleva, vaativa, joskus kiivas eikä aina ymmär- tänyt kasvavan nuoren sielun- elämää. Käy kyllä selväksi, että voimakas isä on vaikuttanut ta- valla taikka toisella hyvin paljon esikoisensa ajatusmaailmaan. Vielä tärkeämpi havainto, min- kä kirjasta voi tehdä on se, että Adolf Ehrnroothkin oli vain ih- minen monine sangen inhimil- lisine piirteineen. Hän ei ollut pelkästään legenda, joksi hän on ollut ajoittain muodostua.

Adolf Ehrnrooth nousi 1980- luvun alusta lähtien suureksi so- taveteraanien ja isänmaallisten arvojen puolustajaksi. Hän oli- si toivonut voivansa päättää so- tilasuransa 1960-luvulla puo- lustusvoimien komentajana. Ikä tuli kuitenkin esteeksi, ehkä mukana oli muitakin tekijöitä, ja Ehrnrooth pettyi. Hyvityksen hän tunsu saaneensa 6.12.1980, kun presidentti Urho Kekkonen ylensi hänet jalkaväen kenraa- liksi. Vaikka hän oli jo armei- jasta pois jäätyäänkin toiminut sotaveteraanien äänitorvena, aktiivisin kausi veteraanien keu- lakuvana alkoi vasta viimeisen kenraaliylennyksen jälkeen.

En ole nähnyt tutkimustie- toa siitä, milloin sotaveteraaneja 1960- ja -70-luvuilla aliarvioineet, suorastaan pilkkaavat puheet lop- puivat ja muuttuivat kunnioitta- vammiksi ja kiitollisiksi. Käänne voisi osua 1980-luvun alkuvuo- siin. Mielestäni muutokseen joka tapauksessa vaikutti hyvin suu- resti kaksi asiaa, joista toinen saa vahvistusta tästä kirjasta. Adolf Ehrnrooth antoi ”kasvot” sota- veteraaneille. Toinen merkittä- vä tekijä oli etulinjan taistelijan Mauno Koiviston tulo tasavallan presidentiksi. Viimeinen niitti oli kansallisen veteraanipäivän käyt- töönotto 1987.

Ilman Karin Ehrnroothin hienoa kirjaa isästään kuva Adolf Ehrnroothista olisi jäänyt jotenkin vajaaksi. Sen huomaa nyt kirjan luettuuan.

Esko Vuorisjärvi

Talvisodan päiväkirja. Pelon ja toivon kuukaudet kotirintamalla. May-Bee Jacobson. ISBN 978-952-492-174-9. Minerva Kus- tannus Helsinki 2008. 144 sivua

Helsinkiläinen 16-vuotias May- Bee Jacobson, nyk. Rautio piti Talvisodan ajan päiväkirjaa, jo- hon hän kirjasi sodanaikaisia

Heikki Tiilikainen: Tsaarin amiraali. Suomalainen Oscar von Kraemer. ISBN 978-952-5671-14-8. WS Bookwell Oy, Porvoo 2008.

Suomalaisten tietämys ns. auto- nomian ajan tapahtumista 1809- 1917 on monilta osin puutteelli- nen. Erityisesti tämä koskee ko- aikana Venäjän keisarillisessa armeijassa tai laivastossa pal- velleita suomalaisia upseereja. Heitä oli tietojen mukaan 3000- 4000 ja he menestyivät urallaan hyvin, voidaan sanoa jopa käsit- tämättömän hyvin. Heitä toimi valtion ylimmissä tehtävissä, ku- ten ministereinä, armeijan, ar- meijakuntien, divisioonien, lai- vastojen komentajina tai kuten amiraalit Hampus Furuhjelm ja Arvid Etholen, jotka toimivat Venäjälle kuuluneen Alaskan kuvernööreinä. Tästä upseeri- joukosta n. 350 valitsi meriup- seerin uran. Heistä 10 saavutti amiraalin arvon, 17 vara-ami- raalin, 38 kontra-amiraalin, 2 insinöörikenraaliluutnantin ja 4 insinöörikenraalimajurin so- tilasarvon eli yhteensä 71 upsee- ria 350:stä, eli joka viides saavut- ti korkeimman amiraalien arvo- luokan!

Yllä mainitussa kirjassa ker- rotaan erään heistä, amiraali Oscar von Kraemerin henkilö- historia. Kraemer syntyi Hau- holla 19.5.1829 ja kuoli Ruo- vedellä 10.9.1904. Sukujuuret viittaavat Saksaan, josta siirtyi melkoinen määrä ihmisiä Bal- tian maihin ja Suomeen. Aiko- jen kuluessa sukupolvien myötä ”siirtolaiset” sopeutuivat oleviin oloihin ja fiksuina sekä koulu- tettuina ihmisinä menestyivät hyvin. Näin Oscar von Kraeme- rin isä eli eversti Carl von Kra- emer ja äiti Ulrika von Platen olivat luoneet hyvät olosuhteet suurelle perheelle. Isän kuole- ma 51-vuotiaana muutti tilan- teen täysin huonompaan, jopa

tapahtumia ja omia havainto- jaan. Päiväkirja oli varastossa aina vuoteen 1993, jolloin hän kirjallaan osallistui Sota-arkis- ton ja Helsingin yliopiston kir- jaston järjestämään kilpailuun saaden päiväkirjasarjassa toisen palkinnon.

Kirjaan on koottu lähes au- tenttinen päiväkirjaosa Talvi- sodan kuukausista sekä muita May-Been täydentämiä jaksoja.

epätoivoiseen suuntaan. Tässä oli ehkä eräs selitys sille, mik- si 7-vuotias Oscar pantiin meri- kadettikouluun. Nykyisin oltai- siin varmaankin kauhistuneita tämänlaatuisesta kohtalosta. Si- vuheittona voidaan kertoa, että meilläkin 1940/1950-lukujen vaihteessa kaavailtiin Puolus- tusvoimien oppikoulua, mutta siitä lopulta ajatuksenakin luo- vuttiin. Kraemer aloitti uran- sa Aleksanterin kadettikoulun merikomppaniassa v. 1837, jos- ta siirtyi Pietarin merikadetti- kouluun v. 1840 ja valmistui me- riupseeriksi 2.9.1848 Euroopan ns. hulluna vuonna. Meriupsee- rin ura urkeni linjalaiva NAR- VALLA. Sitä seurasi uran aikana 22 muuta alusta ja tehtävät tu- livat vaatimammiksi ajan myö- tä. Suurvallan laivasto ei suin- kaan ollut ankkurissa Pietarissa ja Kronstadtissa, vaan maail- man meret tulivat Kraemerille tutuiksi - niin Itämeri, Musta- meri, Tyyni kuin Atlantin valta- merikin. Mustameri ja Välimeri tulivat Itämeren kanssa hyvin- kin tutuiksi monista eri syistä. Itämainen eli Krimin sota 1853- 1856 tempaisi meriupseerin so- taan myös maissa. Haavoittu- minen Sevastopolissa 16.4.1855 katkaisi uran runsaaksi vuodek- si.

On mahdotonta kertoa, mitä idearikas ja aktiivinen meriup- seeri teki seuraavina aikoina. Se voidaan vain kertoa, että ylin joh- taja, keisari kiinnitti huomiota tähän pystyvään meriupseeriin. Luottamus poiki monia erikois- tehtäviä mm. ”kouluttaa” suuri- ruhtinas Aleksei Aleksandrovits kunnon meriupseeriksi ja Venä- jän laivaston suuramiraaliksi. Siinä Kraemer ei täysin onnis- tunut, sillä suuriruhtinas asetti velvollisuuden edelle viinin, lau- lun ja erityisesti naiset. Todetta- koon kuitenkin, että Alekseissa löytyi myös ryhtiä, mikä ilmeni eräässä haaksirikossa Tanskas-

Kirja on selkeä ja helppolu- kuinen. Siihen on koottu yhden henkilön ja yhden perheen Tal- visodan aikaisia kokemuksia. Kirja on verraton välinen siir- rettäessä perinnettä oman su- vun piirissä, mutta se antaa li- säksi tarkkoja tietoja sodan ku- lusta.

Markku Seppä

sa. Näissä tehtävissä Kraemer tutustui ja osin ystävystyi myös mm. Kreikan kuningasparin, Ja- panin keisarin ja tietenkin omi- en hallitsijaparien Aleksanteri II:n ja Aleksanteri III:n kanssa. Nikolai II jäi jotenkin vieraak- si. Häneltä puuttui tiukkuutta ja ideoita, mitä edeltäjillä oli ol- lut. Ei Kraemerin ura vain lai- vapalvelua ollut. Myös kiinteäl- lä pohjalla Kronstadtissa ja Pie- tarissa hänelle lankesi tehtäviä, joista mainittakoon Kronstadtin komendantti, keisarin seurueen lippukapteeni, laivaston teknil- lisen komitean puheenjohtaja, Venäjän laivaston pääesikunnan päällikkö, keisarin kenraaliad- jutantti, Mustanmeren laivaston komentaja, laivastoministeri ja Venäjän valtakunnanneuvoston jäsen. Everstiluutnantti Heikki Tiilikainen on tehnyt mittavan työn kerätessään materiaalia kirjaa varten ja kirjoittaessaan tämän elämänkerran. Kiitän

- sujuvaa ja loogista tekstiä
- tekstiä tukevaa kuvamateri- aalia, joka on ainutlaatuista
- erinomaisia taulukoita, joista osa on lyhyitä henkilöhistori- oita, osa taas ns. tietoisukuja
- värien erinomaista käyttöä kirjassa
- henkilöiden luonne- ja elä- mänkertakuvausta

Tiilikaisen kirja ei ole vain henkilöhistoria, vaan on samal- la erinomainen ajan- ja tapo- jen kuvaus elämässään menes- tyneiden ihmisten osalta. Se on tietenkin historiaa, mutta se pi- tää sisällään runsaasti ainek- sia myös sosiologiaan liittyen. Heikki Tiilikainen, sotilas, leh- timies ja historioitsija on saanut tästä ”rosollista” mainion hen- kilö- ja ajankuvahistorian. Siitä hänelle kiitos.

Tapio Skog

VAT-FINLAND OY
– KANSAINVÄLISIÄ KULJETUKSIA –

Ulvilan Sotaveteraanit rauhan töissä

Erik Sandberg: Isänmaan asialla II – Ulvilan Sotaveteraanit rauhan töissä. Ulvilan Sotaveteraanit 2008. 268 sivua.

Ulvilan Sotaveteraanien sihteeri Erik Sandberg jatkaa yhdistyksen vaiheiden ja tapahtumien dokumentointia siitä, mihin se päättyi 1998. Tuolloin yhdistys julkaisi historiikin *Isänmaan asialla: Ulvilan Sotaveteraanit sodan ja rauhan työssä*.

Uudessa teoksessa valaistetaan yhdistyksen 40-vuotisajankohdan jälkeisiä tapahtumia.

Varsinaisen järjestötoimin-

nan ohella huomion saavat sotaveteraanien hengellinen toiminta, naistoiminta, uudistunut veljesapu, matkailu, retkeily ja monenlaiset muut aktiviteetit. Paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen toiminta niveltävät toinen toisiinsa yhdistysten, piirien ja liiton välisessä vuorovaikutuksessa.

Kirjan runsas kuvavalikoima tarjoaa varsinkin Ulvilan seudun veteraaneille ja muille aktiiveille mieleen jäävän muistelu-
matkan 1997-2008.

Sotaveteraaniliiton 50-vuotisjuhlavuotta käsittelevässä osiossa valtakunnallinen ulottu-

vuus avautuu tuoreena. Yli 38 vuotta toimineelle naisjaostolle on omistettu oma lukunsa. Sen on kirjoittanut jaoston sihteeri Anja Valli.

Kirjan In Memoriam-osaan on sisällytetty kaikkien edellisen historiikin jälkeen viimeiseen il-tahuutoon kutsuttujen tiedot valokuvalla. Heitä on 12.4.1998 jälkeen 150.

Teos on hankittavissa Ulvilan Kirjakaupasta, Ulvilan Sotaveteraanien hallituksen jäseniltä sekä teoksen kirjoittajalta puh (02) 538 8295. Hinta 30 €. Postitse tilattaessa lisätään lähetyskulut.

Keski-Uudenmaan sotaorvot muistelevat

Matti Höök: Muistojen kyyneleitä. Taitto: Pauli Juntunen. Kuvat: M. Höök ja sotaorvot. Kust. Markkinointihaukka Oy 2008. 239 sivua.

Muistojen kyyneleitä on Keski-Uudellamaalla asuvien sotaorvojen yhteishanke. Heidän kokemuksiinsa ja mielipiteitään voidaan pitää varsin edustavina: tähän mennessä julkaistuissa muisteloissa on tullut esiin pal-

jon samantyyppisiä ajatuksia, Höök kirjoittaa esipuheessaan.

Päällimmäisiä sotaorvojen ongelmia isän kaatumisen jälkeen ovat olleet psyykkisten ja taloudellisten ongelmien, jopa nälän lisäksi syrjintä koulutovereiden taholta ja halveksunta aikoina, jolloin sodan uhrien muisteleminen ei ollut muodissa. Tukien osalta suhtautuminen sotaaleskiin ja -orpoihin vaihteli eri kunnissa. Orvoilla ei ollut isää, joka olisi johdattanut poi-

kansa hyvien harrastusten pariin.

Katkeruus lieene ollut yleistä. Parhaimmissa tapauksissa huonot lähtökohdat kasvattivat suomalaista sisua, jolla pärjättä. Neljäkymmenen sotaorvon muistelot valokuvineen puhuvat parhaiten puolestaan.

Kirjan hinta on 20 euroa + lähetyskulut. Kirja on tilattavissa kirjan kirjoittajalta puh. 0500 705 379 tai sähköpostiosoitteesta matti.hook@localnet.fi.

Kirkkonikkari purkaa sydäntään

Jouko Halmekoski: Kirkkonikkarin sydämellä. Ulkoasu R. Penttinen. Kust. Mediapinta 2008. 241 sivua.

Runsaasti dokumentin aineksia sisältävässä romaanissa kerrotaan kahden sotaorvon kohtaamisesta elämänvaiheineen. Se alkaa talvisodan ajoista päättyen vuoteen 2008. Nuorille teos tarjoaa historiaa ja vanhoille nostalgiaa. Suomalaisella elämänmuodolla ja sen muuttumisella on vahva sija kirjassa. - Maailma muuttuu sellaisella vauhdil-

la, että ennen sotia syntyneenä olen kohta putoamassa kärryiltä. Ajattelin kuitenkin kertoa värikkäästä elämästäni, kun olen vielä kyydissä mukana ja purkaa sydäntäni tämän villin elämänmenon pyörteissä, kirkkonrakentaja toteaa esipuheessaan.

Talvi- ja jatkosodan tragediaista ja sotaorvouden edetään lavatanssikulttuuriin, armeijaan, elämän rientoihin, laskuvarjon ja laskettelun hurmaan sekä monille maailman tahoille. Valokuvat tuovat oman läheisyyden tunteensa kirjoittajan elämän matkojen varsilta. Ko-

konaisuudessaan riipaiseva kertomus sodassa isänsä menettäneestä pojasta ja tämän kasvusta aikuisuuteen sekä vihasta, joka syntyy menetyksestä ja anteeksiannosta lähteinään elämän kolhut ja kokemukset. Tarina ihmisten elämästä.

Kirjan hinta on 25 € ja hankittavissa kirjakauppojen kautta sekä suoraan kustantajalta puh (03) 225 9600 (lähetyskulut sisältyvät kirjan hintaan).

Markku Rämö

Kirja Pioneeripataljoona 35:stä

Pohjois-Karjalan Pioneerikilta on julkaissut kirjan Pioneeripataljoona 35 jatkosodassa 1941-1944. Kilta lahjoittaa kirjan maksutta jokaiselle Pioneeripataljoona 35:n veteraanille. Kirjan voi tilata killan jäseniltä:

Aarno Söder
Soanlahdenkatu 13
80200 Joensuu
Puhelin 050 338 6314
aarno.soder@kolumbus.fi

Hannu Riikonen/Ins. tsto Riikonen Oy
Siltakatu 10 B 20
80100 Joensuu
Puhelin 0400 376 877
hannu.riikonen@rapsakki.fi

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

KAUKAJÄRVI-OSAOSUUSKUNTA

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

tamware
Door Solutions

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Visko
Teepak

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

Niin metsä kasvaa kuin sitä kasvatetaan.

Metsästä tietoa: Metsälehti, Metsälehti Makasiini, Metsäkirjat, Metsänetti www.metsalehti.fi

Metsäkustannus Oy
Soidinkuja 4, 00700 Helsinki
Puh. 02077 29136

METSÄ
kustannus

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

ANJALANKOSKI

Myllykosken Fysikaalinen Hoitolaitos

Seurantalo, puh. 05-325 5911
Inkeröisten palvelukeskus, Valtatie 10
puh. 05-367 4916

Myllykosken Lääkintävoimistelu Ky

Ravimiehentie 12, 46800 Anjalankoski
Puh. 05-325 5864

ESPOO

Rakentajainrinne 3 B
02330 Espoo
Puh. 0500-7300 77

Fysioterapeutti
Tarja Leppänen

FYSIKAALINEN HOITOLAITOS
NASSINELLA OY

Kauklahden Fysioterapia Oy

Kuninkaankartanontie 5 B
puh. 09-811 818
Kotikäynnit lääkärin lähetteellä

Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. 09-466 019

FORSSA

Fysikaalinen Hoitolaitos Forssan Kuntouttamislaitos Oy

Pekolankatu 3, puh. 03-435 5651

HAAPAJÄRVI

Haapajärven Lääkäritalo Oy / Fysiokolmio

Kauppakatu 9, puh. 08-763 575

HAUHO

Hauhon Lääkintävoimistelu Oy

Tiina Sissala & Antti Huikkonen
Sullituntie 5, Virastotalo, 14700 Hauho
puh. 03-675 1808

HELSINKI

FYSIOTERAPIAN JA LIIKUNNAN ASIAANTUNTIJA
SPECIALISTEN INOM FYSIOTERAPI OCH MOTION

• ESPOO • KAUNIAINEN • HELSINKI • VANTAA

CALL CENTER (09) 540 4340
www.fysiosporttis.fi

TERVETULOA! VÄLKOMMEN!

HELSINKI

Ikäihmisten, veteraanien ja dementoituneiden kuntoutus
Kotona ja hoivakodeissa

ESPOO, HELSINKI, VANTAA
Puh: 09-3922 302, 0400-552 492
Kyläkirkontie 6-10 E, 00370 HELSINKI

Malmin Fysioterapia Ky

Kirkonkyläntie 8, 00700 Helsinki
Puh. 09-345 1551
e-mail: malminfysioterapia@kolumbus.fi

Perämiehenkatu 5
00510 HELSINKI
(09) 633 474

FYSIKAALINEN HOITOLAITOS
NASSINELLA OY

fysioterapeutit
TARJA JA MARIKA

Helsingin Fysioterapia Ky

Hämeentie 35 A, puh. 09-701 3216

Lauttasaaren Fysikaalinen Hoitolaitos

Raija Kaila
Pohjoiskaari 9 A, 00200 Helsinki
Puh. 09-6820 201
- myös kotikäyntejä

Erikoisosaamistamme: Ikäihmisten, veteraanien ja
dementoituneiden kuntoutus.
Myös kodeissa ja hoito-laitoksissa.
Geriatrinen Fysioterapia

• FYSIOTERAPIA • LYMFATERAPIA
• JALKOJEN HOITO • HIERONTA
• AKUPUNKTIO • RYHMÄJUMPAT

OULUNKYLÄN KUNTOUTUS
Mäkitorpantie 19, 00640 Helsinki P. 728 2475
e-mail: oulunkylan.kuntoutus@kolumbus.fi

* FYSIOTERAPIA
* LYMFATERAPIA
* HIERONTA
* VETERAANIKUNTOUTUS

puh. 343 2044

Pukinmäen Fysiopalvelu Ky

Säterintie 3, 00720 Helsinki
Puh. 09-345 1609

HEINOLA

Heinolan Fysito Ky Aalto

Virtakatu 4, puh. 03-714 2041

HÄMEENLINNA

Hätilän Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Viipurintie 36, puh. 03-674 1237

ILOMANTSI

Ilomantsin Fysikaalinen Hoitolaitos Varpu ja Voitto Heinonen

Kauppatie 32, puh. 013-881 147

IMATRA

FysioNiska

Vuoksenniskantie 54, 55800 Imatra
puh. 05-433 3211

JUUKA

Juuan Fysikaalinen Hoitolaitos

Juuantie 9 B, puh. 013-472 005

JÄMSÄNKOSKI

Jämsänkosken Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Aira Putkonen, Koivutie 3 C 19, 42300
Jämsänkoski
puh. 014 - 746 975

JÄRVENPÄÄ

Järvenpään Kuntohoito

Kansakoulunkatu 32 B 1
puh/fax 09-291 7177
www.jarvenpaankuntohoito.fi

KAJAANI

Teppanan Fysikaalinen Hoitolaitos

Rekitie 1, puh. 08-629 290

KANGASALA

Kangasalan Lääkintävoimistelu Ky

Torikatu 1, 36200 Kangasala
Puh. 03-377 0297

KIURUVESI

Kiuruveden Fysikaalinen Hoitolaitos

Asematie 5, 74700 Kiuruvesi, puh. 017-753 335

KOUVOLA

Fysikaalinen Hoitolaitos Jukka Parikka Ky

Kouvolan Manuaalinen Terapia

Kauppalankatu 19, puh. 05-3122 381, fax 05-375 3656

KUOPIO

Kotiin ja hoitokoteihin
*IKÄÄNTYVIEN FYSIOTERAPIA
*DEMENTOITUVIEN FYSIOTERAPIA
*VETERAANIKUNTOUTUS
Marja Korhonen, fysioterapeutti
044-5948477 * KUOPIO

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

LAHTI

TCR Fysteam Oy
Vapaudenkatu 23 B, 15140 Lahti
Puh. **03-8858 600**
www.tcr.fi

LAPINLAHTI

Fysioterapiakeskus Tupuna
Juhani Ahontie 4, puh. **0207 981 451**

LEMI

**Fysikaalinen
Hoitolaitos Savikunto Oy**
Toukkalantie 4, puh. **05-4146328**
www.savikunto.info

LIEKSA

Fysio-Leena Ky
Pielisentie 18, 81700 Lieksa
Puh. **013-526 607**

LOHJA

**Lohjan
Fysikaalinen Hoitolaitos Oy**
Kauppakatu 5-9 (Lohjantähti), 08100 Lohja
puh. **019-321 104**

LOIMAA

Kanta-Loimaan Fysioterapia
Hirvikoskentie 221, Loimaa
puh. **02-762 7187**

MELLILÄ

Mellilän Fysioterapia
Sahantie 3, Mellilä
puh. **02-767 1424**

MYNÄMÄKI

**Mynämäen
Kuntoutus Ky**
Virastotie 2, puh. **02-430 6077**

NAKKILA

Nakkilan Fysioterapia
Kauppatie 1, 29250 Nakkila
Puh. **02-537 4855**

NASTOLA

Nastolan Fysikaalinen Hoitolaitos
Timpurintie 2, puh. **03-762 4888**
- Veteraanien asialla jo yli 35 vuotta -

NIVALA

Nivalan Fysioterapia Oy
Fysioterapeutit: Esa Laakkonen, Jenny Hilonen,
Jenni Mäntylä ja Timo Kaltiainen
Toripiha 1, 85500 Nivala
Puh. **08-440 733**, GSM **044-296 4042**
www.nivalanfysioterapia.fi

Nivalan Fysikaalinen Hoitolaitos Oy
Urheilutie 1, 85500 Nivala
puh. **08-440 850**

NURMIJÄRVI

Fysioterapia Kärkkäinen
Pratikankuja 4 B, puh. **09-250 9898**

ORIPÄÄ

Oripään Fysioterapia
Mörkömäentie 3, 32500 Oripää
Puh. **02-766 1254**

PALOKKA

Palokan Fysioterapia
Olavintie 1, puh. **014-677 777**

PIELAVESI

Fysioterapiakeskus Tupuna
Toritie 2, puh. **020 981 450**

POLVIJÄRVI

**Fysikaalinen Hoitola
Terhakka Ky**
Välitie 2, puh. **013-631 888**
www.terhakka.fi

PORI

**Fysikaalinen Hoitolaitos
Valpio & Paasiaho**
Harry Gullichsenintie 14, 28800 Pori
Puh. **02-648 2400**
Juhana Herttuankatu 17, 28100 Pori
Puh. **02-641 3550**
www.valpiopaasiaho.fi

RAAHE

Veteraanikuntoutusta,
Lääkintävoimistelua,
Hierontaa

Antinkankaantie 30, 92130 Raahen
puh. **08-220 444**
Siikajoen sivupiste, puh. **044-522 0480**

REISJÄRVI

Fysiokolmio
Anjalantie 9, puh. **08-776 770**

RIIHIMÄKI

**Riihimäen Fysioterapia
Fysikaalinen hoitolaitos**
OMT-FYSIOTERAPIA
Hämeenkatu 25-27 (Majakka)
11100 RIIHIMÄKI
Puh. (019) 736 663 GSM 050 585 0045

SAVITAIPALE

**Fysikaalinen Hoitolaitos
Savikunto Oy**
Peltolahdentie 11, puh. **05-416 0990**
www.savikunto.info

SIEVI

Sievin Fysikaalinen Hoitolaitos
Matinpolku 12, 85410 Sievi
puh. **08-480 348**
www.sievinfysikaalinen.fi

SILTAKYLÄ

**Fysikaalinen Hoitolaitos
Pyhtään Kuntokeskus**
Motellikuja 1, puh. **05-343 1020**

SOTKAMO

Sotkamon Fysioterapia
Torikatu 8, 88600 Sotkamo
puh. **08-666 1266**
www.sotkamonfysioterapia.net

SUOMENNIEMI

**Fysikaalinen Hoitolaitos
Savikunto Oy**
Koulutie 9, Suomenniemi
Puh. **015-666 247**
www.savikunto.info

TAMPERE

Fysioterapeutti Virpi Reijonen
- Kotikäyntejä
- Hoitosarjoja laitostuntoutuksen sijaan
- Omaishoitajille ohjausta avustamiseen
Puh. **040-514 8860**

Tampereen Kuntohoito Ky
Fysioterapeutti Seija Lehtoranta
Sammonkatu 24 C, puh. **03-255 3325**

**Tampereen
Kuntouttamislaitos Oy**
(Poliinvalidit ry)
- 50 vuotta palvelua -
Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere
puh. **03-3142 5800**
www.tampereenkuntouttamislaitos.fi

TORNIO

**Tornion Fysioterapia
Aija Junes**
Puutarhakatu 5 A 15, puh. **016-481 824**

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

TURKU	VIROLAHTI	ÄÄNEKOSKI
Fysioterapia Anterior Turku / Verkahovi, Verkatehtaankatu 4 puh. 02 - 880 0000	Fysikaalinen Hoitolaitos Kaakon Kuntohoito Oy Virojoki, puh. 05-347 1630, 040-596 4203 Klamila, puh. 040-7717 468 www.kaakonkuntohoito.fi	 Torikatu 5, 44100 Äänekoski puh. 014-520 580 e-mail: fysiokanervo@co.inet.fi
VILPPULA	YLÄNE	
Vilppulan Fysio Oy Kaarikatu 5, puh. 03-471 3288	Yläneen Kuntoutus OMT-fysioterapeutti ARTO JOKELA • akupunktiot Vodder-lymfaterapeutti/työfysioterapeutti SATU HEIKKINEN Koulutie, Palvelutalo, 21900 Yläne puh. 02-256 3875	Äänekosken Fysiopiste Kauppakatu 23, 44100 Äänekoski Puh. 014-523 099 toimimme myös Suolahdessa Asemakatu 11 Puh. 014-541 090

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HELSINKI	KOTKA	LAPPEENRANTA
Bulevardin Hammaslääkäriasema Yrjönkatu 21 C, 00100 Helsinki Puh. (09) 646 433 myös implanttihoidot	KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT Hammaslääkäri KIMMO KAUKONEN Eteläinen Karjalantie 9, 48600 Karhula puh. 05-225 9700	LAPPEENRANNAN HAMMASLÄÄKÄRIASEMA OY Mauno Oravainen Toikankatu 4, 3 krs. (talossa hissi) Tapio Piili 53100 Lappeenranta Aija Leinonen (Kauppatorin vier./Pohjolan talo) Kaisa Aaltokallio Roni Ronkainen Pekka Ranta (leukakirurgia) Ajanvaraus puh. (05) 6255 100
Hammaslääkärit ARTO & RIITTA SNÄLL Hämeentie 97-99 A, Hki 55, puh. 09-765 735 Kiikkaistenkuja 1, 01800 Klaukkala, puh. 09-879 9003	KUOPIO	LEPPÄVIRTA
Hammaslääkäri Hannu Cederberg Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus Mustalahdentie 4, 00960 Helsinki puh. 09-321 8388	Erikoishammasteknikko Esa-Matti Koponen Puijonkatu 26 B 23, 3 krs., 70110 Kuopio Puh. 017-261 3370	Erikoishammasteknikko Soili Hyvönen Kievarinkatu 4, 79100 Leppävirta Puh. 017-554 2350
Hammaslääkäri Esko Liukkonen Malminraitti 16 D 16, 00700 Helsinki Puh. 09-7001 8270	 DENTAALIPALVELU OY HAMMASLÄÄKÄREIDEN YHTEISVASTAANOTTO Puijonkatu 23, 70100 Kupio Puh. (017) 262 4443 Hammaslääkäri- ja erikoishammaslääkäripalvelut	MIKKELI
IISALMI	LAHTI	Mikkelin Hammaslääkärikeskus Mikonkatu 3, 50100 Mikkeli, puh. 015-761 0100
Hammaslääkäri Juha Sirviö Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi puh. 017-825 002	Hammas-Tiimi Oy EHT Timo Vuori Rautatienkatu 21 B, 15100 Lahti Puh. 03-752 7577	NURMIJÄRVI
JYVÄSKYLÄ		Uudenmaan Hammaspalvelu Keskustie 5 , 01900 Nurmijärvi Puh. 0207 411 420
Hammaslääkäriasema Densens Oy Kansakoulunkatu 1, 40100 Jyväskylä puh. 014-214 219 Vastaanotto Jämsässä: Hammaskulma Talvialantie 4, 42100 Jämsä, puh.014-716 641	PlusTerveys Siltapuisto Aleksanterinkatu 25 a B,15140 Lahti Puh. 03-877 377 www.siltapuisto.com siltapuisto@phnet.fi	OULU
		 OULUN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY Isokatu 32 B, 3 krs Puh. (08) 374 444 90100 Oulu Fax (08) 377 096

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

OULU

Plus Terveys Oy
Erikoishammaslääkäri
Kalevi MähönenKirkkokatu 10, 2 krs. , 90100 Oulu
Puh. 08 - 311 3845

OUTOKUMPU

Erikoishammasteknikko
Seppo RautavaSepänkatu 4, 83500 Outokumpu
Puh. 013-555 717

RAUMA

Valtakadun
Hammaslääkäriasema OyValtakatu 13, 26100 Rauma
Puh. 02-822 1711

RIIHIMÄKI

KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT

Hammaslääkäri
KIMMO KAUKONENHämeenkatu 24-26, 3 krs., 11100 Riihimäki
puh. 019-724 880

ROVANIEMI

NAPAPIIRIN
HAMMASLÄÄKÄRIKESKUSValtakatu 16, 96200 Rovaniemi
Puh. 016-333 1444, fax 016-333 1455

Hammaslääkäreiden yhteisvastaanotto, hammas- ja digitaalinen leukaröntgen sekä hammaslaboratorio Särky- ja muut äkilliset tapaukset sopimuksen mukaan Kelan SV-korvaukset veteraaneille suoraan

Dentia HammaslääkäritRovakatu 18, 96200 Rovaniemi
puh. 016-311 855 ja 016-344 656

SALO

Salon
Hammaslääkärikeskus OyTuruntie 8, 24100 Salo
puh. 02-727 6600

SAVONLINNA

HAMMASHOITOLA
WIISAUDENHAMMASKauppakeskus Kastelli
Olavinkatu 53 (2.krs), 57100 Savonlinna
Puh. 015-511 60
Ukkoherrantie 15, 96100 Rovaniemi
Puh. 016-334 0400

SIILINJÄRVI

KAIKKI HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUT
P.(017) 4625 257Kuuluntie 2, 71800 Siilinjärvi, Fontanella II krs.
Hammashoitoa nukutuksessa
www.siilinhammas.fi

TAMPERE

Hammaslääkäriasema
Dentapex OyEnqvistinkatu 7, puh. 03-345 3372,
Sammon Valtatie 7, puh. 03-255 4519, TAMPERE**PIRKANMAAN**
HAMMASLÄÄKÄRIASEMA

Aleksis Kiven katu 10 E, 33210 Tampere

Marja Heinonen

puh. 03-212 3584

Hanna-Mari Kairtamo

puh. 03-214 7480

Anne Latvanne

puh. 03-212 3340

Sami Kangas

puh. 03-214 6396

Hammaslääkäri
Per-Rune Jansen OyInsinöörinkatu 23, 33720 Tampere
Puh. 03-317 3548HAKEUDU HOITON ENNEN KUIN
HAMPAASI IRTOAVAT!lensairauksien ja hampaiden tukikudossairauksien
erikoishoitoa ja ennaltaehkäisyä.

Myöskin muuta hammashoitoa

Erikoishammaslääkäri HLT, FK
HILKKA HELOVUOTullintorilla, Hammareninkatu 2 A, Tampere
Puh: (03) 212 7129**Hammaslääkärikeskus**
KoskidentKoskikeskus 4 krs., Hatanpäänvaltatie 1
33100 Tampere
ajanvaraus puh. 03-3142 9900**HAMMASLÄÄKÄRI**
PÄIVI VIRTANENPuh. 03-214 8648, e-mail. paivi.virtanen@gmail.com
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere

TURKU

Turun HammaslääkärikeskusHämeenkatu 2, (esteetön kulku liikuntarajoitteisille)
20500 Turku, puh. 02-2333 778**Reijo Kari**
kliinisen hammashoidon
erikoislääkäri

Ajanvaraus klo 11-12 ja 16-17

hammaskari oy

Hämeenkatu 16 A 1, TURKU, puh. (02) 231 1710

HammaspulssiHumalistonkatu 11 , 20100 Turku
Puh. 02-277 7000**Keskustan**
HammaslääkäripalveluKauppiaskatu 11 E 44, 20100 Turku
Puh. 02-251 7555**Hyvältä**
tuntuva
hymyPuutarhakatu 12, 4 krs.
20100 Turku
Puh. 02-2333 222

TUUSULA

Hyrylän
hammas

Hammaslääkärit :

Keloharju Arto
Kuusikoski Rami
Läärä Matti, HLT
Halonen Katri, EHL (oikomishoito)
Teronen Anneli, EHL (parodontologi)
Lindholm Tom, Dos., HLT, EHL (suukirurgia)

Suuhygienistit :

Hiltunen Mirva
Lindén Janica
Tiainen MiiaOs. Nahkurintie 2 A 04300 Tuusula
Puhelin (09) 275 5655
Faksi (09) 273 3122
info@hyrylanhammas.fi

VAASA

AJAN HAMMAS
TIDENS TANDHietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VASA
Puh. 06-320 2700

VANTAA

Marja Hammas
HAMMASLÄÄKÄRIMaija Partanen, Ari Kilpi, Tiina Kokora
© 09-878 7930, Martinlaakso, Kivivuorentie 4

Haetaan yhteyttä Kokoonnutaan

Veteraanikertomuksia ja valokuvia Taipaleen lohkolta

Vuoden 2008 lopulla perustettu työryhmä kerää Talvisodan Taipaleen lohkolta taistelleiden miesten sotakokemuksia sekä valokuvia julkaistavaa historia-kirjaa varten. Yhteydenotot allekirjoittaneelle. Kaikki lähetetty materiaali palautetaan ja jos halutaan tulla haastatelluksi, työryhmä käy asianomaisen luona sovituna aikana. Teoksen on suunniteltu ilmestyvän viimeistään maaliskuussa 2010, jolloin tulee kulu-neeksi 70 vuotta Talvisodan päättymisestä.

Mikko Strang, työryhmän puh.joht., sotilasmestari evp., Karjatie 1, 41800 Korpilahti, puh. 050 539 9507, mikko.strang@gmail.com.

III/KTR 7:n veteraani

Patteriston veteraanit seuralaisineen kokoontuvat tiistaina, toukokuun 5. pñä klo 13.00 Ostrobofnialle, Museokatu 10, Helsinki. Lounaan yhteydessä kuulemme everstiluutnantti evp. Matti Wikmanin esitelmän ”Ilma-aseemme kehitysvaiheista”. Stadin Peeston aseveljet tervetulleita, arkiasu (tammenlehtä). Ilmoittautumiset 29.4. mennessä: Lauri Heldán, 4. linja 4 C 42, 00530 Helsinki, puh. (09) 716 970 tai 050 326 5319.

Hyvät Internaattiveljet – avec!

Valtion Sisäoppilaitoksen (Niinisalon Internaatin) 1945-47 Oppilaskunnan veteraanitapaaminen on Suomenlahden Meripuolustusalueen tukikohdassa UPINNIEMES-SÄ tiistaina 28.4. Ota välittömästi yhteys Juhani Soilaan,

puh. 050 596 8421, Kirkkokatu 7 A 7, 80110 Joensuu. Saat ilmoittautumiskortin ja tapaamispäivän ohjelmatiedot.

VSOL:n Perinnetoimikunta

RUK 50

Kurssitapaaminen torstaina 23.4.kello 12.30 Helsingissä ravintola Ostrobofnian juhla-kerroksessa, os. Museokatu 10. Vapaa pukeutuminen ilman kunniamerkkejä. Ilmoittautuminen viimeistään 10.4. mennessä Lyly Vehaselle mieluummin postitse: It. Pitkätie 66 B 37, 20700 Turku tai puh. (02) 235 6363.

Korpraalikoulu/Tykistö- koulutuskeskus 3:n ”Riihimäen Tykistöakatemia”

asevelijuhla Hämeenlinnan Tykistömuseossa keskiviikkona 27.5. Tilaisuus alkaa klo 11.30 kahvilla. Samalla kuulemme Panssarisoittokunnan puhallin-yhtyeen musiikkiesityksen sekä Puolustusvoimien tervetuloa. Tämän jälkeen tutustumme tykistömuseoon ja katsomme jatkosodan ratkaisutaiste-luista tehdyn multivideofilmin. Tykistömuseosta siirrymme yhteiseen ruokailuun ja tilaisuus päättyy n. klo 16.30. Tumma puku ja kunniamerkit. Osan-ottokustannus peritään paikan päällä ja se sisältää kahvin ja ruokailun sekä edestakaiset kuljetukset rautatie- ja linja-autoasemilta. Juna Helsingistä lähtee klo 10.06. Tiedustelut ja ilmoittautumiset 15.5. mennessä: Lauri Hemmi, puh. (03) 653 3950 tai 040 776 0478, Antti Jahkonen 050 407 9970, Lauri Lausmaa (09) 447 263 ja Niilo Palmen (09) 464 413. Olkaa hyvä ja leikatkaa tämä jo valmiiksi muistiin ! Tervetuloa !

Päämajan Radiopataljoonan veteraanit kokoontuvat keskiviikkona 18.3. Ohjelmassa tutustuminen Metsähovin radiotähtitieteen tutkimusasemaan sekä lounaskokous Kirkkonummen Kylmälässä. Bussikuljetus Helsingin Rautatientorin varrella olevalta Mikonkadun turistibussipysäkiltä lähtee kello 11.00. Ilmoittautuminen viimeistään 6.3. Siiri Kylmänojalalle puh. (09) 803 9695 tai Lauri Lehtoselle puh (09) 801 5783 tai 0400 542 527.

Peleistä on iloa meillekin.

RAY ohjaa peliensä koko tuoton kansalaisjärjestöille, jotka puolestaan auttavat suomalaisia pitämään paremmin huolta itsestään ja toisistaan.

Suomen Sotaveteraaniliitto saa 334 000 euroa yleis-avustusta, Ruotsin Sotaveteraanipiiri saa 25 000 euroa, Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö saa 11 000 euroa ja Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit saa tänä vuonna RAY:ltä 5 000 euroa avustusta tärkeään työhönsä.

www.raytukee.fi

Siik Oy
Äänekoski

**Suomen
Setlementtiliitto**
www.setlementtiliitto.fi

Suomen
Karbonaatti Oy

Lappeenranta

BW HOTELLI
APOLLO

Asemakatu 31-33 , 90100 Oulu
Puh. (08) 522 11
www.hotelapollo.fi

Väinö Korpinen Oy

Helsinki

SUOMALAINEN
LÄÄKÄRISEURA
DUODECIM

Helsinki

Pirkanmaan
Avo-Asunnot Oy

Tampere

KTA-Yhtiöt Oy

Espoo

Oy Brandt Ab

Vantaa

betamet
Art of Installation

Krypton ratkaisu

						F	A	N	T	O	M	I	A	L	F		K	A	D	I	E
						U	I	K	T	I	F	F	A	N	Y		J	Y	A	C	O
						N	Y	A	N	S	S	I	R	J	S		T	V	O	M	O
						K	G	I	K	L	O	R	I	O	I		P	H	N	R	S
						T	A	A	J	A	M	A	K	E	A		Z	U	B	L	F
						I	R		A	T	E	L	J	E	E						
N	Y	K	O	M	A	R	D	I	N	O				R	U	T		Z			
S	A	I	L	Y	A	Ö	I	N	E	G	R	D	I	O	I	T	A	M	O	R	
K	I	P	A	L	Y	P	E	L	I	E	O		E	T	E	E	N		M		
D	O	B	E	L	N	N	H	O	R	L	E	A	N	S	L	T	A	B	U		
K	Y	T	U	N	K			I	L			I	T	I	O	T		I			
P	Y	R	S	T	Ö	Ö	J	E	R	E	M	I	A	G	A	U	P	E	A		
K	Ö	A	S	S	A	R	T	S	F	I	N	K	S	I		E	R				
H	Y	V	A	K	A	S	U	A	I	M	E	A		A	K	H	A	K	I		
A	I	K	T	I	Z	I	A	N	A	A	K	I	S	T	I	C	Z				
P	U	C	C	I	N	I	U	J	A	L	M	A	R	I	V	P	O	O	L	O	
O	H	V	A	H	K	I	O	T	B	I	H	A	I	L	U	C	N				
T	O	Y	R	A	A	T	I	T	O	R	O	N	T	O	O	U	H	K	E	A	

Virkistä muistiasi oikeat vastaukset:

1. Laakea kivi. Lähellä on kaikkien sankarihautojen yhteinen korkea risti. Marskin ratsastajapatsas sijaitsee lähellä eduskuntataloa.
2. 191 ristiä
3. Joulukuussa 1944, siis noin 3 kk aselevon jälkeen. Ivalosta ne poistuivat vasta seuraavan vuoden puolella.
4. Kenttäpostin hoito ja kokkitaitojen opetus
5. 80 prosenttia
6. Palasi Suomen Pankkiin, josta hänet painostettiin eläkkeelle kesällä 1945. Hän kieltäytyi jyrkästi hyväksikäyttämästä pakotietä, joka oli hänelle valmisteltu.

Ipa - Pesu Oy

Rekolanpohjankatu 6,
15300 Lahti
Puh. 03 - 756 1710

SOTAVETERAANI
LEHTI

Julkaisija

Suomen Sotaveteraani liitto ry – Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraani liitto.fi
tai toimitus@sotaveteraani liitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraani liitto.fi

Osoitteen muutokset

Sotaveteraani liiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraani liitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraani liittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irttonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Finn-Göran Wennström
Starrbackvägen 37 A 2
00670 Helsingfors
puh.040 593 0521
sähköposti wennstrom@saunalahti.fi
Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Olavi Karttunen,
Pirkko Kuorehjärvi, Matti Lukkari, Pertti Nieminen,
Markku Seppä, Aarno Strömmer, Jyrki Vesikansa, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2009

1/09: 18. helmikuuta, 2/09: 22. huhtikuuta,
3/09: 17. kesäkuuta, 4/09: 9. syyskuuta,
5/09: 28. lokakuuta, 6/09: 16. joulukuuta.

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Äänikasetit lehdestä

Sotaveteraani-lehden pääsisällön saa myös äänikasetteina, joiden vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Äänikasetit voi tilata Sotaveteraani liiton myyntitoimistosta PL 600, 00521 Helsinki puh. (09) 6126 2014
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraani liitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Mikkolantie 20
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittoto PrintOne
PL 23 (Mikkolantie 20)
00661 Helsinki
puh. ja faksi (09) 711 100
sähköposti printone@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2008
ISSN 0782-8543

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma-pe klo 8.30-16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille.
6 euroa.

1

Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille.
Hinta 12 euroa.

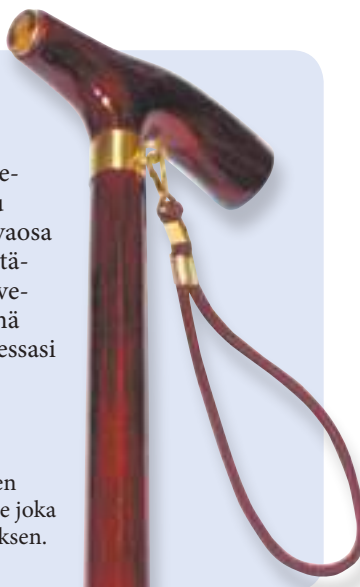
29

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja ranne-
lenkillä varustettu
kävelykeppi. Kahvaosa
pyökkiä, varsi kestä-
vää raminia. Sotave-
teraanien käsityönä
valmistama. Tilatessasi
ilmoita pituutesi.

Hinta 50 euroa

Liitto välittää keppien
tilaukset toimittajalle joka
myös laskuttaa tilauksen.

26

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen
perinteinen malli
vuodelta 1918.
Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton
tunnuksella.
Hopeaa.

Hinta 115 euroa

Liitto välittää kynttilänjalkatilaukset
toimittajalle joka myös laskuttaa tilauksen.

4

Liiton standaari

Hinta 25 euroa

6

Suomen lippu

Hinta 25 euroa

5

Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille. Sini-
valkoisen viirin pituus neljä
tai viisi metriä.

Hinnat 50 ja 62 euroa.

20 Veteraanivyö

Laadukas kotimainen
kääntövyö, nahkaa väri
musta/viininpunainen.
Myös tummansinisenä
Soljessa liiton tunnus.

Hinta 23 euroa

Liitto välittää veteraanivyötilaukset
toimittajalle joka myös laskuttaa tilauksen.

31

Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

Talvisodan runoutta
vuodelta 1941. Kuvitettu.

Hinta 25 euroa.

43 Sama kaiku on askelten tupla-Cd-levy

38 laulua sotaveteraani-
kuorojen esittämänä.

Mukana myös
VETERAANIN
ILTAHUUTO – laulu.

Hinta 20 euroa.

Liiton tunnuksin varustetut solmiot

15 Tummansininen,
raidalliseen kuosiin
kudottu malli.

16 Tummansininen
solmio, jossa tunnuk-
sen ylä- ja alapuolella
punainen, sininen ja
harmaa vinoraita.

Hinta 14 euroa

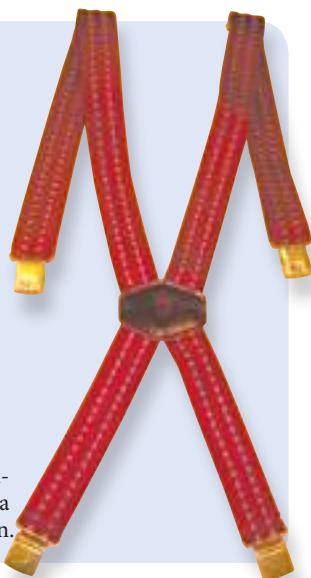
Saatavana myös kumi-
nauhakiinnityksellä.

Liitto välittää solmiotilaukset toimittajalle
joka myös laskuttaa tilauksen.

44 Henkselit

Kotimaiset,
veteraani-
tunnuksella.
Saatavana on
viininpunaista,
mustaa, harmaata
ja tummansinistä.

Hinta 23 euroa

Liitto välittää henkseliti-
laukset toimittajalle joka
myös laskuttaa tilauksen.

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee kellosillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600
00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

